

**វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ
របស់**

**មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

ឯកស្រង់ចេញពី Facebook: National Commercial Arbitration Centre

www.lorkremlaw.wordpress.com

**វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ
របស់**

**មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

មាតិកា

ជំពូកទី ១	វិធានទូទៅ	៥
	វិធាន ១.- និយមន័យ	៥
	វិធាន ២.- វិសាលភាពអនុវត្ត	៥
	វិធាន ៣.- ការកំណត់	៦
	វិធាន ៤.- ការទាក់ទង និងសំណៅបង្កប់ក្នុងពេលដំណាលគ្នា.....	៧
	វិធាន ៥.- ការកំណត់ពេលវេលា	៩
	វិធាន ៦.- ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយយុត្តិធម៌ នាប៉ះហ័ស មានប្រសិទ្ធភាព និងដោយ មិនបង្កប់	១០
ជំពូកទី ២	ការចាប់ផ្តើមមជ្ឈត្តកម្ម	១១
	វិធាន ៧.- ការចាប់ផ្តើមមជ្ឈត្តកម្ម.....	១១
	វិធាន ៨.- ការឆ្លើយតបរបស់ភាគីឆ្លើយតប	១៤
ជំពូកទី៣	ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម	១៧
	វិធាន ៩.- ចំនួនមជ្ឈត្តករ	១៧
	វិធាន ១០.- ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ	១៧
	វិធាន ១១.- មុខងារដែលអចេត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ.....	២០
	វិធាន ១២.- ឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាពរបស់មជ្ឈត្តករ និងការប្រកាសបង្ហាញ.....	២២
	វិធាន ១៣.- ការជំនាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ.....	២៣
	វិធាន ១៤.- ការខកខាន ឬអវលទ្ធភាពក្នុងការបំពេញតួនាទី.....	២៥
	វិធាន ១៥.- ការជាក់មជ្ឈត្តករជំនួស	២៧
ជំពូកទី ៤	ដំណើរការមជ្ឈត្តការ	២៩
	វិធាន ១៦.- ទឹកដ្ឋានធ្វើមជ្ឈត្តការ.....	២៩
	វិធាន ១៧.- ច្បាប់អនុវត្ត និងសមធម៌.....	២៩

វិធាន ១៨.-	ភាសា.....	៣០
វិធាន ១៩.-	ទង្វើករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម	៣០
វិធាន ២០.-	បញ្ញត្តិទូទៅអំពីដំណើរការមជ្ឈត្តការ.....	៣២
វិធាន ២១.-	ការរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការ.....	៣៤
វិធាន ២២.-	ការដាក់សេចក្តីថ្លែងដោយគុតាភីវិវាទ	៣៥
វិធាន ២៣.-	ការជកពាក្យបណ្តឹង ការកែប្រែ និងការដោះសារ.....	៣៧
វិធាន ២៤.-	សវនាការ និងការប្រជុំ.....	៣៨
វិធាន ២៥.-	បញ្ញត្តិទូទៅអំពីតស៊ូតាង.....	៤០
វិធាន ២៦.-	សាក្សី.....	៤១
វិធាន ២៧.-	អ្នកជំនាញដែលតែងតាំងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម	៤២
វិធាន ២៨.-	វិធានការបណ្តោះអាសន្ន.....	៤៣
វិធាន ២៩.-	ការបញ្ចប់ និងការបើកដំណើរការមជ្ឈត្តការជាថ្មី	៤៦
វិធាន ៣០.-	ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត.....	៤៦
វិធាន ៣១.-	មូលហេតុផ្សេងទៀតសម្រាប់បញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ.....	៤៧
ជំពូកទី ៥	ការសម្រេច និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ	៤៨
វិធាន ៣២.-	ការសម្រេច	៤៨
វិធាន ៣៣.-	មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យចុងក្រោយ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបណ្តោះអាសន្ន និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែក	៤៨
វិធាន ៣៤.-	ទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ.....	៤៨
វិធាន ៣៥.-	ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ	៤៩
វិធាន ៣៦.-	ការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ.....	៥០
វិធាន ៣៨.-	ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្ត- វិនិច្ឆ័យបន្ថែម	៥១

វិធាន ៣៩.-	ការអភ្ជាប់កសាររបស់សំណុំរឿងដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន	៥៣
វិធាន ៤០.-	អំណាចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម	៥៣
ជំពូកទី ៦	កម្រៃសេវា	៥៥
វិធាន ៤១.-	កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម	៥៥
វិធាន ៤២.-	កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី	៥៦
វិធាន ៤៣.-	កម្រៃសេវារដ្ឋបាល	៥៧
វិធាន ៤៤.-	កម្រៃសេវាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ	៥៩
វិធាន ៤៥.-	កម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម	៥៩
វិធាន ៤៦.-	ការចំណាយផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម.	៦២
វិធាន ៤៧.-	សោហ៊ុយចំណាយលើសេវាផ្នែកច្បាប់ និងការចំណាយផ្សេងៗរបស់ភាគីវិវាទ	៦២
វិធាន ៤៨.-	ប្រាក់បង់ជាមុន	៦២
ជំពូកទី ៧	បទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗ	៦៥
វិធាន ៤៩.-	ការសម្ងាត់	៦៥
វិធាន ៥០.-	ការផ្សព្វផ្សាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ	៦៦
វិធាន ៥១.-	ការបោះបង់សិទ្ធិ	៦៦
វិធាន ៥២.-	ជម្រើសវិនិច្ឆ័យសុខាភិបាល និងម.ជ.ម.	៦៧
វិធាន ៥៣.-	ករណីដែលមិនមានបទប្បញ្ញត្តិសំណុំរឿងវិវាទ	៦៧
វិធាន ៥៤.-	ការមិនទទួលខុសត្រូវ	៦៧
វិធាន ៥៥.-	វិសោធនកម្មទៅលើវិធាន	៦៨
វិធាន ៥៦.-	សេចក្តីណែនាំសម្រាប់អនុវត្ត	៦៨
ជំពូកទី ៨	អវសានប្បញ្ញត្តិ	៦៩
វិធាន ៥៧.-	អវសានប្បញ្ញត្តិ	៦៩

ជំពូកទី ១ វិធានទូទៅ

វិធាន ១.- និយមន័យ

វាក្យស័ព្ទខាងក្រោម ដែលប្រើក្នុងវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការនេះ ត្រូវមានអត្ថន័យដូចខាងក្រោម៖

គណៈកម្មាធិការតែងតាំង គឺជាគណៈកម្មាធិការមួយរបស់ម.ជ.ម. ដែលមានអំណាចក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តការ និងបំពេញកិច្ចការផ្សេងទៀតស្របតាមវិធាននេះ។

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន គឺជាអគ្គលេខាធិការដ្ឋានរបស់ម.ជ.ម.។

ម.ជ.ម. គឺជាមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

វិធាន គឺវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិ នៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម គឺជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោមវិធាននេះ ដោយមានមជ្ឈត្តករមួយរូប ឬច្រើនរូបដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយគូភាគីវិវាទ ឬដោយគណៈកម្មាធិការតែងតាំងរបស់ម.ជ.ម.។

វិធាន ២.- វិសាលភាពអនុវត្ត

២.១ ការអនុវត្តវិធាន

វិធាននេះត្រូវអនុវត្ត ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងដាក់វិវាទរបស់ខ្លួនឱ្យដោះស្រាយ តាមរយៈមជ្ឈត្តកម្មដោយម.ជ.ម. ឬតាមរយៈមជ្ឈត្តកម្មក្រោមវិធានរបស់ម.ជ.ម. ឬប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងក្នុងពាក្យពេចន៍ផ្សេងទៀត ដែលមានអត្ថន័យដូចគ្នា។

២.២ កាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមាន

វិធាននេះ ត្រូវមានសុពលភាពចូលជាធរមាននៅកាលបរិច្ឆេទដូចមានកំណត់ក្នុង វិធាន ៥៧ (អវសានប្បញ្ញត្តិ) និងត្រូវអនុវត្តចំពោះមជ្ឈត្តកម្មទាំងឡាយណា ដែលអគ្គ- លេខាធិការដ្ឋានបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម នៅកាលបរិច្ឆេទចូលជា ធរមាននេះ ឬនៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមាននេះ។

២.៣ ភាពផ្ទុយគ្នានៃវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ នឹងច្បាប់គ្រប់គ្រងមជ្ឈត្តកម្ម

ប្រសិនបើវិធានណាមួយនៃវិធាននេះ ផ្ទុយនឹងបទប្បញ្ញត្តិដែលមានអានុភាពចាប់ បង្ខំណាមួយរបស់ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុង ករណីដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាគឺជាទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ ឬបទប្បញ្ញត្តិដែលមាន អានុភាពចាប់បង្ខំណាមួយរបស់ច្បាប់ផ្សេងទៀត ដែលគ្រប់គ្រងមជ្ឈត្តកម្ម នៅក្នុងករណី ដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនមែនជាទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ បទប្បញ្ញត្តិនោះត្រូវមាន ឧត្តមានុភាព។

២.៤ បដិប្បញ្ញត្តិនឹងវិធាន

ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នា ភាគីវិវាទអាចធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិលើបទប្បញ្ញត្តិ ទាំងឡាយនៃវិធាននេះ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើបានក្រោមវិធាននេះ។

វិធាន ៣.- ការតំណាង

នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការនានាក្រោមវិធាននេះ ភាគីវិវាទនីមួយៗអាចត្រូវបាន តំណាង ដោយបុគ្គលណាម្នាក់តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ដោយមានភស្តុតាងបង្ហាញ អំពីសិទ្ធិតំណាងនេះ ដែលអាចតម្រូវដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ៤.- ការទាក់ទង និងសំណៅចម្លងក្នុងពេលដំណាលគ្នា

៤.១ ការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

សម្រាប់គោលបំណងនៃវិធាននេះ ការទាក់ទងណាមួយ រួមទាំងសេចក្តីជូនដំណឹង ការផ្តល់ដំណឹង សេចក្តីថ្លែង សំណូមពរ សំណើ ការដាក់ឯកសារ សេចក្តីបង្គាប់ ឬសេចក្តីណែនាំ ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ លើកលែងតែការទាក់ទងដោយផ្ទាល់មាត់នៅពេលសវនាការ និងនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនានាដែលរៀបចំឡើងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

៤.២ មធ្យោបាយនៃការទាក់ទង

ការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ អាចត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការប្រគល់ដោយផ្ទាល់ដៃ ប្រៃសណីយ៍អនុសិទ្ធិ ការបញ្ជូន ទូរសារ សារអេឡិចត្រូនិច ឬមធ្យោបាយទាក់ទងផ្សេងទៀត ដែលមានកំណត់ត្រានៃការប្រគល់ទាំងនោះ។

៤.៣ ការបញ្ជូន និងការទទួល

ការទាក់ទងនឹងត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួល ប្រសិនបើការទាក់ទងនោះត្រូវបានបញ្ជូន និងប្រគល់ទៅអ្នកទទួល ឬទៅអ្នកតំណាងរបស់អ្នកទទួល៖

- ក- ដោយផ្ទាល់ដៃ ឬនៅអាសយដ្ឋានដែលកំណត់
- ខ- នៅលំនៅឋាន ឬទីកន្លែងអាជីវកម្មបច្ចុប្បន្ន ឬអាសយដ្ឋានប្រៃសណីយ៍របស់អ្នកទទួល ក្នុងករណីមិនអាចប្រគល់បានតាម ចំណុច (ក) ខាងលើ
- គ- ប្រសិនបើតាមមធ្យោបាយអេឡិចត្រូនិច តាមរយៈអាសយដ្ឋានសារអេឡិចត្រូនិច ឬលេខទូរសាររបស់អ្នកទទួល ឬអ្នកតំណាងរបស់អ្នកទទួល ឬ
- ឃ- នៅលំនៅឋាន ឬទីកន្លែងអាជីវកម្ម ឬអាសយដ្ឋានប្រៃសណីយ៍ចុងក្រោយរបស់អ្នកទទួល ប្រសិនបើមិនអាចធ្វើបានតាមចំណុច(ក) ដល់ចំណុច(គ) បន្ទាប់ពីមានការស៊ើបសួរសមហេតុផលរួចហើយ។

ការទាក់ទងត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួល នៅកាលបរិច្ឆេទដែលការទាក់ទងនោះត្រូវបានប្រគល់។ សម្រាប់គោលបំណងនេះ កាលបរិច្ឆេទត្រូវកំណត់ស្របតាម ពេលវេលាក្នុងតំបន់នៃទីកន្លែងដែលទទួលបានការទាក់ទង។

៤.៤

សំណៅចម្លងក្នុងពេលដំណាលគ្នា

នៅពេលភាគីវិវាទណាមួយបញ្ជូនការទាក់ទង ដែលរួមមានជាអាទិ៍ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម និងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ការដាក់ឯកសារ សេចក្តីថ្លែងសំណូមពរ ការបដិសេធ៖

- ក- ទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន៖ ភាគីវិវាទនោះត្រូវក្នុងពេលដំណាលគ្នាបញ្ជូនសំណៅចម្លងនោះមួយច្បាប់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើតរួចហើយ។
- ខ- ទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម៖ ភាគីវិវាទនោះត្រូវក្នុងពេលដំណាលគ្នាបញ្ជូនសំណៅចម្លងនោះមួយច្បាប់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។

តាមសំណើរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទត្រូវបញ្ជាក់ថា ភាគីបានគោរពតាមការតម្រូវនៃកថាខណ្ឌទី១ នៃវិធាន ៤.៤ (សំណៅចម្លងក្នុងពេលដំណាលគ្នា)នេះ។

ក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម គឺជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ការទាក់ទងដែលបញ្ជូនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបញ្ជូនទៅមជ្ឈត្តករនីមួយៗផងដែរ។

នៅពេលដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបញ្ជូនការទាក់ទងទៅភាគីវិវាទណាមួយ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងពេលដំណាលគ្នាត្រូវបញ្ជូនការទាក់ទងនោះមួយច្បាប់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើតរួចហើយ។ នៅពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបញ្ជូនការទាក់ទងទៅភាគីវិវាទណាមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ក្នុងពេលដំណាលគ្នា ត្រូវបញ្ជូនការទាក់ទងនោះមួយច្បាប់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។

៤.៥

ហាមមិនឱ្យមានការទាក់ទងដោយគ្មានភាគីវិវាទម្ខាងទៀត

គ្មានភាគីវិវាទណាមួយ ឬបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងនាមភាគីវិវាទ អាចធ្វើការទាក់ទងដោយគ្មានភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង ជាមួយនឹងមជ្ឈត្តករ ឬបេក្ខជនណាម្នាក់សម្រាប់តែឯតាំងជាមជ្ឈត្តករដោយភាគីវិវាទឡើយ លើកលែងតែការទាក់ទងនោះជា៖

- ក- ការផ្តល់ព័ត៌មានដល់មជ្ឈត្តករ ឬបេក្ខជន អំពីលក្ខណៈទូទៅនៃវិវាទ និងអំពីដំណើរការមជ្ឈត្តការដែលអាចកើតមាន

- ខ- ការពិភាក្សាអំពីលក្ខណសម្បត្តិ កាលវិភាគ ឬឯករាជភាព របស់មជ្ឈត្តករ ឬ បេក្ខជន ឬ
- គ- ការពិភាក្សាអំពីភាពសមស្រប នៃមជ្ឈត្តករ ឬបេក្ខជនសម្រាប់ការជ្រើសរើសជា ប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលគូភាគីវិវាទ ឬមជ្ឈត្តករដែលតែងតាំងដោយភាគី វិវាទ ត្រូវចូលរួមក្នុងការជ្រើសរើសនោះ។

គ្មានភាគីវិវាទណាមួយ ឬបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងនាមភាគីវិវាទ អាចធ្វើការទាក់ទង ដោយគ្មានភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង ជាមួយនឹងបេក្ខជនណាម្នាក់ដែល ជាបេក្ខជន សម្រាប់ការជ្រើសរើសជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឡើយ។

វិធាន ៥.- ការកំណត់ពេលវេលា

៥.១ ការគណនាអំឡុងពេល

សម្រាប់គោលបំណងនៃការគណនាអំឡុងពេលក្រោមវិធាននេះ អំឡុងពេលត្រូវ ចាប់ផ្តើមគិតពីថ្ងៃបន្ទាប់ ដែលការទាក់ទងណាមួយត្រូវបានទទួលស្របតាមវិធាន ៤ (ការ ទាក់ទងសំណៅចម្លងក្នុងពេលដំណាលគ្នា) ឬថ្ងៃបន្ទាប់ដែលសកម្មភាព ឬព្រឹត្តិការណ៍ ណាមួយ ដែលចាប់ផ្តើមអំឡុងពេលនោះបានកើតឡើង និងត្រូវរួមបញ្ចូលរយៈពេលពេញ មួយថ្ងៃចុងក្រោយនៃអំឡុងពេលនោះ។ សម្រាប់គោលបំណងនៃវិធាននេះ ពាក្យ “ថ្ងៃ” ឬ “កាលបរិច្ឆេទ” សំដៅលើអំឡុងពេលដែលស្ថិតក្នុងចន្លោះម៉ោង ៧:០០ ព្រឹក និងម៉ោង ៧:០០ ល្ងាច។ ពេលវេលាក្រោយពីម៉ោង ៧:០០ ល្ងាច ត្រូវចាត់ទុកជាពេលវេលានៃ ថ្ងៃ បន្ទាប់ ឬកាលបរិច្ឆេទបន្ទាប់។

ប្រសិនបើថ្ងៃចុងក្រោយនៃអំឡុងពេលមិនមែនជាថ្ងៃធ្វើការ សម្រាប់ទឹកនៃឆ្នាំដែល ទទួលការទាក់ទងទេនោះ អំឡុងពេលនោះនឹងត្រូវពន្យាររហូតដល់ថ្ងៃធ្វើការទីមួយ បន្ទាប់ ពីថ្ងៃមិនធ្វើការនោះ។ ដើម្បីជៀសវាងការភ័ន្តច្រឡំ ថ្ងៃសៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ និងថ្ងៃឈប់ សម្រាកតាមប្រតិទិនឈប់សម្រាកការងាររបស់មន្ត្រីរាជការ និយោជិត និងកម្មករប្រចាំឆ្នាំ ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានចាត់ទុកជាថ្ងៃមិនធ្វើការ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រ- កម្ពុជា។

៥.២

ការកែប្រែពេលវេលាកំណត់

ក- ប្រសិនបើកាលៈទេសៈតម្រូវ និងតាមរយៈការជូនដំណឹងដល់គូភាគីវិវាទ អគ្គ-
លេខាធិការដ្ឋានអាចកែប្រែ៖

ក.១- ពេលវេលាកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី២ (ការចាប់ផ្តើមមជ្ឈត្តកម្ម)
ជំពូកទី៣ (ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ជំពូកទី៦ (កម្រៃសេវា) និងជំពូក
ទី៧ (បទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗ) បាន និង

ក.២- ពេលវេលាកំណត់ណាមួយ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានមានអំណាច ឬត្រូវ
បានផ្តល់អំណាចក្នុងការកំណត់។

ខ- ប្រសិនបើកាលៈទេសៈតម្រូវ និងតាមរយៈការជូនដំណឹងដល់គូភាគីវិវាទ វេទិកា
មជ្ឈត្តកម្មអាចកែប្រែ៖

ខ.១- ពេលវេលាកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី ៤ (ដំណើរការមជ្ឈត្តការ)

ខ.២- ពេលវេលាកំណត់ក្នុងវិធាន ៣៨.២ (សេចក្តីសម្រេចលើការកែតម្រូវ ការ
បំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) និង

ខ.៣- ពេលវេលាកំណត់ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់។

**វិធាន ៦.- ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស មានប្រសិទ្ធភាព និងដោយ
មិនបង្ក**

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងគូភាគីវិវាទ ត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការធ្វើឱ្យដំណើរការ
មជ្ឈត្តការ ប្រព្រឹត្តទៅដោយយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស មានប្រសិទ្ធភាព ចំណាយអស់តិច និង
មិនត្រូវបង្កឱ្យមានការពន្យារពេលដែលមិនចាំបាច់ណាមួយឡើយ។

ជំពូកទី ២ ការចាប់ផ្តើមមជ្ឈមណ្ឌល

វិធាន ៧.- ការចាប់ផ្តើមមជ្ឈមណ្ឌល

៧.១ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈមណ្ឌល

ភាគីវិវាទ ដែលមានបំណងដាក់វិវាទរបស់ខ្លួនឱ្យដោះស្រាយតាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌល (“ភាគីប្តឹងទាមទារ”) ត្រូវបញ្ជូនទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាននូវសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈមណ្ឌល ដែលត្រូវមានព័ត៌មានដូចខាងក្រោម៖

- ក- សេចក្តីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថាភាគីដាក់វិវាទឱ្យដោះស្រាយតាមមជ្ឈមណ្ឌល
- ខ- ឈ្មោះ អាសយដ្ឋាន លេខទូរស័ព្ទ លេខទូរសារ និងអាសយដ្ឋានសារអេឡិចត្រូនិច ប្រសិនបើមានព័ត៌មានទាំងនេះរបស់ភាគីវិវាទ និងរបស់អ្នក តំណាងរបស់គូភាគីវិវាទ ប្រសិនបើមាន
- គ- សញ្ជាតិ ឬប្រសិនបើតម្រូវ និងមានព័ត៌មានអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ក្រុមហ៊ុនរបស់គូភាគីវិវាទ
- ឃ- សេចក្តីយោងនៃខចែងស្តីពីមជ្ឈមណ្ឌល ឬកិច្ចសន្យាមជ្ឈមណ្ឌលដោយឡែក ដែលយកមកប្រើ និងភ្ជាប់សំណៅចម្លងនៃខចែងស្តីពីមជ្ឈមណ្ឌល ឬកិច្ចសន្យាមជ្ឈមណ្ឌលដោយឡែកនោះ
- ង- សេចក្តីយោងនៃកិច្ចសន្យា ឬទំនាក់ទំនងផ្សេងៗដែលកើតចេញពី ឬដែលទាក់ទងនឹងវិវាទ និងភ្ជាប់សំណៅចម្លងនៃកិច្ចសន្យាទាំងនោះប្រសិនបើអាច
- ច- សេចក្តីថ្លែងសង្ខេប ដែលពិពណ៌នាអំពីលក្ខណៈ និងកាលៈទេសៈនៃវិវាទ ការទាមទារ ឬការសង្គ្រោះដែលទាមទារ និងប្រសិនបើអាច ភ្ជាប់តម្លៃបឋមនៃការទាមទារដែលភាគីប្តឹងទាមទារមានបំណងដាក់ស្នើ
- ឆ- ចំនួនមជ្ឈមណ្ឌលដែលបានព្រមព្រៀង ឬនៅក្នុងករណីដែលមិនមានការព្រមព្រៀងទេនោះ ចំនួនមជ្ឈមណ្ឌលដែលស្នើសុំ ដែលត្រូវមានចំនួន ១ (មួយ) រូប ឬ៣ (បី) រូប និង
- ជ- សេចក្តីថ្លែង ឬសំណើបន្ថែមផ្សេងៗ ពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការមជ្ឈមណ្ឌល រួមបញ្ចូលទាំងច្បាប់ដែលត្រូវអនុវត្ត ភាសាសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈមណ្ឌល និងលក្ខណសម្បត្តិ និងសញ្ជាតិរបស់មជ្ឈមណ្ឌលដែលបានព្រមព្រៀង ឬដែលចង់បាន ប្រសិនបើមាន។

ដោយមិនគិតអំពីភាសាដែលត្រូវប្រើក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ស្របតាមវិធាន ១៨.១ (ភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ) សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវធ្វើជាភាសា សម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម និងបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេស។

សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវមានភ្ជាប់មកជាមួយនូវការបង់ប្រាក់សម្រាប់ កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីដែលអាចជា មូលប្បទានបត្រ ឬការផ្ទេរចូលគណនីធនាគារកំណត់ ណាមួយរបស់ម.ជ.ម.។

៧.២ ការរួមបញ្ចូលការតែងតាំងមជ្ឈត្តករក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មអាចត្រូវរួមបញ្ចូលផងដែរនូវ៖

- ក- សម្រាប់ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប ឬច្រើនរូប៖ ការតែងតាំង មជ្ឈត្តករត្រូវធ្វើឡើងស្របតាម វិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) និងវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ)
- ខ- សម្រាប់ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប៖ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តកររួមគ្នា ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នារួចហើយ ឬប្រសិនបើភាគីវិវាទមិនទាន់ បានព្រមព្រៀងគ្នានៅឡើយ សំណើតែងតាំងមជ្ឈត្តកររបស់ភាគីប្តឹងទាមទារ ត្រូវ ស្នើឡើងស្របតាម វិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) និងវិធាន ១១ (បុគ្គល ដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ) ឬ
- គ- សេចក្តីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថា ភាគីប្តឹងទាមទារផ្តល់សមត្ថកិច្ចឱ្យម.ជ.ម. ក្នុងការតែង តាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប។

៧.៣ ការភ្ជាប់សេចក្តីថ្លែងទាមទារ

សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម អាចត្រូវបានភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្តីថ្លែងទាម ទារដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ២២.២ (សេចក្តីថ្លែងទាមទារ) និងឯកសារគាំទ្រផ្សេងៗ ទៀត។

៧.៤ ភាពមិនពេញលេញនៃសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

ប្រសិនបើសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មមានលក្ខណៈមិនពេញលេញ អគ្គ- លេខាធិការដ្ឋានអាចស្នើសុំភាគីប្តឹងទាមទារឱ្យបំពេញបន្ថែមចំណុចខ្លះខាតទាំងនោះ ក្នុង

អំឡុងពេលសមស្របណាមួយដែលកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។ ដើម្បីជៀសវាង ការភ័ន្តច្រឡំ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចាត់ទុកថាពេញលេញ នៅពេលដែល ចំណុចនានាដែលតម្រូវក្នុងវិធាន ៧.១ (សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម) ខាងលើ ត្រូវ បានបំពេញពេញលេញ រួមបញ្ចូលទាំងការបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី។

ប្រសិនបើភាគីប្តឹងទាមទារបានគោរពតាមការស្នើសុំខាងលើ តាមពេលវេលា ដែលត្រូវអនុវត្ត ឬដែលត្រូវបានកំណត់ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មនោះ នឹងត្រូវ បានចាត់ទុកថាបានដាក់នៅក្នុងថ្ងៃ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានទទួលសំណៅដំបូងនៃ សេចក្តីជូនដំណឹងនោះ។

៧.៥ ការខកខានមិនបានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

ប្រសិនបើភាគីប្តឹងទាមទារខកខាន មិនបានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញ អំពីមជ្ឈត្តកម្ម អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបិទសំណុំរឿងនោះ ដោយមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ សិទ្ធិរបស់ភាគីប្តឹងទាមទារក្នុងការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារដដែលនាថ្ងៃក្រោយ តាមរយៈ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មផ្សេងឡើយ។

៧.៦ ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ នៅពេលដែលអគ្គលេខាធិការ ដ្ឋានបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

៧.៧ ការចាប់ផ្តើមដំណើរការមជ្ឈត្តការ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទ បានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ដំណើរការមជ្ឈត្តការដែល ទាក់ទងនឹងវិវាទណាមួយ ត្រូវចាប់ផ្តើមនៅកាលបរិច្ឆេទ ដែលភាគីឆ្លើយតប (“ភាគីឆ្លើយ តប”) បានទទួលការជូនដំណឹងរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ស្តីពីសេចក្តីជូនដំណឹងពេញ លេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដែលដាក់វិវាទនោះឱ្យដោះស្រាយតាមមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ៨.- ការឆ្លើយតបរបស់ភាគីឆ្លើយតប

៨.១ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប

ក្នុងរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹង ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៧.៦ (ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម) ភាគីឆ្លើយតប ត្រូវបញ្ជូនទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាននូវសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ដែលត្រូវមានព័ត៌មានដូចខាងក្រោម៖

- ក- ឈ្មោះ អាសយដ្ឋាន លេខទូរស័ព្ទ លេខទូរសារ និងអាសយដ្ឋានសារអេឡិចត្រូនិចរបស់ភាគីឆ្លើយតប និងអ្នកតំណាងរបស់ខ្លួន ប្រសិនបើមាន និងប្រសិនបើព័ត៌មានទាំងនេះខុសពីព័ត៌មាន ដែលមានក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម
- ខ- សញ្ជាតិ ឬប្រសិនបើតម្រូវ អត្តសញ្ញាណរបស់ក្រុមហ៊ុនរបស់គូភាគីវិវាទ ប្រសិនបើព័ត៌មានទាំងនេះខុសពីព័ត៌មានដែលមានក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម
- គ- ការបញ្ជាក់សង្ខេបអំពីការទទួលយក ឬការបដិសេធចំពោះការទាមទារទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក
- ឃ- សេចក្តីថ្លែងសង្ខេប ដែលពិពណ៌នាអំពីលក្ខណៈ និងកាលៈទេសៈនៃបណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កង ដែលភាគីឆ្លើយតបមានបំណងបញ្ជូន និងប្រសិនបើអាច ត្រូវភ្ជាប់តម្លៃបឋមនៃបណ្តឹងតប ឬ ការដោះសារតាមការកាត់កងនោះ
- ង- ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលបានព្រមព្រៀង ឬនៅក្នុងករណីដែលមិនមានការព្រមព្រៀងទេនោះ ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលបានស្នើដែលត្រូវមានចំនួន ១ (មួយ) រូប ឬ៣ (បី) រូប និង
- ច- ប្រសិនបើមាន សេចក្តីថ្លែងការណ៍ ឬសំណើបន្ថែមផ្សេងៗ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការមជ្ឈត្តការ រួមបញ្ចូលទាំងច្បាប់ដែលត្រូវអនុវត្ត ភាសាសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងលក្ខណសម្បត្តិ និងសញ្ជាតិរបស់មជ្ឈត្តករ ដែលតម្រូវ ឬដែលជាការឆ្លើយតបចំពោះសេចក្តីថ្លែង ឬសំណើនានា ដែលមានក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

ដោយមិនគិតអំពីភាសាដែលត្រូវប្រើក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ស្របតាមវិធាន ១៨.១ (ភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ) សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបត្រូវធ្វើជាភាសាសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម និងបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេស។

៨.២

ការបញ្ចូលការតែងតាំងមជ្ឈត្តករក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប

សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប អាចត្រូវរួមបញ្ចូលផងដែរនូវ៖

- ក- សម្រាប់ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប ឬច្រើនរូប៖ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមវិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) និងវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ)
- ខ- សម្រាប់ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប៖ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករត្រូវធ្វើឡើងរួមគ្នា ប្រសិនបើភាគីបានព្រមព្រៀងគ្នារួចហើយ ឬប្រសិនបើភាគីមិនទាន់បានព្រមព្រៀងគ្នានៅឡើយ ការឆ្លើយតបចំពោះសំណើតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ដែលភាគីប្តឹងទាមទារស្នើឡើងស្របតាមវិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) និងវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ) ឬ
- គ- សេចក្តីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថា ភាគីឆ្លើយតបផ្តល់សមត្ថកិច្ចឱ្យគណៈកម្មាធិការតែងតាំងរបស់ម.ជ.ម. ក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ។

៨.៣

ការភ្ជាប់សេចក្តីថ្លែងដោះសារ និងទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

ប្រសិនបើសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបានភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្តីថ្លែងទាមទារ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប អាចត្រូវមានភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្តីថ្លែងដោះសារ ដែលអាចមានបណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កង) ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ២២.៣ (សេចក្តីថ្លែងដោះសារ និងបណ្តឹងតប) និងឯកសារយោងនានា។ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប អាចត្រូវភ្ជាប់មកជាមួយផងដែរនូវទឡ្ហីករណ៍ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១៩ (ទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម)។

៨.៤

ភាពមិនពេញលេញនៃសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប

ប្រសិនបើសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបមានលក្ខណៈមិនពេញលេញ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចស្នើសុំភាគីឆ្លើយតបឱ្យបំពេញបន្ថែមចំណុចខ្លះខាតនោះ ក្នុងអំឡុងពេលសមស្របណាមួយ ដែលកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។ ដើម្បីជៀសវាងការភ័ន្តច្រឡំ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបត្រូវចាត់ទុកថាពេញលេញ នៅពេលដែលចំណុចនានាដែលតម្រូវក្នុងវិធាន ៨.១ (សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប) ត្រូវបានបំពេញ រួមបញ្ចូលទាំងការបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី។

៨.៥

ការខកខានក្នុងការដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតប

ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ស្របតាមជំពូកទី ៣ (ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) មិនត្រូវបង្អាក់ដោយសារការខកខានរបស់ភាគីឆ្លើយតប ក្នុងការដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបឱ្យបានទាន់ពេលវេលាឡើយ។ ការខកខាននេះ មិនរារាំងភាគីឆ្លើយតបក្នុងការបដិសេធ ការទាមទារ ឬការដាក់បណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កង នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការឡើយ។

៨.៦

ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប

អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ នៅពេលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតប ឬក្នុងករណីដែលមិនបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបទេនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ អំពីកាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់នៃអំឡុងពេលសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបនោះ។

ក្នុងករណីដែលភាគីឆ្លើយតបធ្វើបណ្តឹងតប រួមបញ្ចូលទាំងការដោះសារតាមការកាត់កង នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបរបស់ភាគី ភាគីឆ្លើយតបត្រូវបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីបណ្តឹងតបរបស់ខ្លួនផងដែរ បើមិនដូច្នោះទេបណ្តឹងតបនោះនឹងមិនត្រូវលើកយកមកពិចារណានៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការឡើយ។

ជំពូកទី៣ ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

វិធាន ៩.- ចំនួនមជ្ឈត្តករ

នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានសមាសភាពមជ្ឈត្តករជាចំនួនសេស។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានមជ្ឈត្តករចំនួន ៣ (បី) រូប លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ។

វិធាន ១០.- ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ

១០.១ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងរបស់គូភាគីវិវាទ

គូភាគីវិវាទ អាចព្រមព្រៀងលើនីតិវិធីតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលខុសពីនីតិវិធីដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.២ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប) ដល់វិធាន ១០.៦ (គ្មានការប្តឹងជំទាស់)។ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មិនត្រូវបានតែងតាំងក្នុងអំឡុងពេល ដែលកំណត់ដោយគូភាគីវិវាទ ឬប្រសិនបើគូភាគីវិវាទមិនបានព្រមព្រៀងលើអំឡុងពេលកំណត់សម្រាប់ការតែងតាំងទេនោះ ការតែងតាំងត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមវិធាន ១០.២ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប) ដល់វិធាន ១០.៦ (គ្មានការប្តឹងជំទាស់) ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលការជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ដូចមានកំណត់ ក្នុងវិធាន ៨.៦ (ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប)។

១០.២ ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប

ចំពោះវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ប្រសិនបើការតែងតាំងមិនត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ឬសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបទេនោះ ភាគីវិវាទនីមួយៗត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់មួយរូប ឬច្រើនរូបស្មើគ្នា ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួល ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានការឆ្លើយតបចំពោះសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៨.៦ (ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូន

ដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប) ឬក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេលតម្រូវតាមវិធាន ១០.១ (កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងរបស់គូភាគីវិវាទ)។ ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីមានការតែងតាំងមជ្ឈត្តកររូបចុងក្រោយ មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងទាំងអស់ ត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបផ្សេងទៀតជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើភាគីវិវាទណាមួយ ខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករតាមការតម្រូវ ឬមជ្ឈត្តករ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយភាគីវិវាទនោះ ខកខានមិនបានតែងតាំងប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងវិធាននេះ ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ឬ/និង ចាត់តាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបក្នុងចំណោមមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងឱ្យធ្វើជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

១០.៣ ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប

ចំពោះវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករមិនទាន់ត្រូវបានតែងតាំងតាមរយៈសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ឬសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ទេនោះ គូភាគីវិវាទត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិនបន្ទាប់ពីបានទទួលការជូនដំណឹង អំពីសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតប ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៨.៦ (ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប) ឬក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេលនៃវិធាន ១០.១ (កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងរបស់គូភាគីវិវាទ)។ ប្រសិនបើភាគីវិវាទទាំងពីរខកខានក្នុងការរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ក្នុងអំឡុងពេលដែលមានបញ្ជាក់នៅក្នុងវិធាននេះ ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប ដើម្បីបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

១០.៤ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយពហុភាគីវិវាទ

ប្រសិនបើភាគីវិវាទមានលើសពី ២ (ពីរ) ភាគី ក្នុងមជ្ឈត្តកម្ម និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប ឬច្រើនរូបដែលត្រូវបានតែងតាំង ភាគីប្តឹងទាមទារទាំងអស់ ត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ១ (មួយ) រូប ឬច្រើនរូប និងភាគីឆ្លើយតបទាំងអស់ ត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ១ (មួយ) រូប ឬច្រើនរូប។ ប្រសិនបើភាគីវិវាទណាមួយ

ខកខានក្នុងការរួមគ្នាតែងតាំងក្នុងកំឡុងពេលដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.២ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តកម្មបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តកម្មច្រើនរូប) ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ក្នុងនាមរបស់ភាគីវិវាទដែលខកខានមិនបានតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ១ (មួយ) រូប ឬច្រើនរូប ស្របតាមវិធាន ១០.៥ (ការខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ និងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយម.ជ.ម.)។ ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីមានការតែងតាំងមជ្ឈត្តករចុងក្រោយ មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងទាំងអស់ ត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់ទៀត ដែលត្រូវបំពេញតួនាទីជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងទាំងអស់ ខកខានក្នុងការរួមគ្នាតែងតាំងប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងអំឡុងពេលកំណត់ ម.ជ.ម.តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់ទៀតជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើភាគីវិវាទមានលើសពី ២ (ពីរ) ភាគី ក្នុងមជ្ឈត្តកម្ម និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តកម្មមួយរូប គួរភាគីវិវាទត្រូវព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តកររូបណាម្នាក់។ ប្រសិនបើការតែងតាំងរួមគ្នានោះ មិនត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងកំឡុងពេលដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.៣ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តកម្មមួយរូប) ទេនោះ ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករស្របតាមវិធាន ១០.៥ (ការខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ និងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយម.ជ.ម.)។

១០.៥ ការខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ និងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយ ម.ជ.ម.

ដោយមិនមានការជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អំពីការតែងតាំងក្នុងអំឡុងពេលដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.២ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តកម្មបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តកម្មច្រើនរូប) ឬវិធាន ១០.៣ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តកម្មមួយរូប) ឬក្នុងករណីដែលភាគីវិវាទណាមួយមានបំណងផ្តល់សមត្ថកិច្ចនៃការតែងតាំងនោះទៅម.ជ.ម. ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយផ្អែកលើលក្ខណសម្បត្តិ រួមបញ្ចូលទាំងសញ្ជាតិរបស់មជ្ឈត្តករដែលតម្រូវ

ឬត្រូវបានស្នើឡើងដោយភាគីវិវាទ និងតាមលក្ខណៈជាក់លាក់នៃវិវាទ។ នៅក្នុងករណីនេះ គណៈកម្មាធិការតែងតាំង មិនត្រូវតែងតាំងសមាជិកណាម្នាក់របស់ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិរបស់ម.ជ.ម. ឬរបស់គណៈកម្មាធិការតែងតាំង ជាមជ្ឈត្តករសម្រាប់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឡើយ។

១០.៦ គ្មានការប្តឹងជំទាស់

ស្របតាមវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ) ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតម្រូវ ឬត្រូវបានស្នើ ឱ្យបានឆាប់រហ័សតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។ អាស្រ័យតាមវិធាន ១៣ (ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ) ការតែងតាំង ឬការសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការតែងតាំងក្រោមវិធាននេះ គឺជាការសម្រេចចុងក្រោយ និងមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃការប្តឹងជំទាស់ឡើយ។

១០.៧ ការជូនដំណឹងអំពីការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

រាល់ការតែងតាំង ត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈការជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។ ភ្លាមបន្ទាប់ពីមជ្ឈត្តករត្រូវបានតែងតាំង អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទថាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើត និងត្រូវជូនដំណឹងដល់គូភាគីអំពីឈ្មោះ និងព័ត៌មានលម្អិតសម្រាប់ទាក់ទងមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងទាំងអស់។ បន្ទាប់មកអគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវផ្ញើសំណុំរឿងនោះទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ១១.- បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ

១១.១ ភាគីវិវាទ ឬមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយភាគីវិវាទ អាចតែងតាំងបុគ្គលខាងក្រោមជាមជ្ឈត្តករ៖

- ក- មជ្ឈត្តករណាម្នាក់ដែលបានចុះបញ្ជីជាមួយម.ជ.ម. ឬ
- ខ- បុគ្គលណាម្នាក់ដែលបានបំពេញតួនាទី ឬបានចុះបញ្ជីជាមជ្ឈត្តករផ្នែកពាណិជ្ជកម្មជាមួយស្ថាប័នមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងប្រទេស ឬអន្តរជាតិដែលត្រូវបានទទួល ស្គាល់ពីពេលមួយទៅពេលមួយដោយ ម.ជ.ម.។

១១.២

លក្ខខណ្ឌតម្រូវបន្ថែមដូចខាងក្រោមត្រូវតែបំពេញ៖

- ក- បុគ្គលដែលត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករត្រូវដាក់សេចក្តីថ្លែងមួយ ដែលមានចុះហត្ថលេខាបញ្ជាក់ថា៖
  - ក.១- ខ្លួនស្ម័គ្រចិត្ត និងមានលទ្ធភាពក្នុងការទទួលតួនាទីជាមជ្ឈត្តករ និង
  - ក.២- ខ្លួននៅតែមានអព្យាក្រឹតភាព និងឯករាជភាពរបស់ខ្លួន និងខ្លួនបានប្រកាសបង្ហាញ និងត្រូវប្រកាសបង្ហាញអំពីស្ថានភាពនានាដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១២.២ (ការប្រកាសបង្ហាញ)។

- ខ- បុគ្គលដែលត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ ដូចមានកំណត់ក្នុងចំណុច ១១.១ (ខ) ត្រូវភ្ជាប់ឯកសារដូចខាងក្រោមបន្ថែមលើសេចក្តីថ្លែងកំណត់ក្នុងវិធាន ១១.២ (ក) ខាងលើ ៖
  - ខ.១- ភស្តុតាង នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលខ្លួនបានចេញ ក្នុងអំឡុងពេលម្ភៃបួន(២៥) ខែ មុនពេលតែងតាំង ឬវិញ្ញាបនបត្របញ្ជាក់អំពីសមាជិកភាពជាមជ្ឈត្តករបច្ចុប្បន្ន និង
  - ខ.២- ការបញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះយល់ព្រមចំពោះ និងត្រូវគោរពតាមក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈរបស់ម.ជ.ម. និងវិធានផ្សេងៗរបស់ម.ជ.ម. រួមបញ្ចូលទាំងវិធាននេះ។

១១.៣

នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិនបន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការតែងតាំងមជ្ឈត្តករពីភាគីវិវាទ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅបណ្តាភាគីវិវាទពាក់ព័ន្ធ អំពីកង្វះខាតនូវចំណុចណាមួយនៃលក្ខណសម្បត្តិដែលតម្រូវខាងលើ។ ភាគីវិវាទដែលពាក់ព័ន្ធនោះត្រូវធ្វើការពិចារណា និងសម្រេចអំពីការតែងតាំងមជ្ឈត្តករក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងនោះ។

១១.៤

ប្រសិនបើភាគីវិវាទដែលពាក់ព័ន្ធនោះ បដិសេធ ឬខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករថ្មី ឬក្នុងការបំពេញចំណុចខ្វះខាត ក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិន គណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករថ្មីសម្រាប់បំពេញតួនាទីជាមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានបដិសេធនោះបាន ប្រសិនបើភាគីវិវាទខកខានមិនបានតែងតាំងមជ្ឈត្តករ

ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ចាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការ
បដិសេធ។

វិធាន ១២.- ឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាពរបស់មជ្ឈត្តករ និងការប្រកាសបង្ហាញ

១២.១ ឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាព

មជ្ឈត្តករដែលបំពេញតួនាទីក្រោមវិធាននេះត្រូវតែឯករាជ្យ និងអព្យាក្រឹត និងមិន
ត្រូវបំពេញតួនាទីជា អ្នកគាំទ្រ ឬជាទីប្រឹក្សារបស់ភាគីវិវាទណាមួយឡើយ ចាប់ពីពេល
ដែលត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ រហូតដល់បញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការទាំងមូល នៃ
សំណុំរឿង គឺនៅពេលដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរត្រូវបានចេញ និងរួមបញ្ចូលទាំងអំឡុង
ពេលដែលត្រូវបានអនុញ្ញាត ឬកំណត់នៅក្នុងវិធាននេះ សម្រាប់ការស្នើសុំ ឬការចេញការ
កែតម្រូវ ការវែកញែកសេចក្តី ការបកស្រាយ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម។

១២.២ ការប្រកាសបង្ហាញ

មជ្ឈត្តករដែលអាចត្រូវបានតែងតាំង ត្រូវបង្ហាញដោយមិនបង្កង់ដល់បុគ្គលទាំង
ឡាយ ដែលមកទាក់ទងអំពីលទ្ធភាពក្នុងការតែងតាំងខ្លួនជាមជ្ឈត្តករនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម
អំពីកាលៈទេសៈទាំងឡាយណា ដែលអាចបង្កឱ្យមានការសង្ស័យសមហេតុសមផលណា
មួយពាក់ព័ន្ធនឹងឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាពរបស់ខ្លួន។

បន្ទាប់ពីត្រូវបានតែងតាំងហើយ មជ្ឈត្តករត្រូវប្រកាសបង្ហាញដោយមិនបង្កង់អំពី
កាលៈទេសៈទាំងឡាយណា ដែលអាចបង្កឱ្យមានការសង្ស័យសមហេតុសមផលណា
មួយ ពាក់ព័ន្ធនឹងឯករាជភាព ឬអព្យាក្រឹតភាពរបស់ខ្លួនដល់គូភាគីវិវាទ អគ្គលេខាធិការ-
ដ្ឋាន និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើក្នុងដំណាក់កាលណាមួយនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ កាលៈទេសៈថ្មីកើត
មាន ឡើងបង្កឱ្យមានការសង្ស័យពាក់ព័ន្ធនឹងឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាពរបស់
មជ្ឈត្តករ មជ្ឈត្តកររូបនោះត្រូវប្រកាសបង្ហាញភ្លាមអំពីកាលៈទេសៈនោះ ដល់គូភាគីវិវាទ
អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

១២.៣ ក្រុមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈរបស់ម.ជ.ម.

មជ្ឈត្តករដែលបំពេញតួនាទីក្រោមវិធាននេះ ត្រូវគោរពតាមក្រុមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ
មជ្ឈត្តករ របស់ម.ជ.ម.។

វិធាន ១៣.- ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ

១៣.១ កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធ

មជ្ឈត្តករអាចត្រូវបានជំទាស់ ប្រសិនបើមានកាលៈទេសៈណាមួយបង្កឱ្យមានការ
សង្ស័យ សមហេតុផលចំពោះឯករាជភាព ឬអព្យាក្រឹតភាពរបស់មជ្ឈត្តករ។ មជ្ឈត្តករ
អាចត្រូវបានជំទាស់ផងដែរ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករបនោះមិនមានលក្ខណសម្បត្តិដូចដែលបាន
ព្រមព្រៀងដោយគូភាគីវិវាទ។

ភាគីវិវាទមួយអាចជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ដែលខ្លួនបានតែងតាំង ឬដែលខ្លួនបាន
ចូលរួមក្នុងការតែងតាំង តែក្នុងករណីដែលភាគីវិវាទនោះបានដឹងអំពីមូលហេតុដើម្បី
ជំទាស់នោះ ក្រោយការតែងតាំងតែប៉ុណ្ណោះ។

១៣.២ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ និងពេលវេលាកំណត់

ភាគីវិវាទដែលមានបំណងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីជូនដំណឹង
អំពីការជំទាស់របស់ខ្លួនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬគូភាគីវិវាទ និង
អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលការជូន
ដំណឹងដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.៧ (ការជូនដំណឹងអំពីការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ឬ
ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីភាគីវិវាទបានដឹងអំពីកាលៈទេសៈនានា
ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១៣.១ (កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធ)។

សេចក្តីជូនដំណឹងនេះ ត្រូវមានបញ្ជាក់មូលហេតុនៃការជំទាស់។

១៣.៣ យោបល់ចំពោះការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ

មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់
វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើមាន អាចផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួនអំពីការជំទាស់ទៅនឹង
មជ្ឈត្តករទៅ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬគូភាគីវិវាទ និងអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន

ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ក្រោយពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការជំទាស់។

១៣.៤

ការដកខ្លួនរបស់មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ និងការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

ក្នុងករណីដែលភាគីវិវាទម្ខាងយល់ស្របចំពោះការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ដែលស្នើឡើងដោយភាគីវិវាទម្ខាងទៀត មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់នោះត្រូវដកខ្លួនចេញ។ ទោះបី ជាគ្មានការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទចំពោះការជំទាស់ក៏ដោយ ក៏មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់អាចដកខ្លួនចេញផងដែរ។ ការដកខ្លួនចេញរបស់មជ្ឈត្តករក្នុងករណីទាំងពីរមិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃមូលហេតុនៃការជំទាស់ឡើយ។ មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ ត្រូវជូនដំណឹងទៅភាគីវិវាទ សមាជិកផ្សេងទៀតនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អំពីការឆ្លើយតបរបស់ខ្លួនចំពោះការជំទាស់ ក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលយោបល់ចំពោះការជំទាស់ ឬបន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេលកំណត់សម្រាប់បញ្ជូនការផ្តល់យោបល់ចំពោះការជំទាស់។

ក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ បានជូនដំណឹងទៅភាគីដែលបានជំទាស់ថា ខ្លួនបដិសេធក្នុងការដកខ្លួនចេញពីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទដែលបានជំទាស់នោះអាចដាក់ពាក្យតវ៉ាទៅម.ជ.ម. តាមរយៈអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបដិសេធលើការជំទាស់នោះ។

ក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ បានជូនដំណឹងទៅសមាជិកផ្សេងទៀតនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មថា ខ្លួនបដិសេធក្នុងការដកខ្លួនចេញពីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវសម្រេចលើការជំទាស់នោះក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបដិសេធលើការជំទាស់នោះ។ ក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសម្រេចបដិសេធការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ភាគីវិវាទដែលបានជំទាស់អាចប្តឹងតវ៉ាទៅម.ជ.ម. តាមរយៈអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

១៣.៥

សេចក្តីសម្រេចរបស់ម.ជ.ម.លើការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ

ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវសម្រេចលើការតវ៉ាចំពោះ ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីអគ្គលេខា- ធិការដ្ឋានបានទទួលការតវ៉ាចំពោះការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ។

ប្រសិនបើ គណៈកម្មាធិការតែងតាំង បដិសេធការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់នោះ ត្រូវបន្តបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនជាមជ្ឈត្តករតទៅ ទៀត។ ប្រសិនបើគណៈកម្មាធិការតែងតាំងយល់ស្របចំពោះការជំទាស់ អាណត្តិរបស់ មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់នោះនឹងត្រូវបញ្ចប់ ដោយមានប្រសិទ្ធភាពចាប់ពីកាល បរិច្ឆេទនៃសេចក្តីសម្រេចនោះ និងវិធាន ១៥ (ការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស) ត្រូវអនុវត្ត។

១៣.៦

ការបិទផ្លូវតវ៉ា និងការជូនដំណឹង

សេចក្តីសម្រេចរបស់ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង មិនចាំបាច់ បង្ហាញហេតុផលឡើយ។ សេចក្តីសម្រេចនោះ គឺជាសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរ និងបិទផ្លូវ តវ៉ា។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅភាគីរវាង និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីសេចក្តី សម្រេច របស់ម.ជ.ម.នោះ។

វិធាន ១៤.- ការខកខាន ឬអលទ្ធភាពក្នុងការបំពេញតួនាទី

១៤.១

ការបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ តាមសំណើរបស់ភាគីរវាងណាមួយ

ប្រសិនបើ មជ្ឈត្តករណាមួយពុំអាចបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនបានដោយមូលហេតុ តាមផ្លូវច្បាប់ ឬមូលហេតុជាក់ស្តែងណាមួយ ឬដោយមូលហេតុណាមួយផ្សេងទៀត ក្នុង រយៈពេលមួយសមស្របនោះ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករត្រូវបញ្ចប់ ដោយមជ្ឈត្តករនោះដក ខ្លួនពីមុខតំណែង ឬដោយភាគីរវាងកភាពបញ្ចប់អាណត្តិនោះ។ ការដកខ្លួន ឬការព្រម ព្រៀងបញ្ចប់អាណត្តិនេះ មិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការទទួលស្គាល់ចំពោះសុពលភាពនៃ មូលហេតុដែលនាំឱ្យមានការដកខ្លួននោះទេ។

ប្រសិនបើ វិវាទនៅតែបន្តមានពាក់ព័ន្ធនឹងមូលហេតុណាមួយ ក្នុងចំណោម មូលហេតុទាំងនេះ ឬប្រសិនបើមជ្ឈត្តករណាម្នាក់ ខកខានមិនបានបំពេញអាណត្តិរបស់ ខ្លួនស្របតាមវិធាននេះ ភាគីរវាងអាចដាក់សំណើទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ដោយស្នើឱ្យ

ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង សម្រេចបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តកររូប នោះ។

១៤.២ យោបល់ចំពោះសំណើឱ្យបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ

មជ្ឈត្តករ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាច ផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួនឆ្លើយតបនឹងសំណើនោះទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសំណើនោះ។

១៤.៣ សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការតែងតាំងរបស់ម.ជ.ម. ចំពោះសំណើសុំបញ្ចប់ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ

ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវសម្រេចលើសំណើសុំបញ្ចប់ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេល កំណត់សម្រាប់ផ្តល់យោបល់ឆ្លើយតបនឹងសំណើសុំបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ។

ប្រសិនបើគណៈកម្មាធិការតែងតាំង បដិសេធសំណើសុំបញ្ចប់អាណត្តិរបស់ មជ្ឈត្តករ មជ្ឈត្តកររូបនោះត្រូវបន្តបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនជាមជ្ឈត្តករតទៅទៀត។ ប្រសិនបើគណៈកម្មាធិការតែងតាំង យល់ស្របចំពោះសំណើសុំបញ្ចប់អាណត្តិរបស់ មជ្ឈត្តករ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករនោះត្រូវបញ្ចប់ដោយមានប្រសិទ្ធភាពចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទ នៃសេចក្តីសម្រេចនោះ និងវិធាន ១៥ (ការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស) ត្រូវអនុវត្ត។

១៤.៤ ការបិទផ្លូវតវ៉ា និងការជូនដំណឹង

សេចក្តីសម្រេចរបស់ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង មិនចាំបាច់ បង្ហាញហេតុផលឡើយ។ សេចក្តីសម្រេចនោះ គឺជាសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរ និងបិទផ្លូវ តវ៉ា។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវជូនដំណឹងទៅភ្នាក់ងារវិវាទ និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីសេចក្តី សម្រេចរបស់ ម.ជ.ម.នោះ។

វិធាន ១៥.- ការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស

១៥.១ មូលហេតុនៃការដាក់ជំនួស

មជ្ឈត្តករអាចត្រូវបានដាក់ជំនួស នៅពេលមជ្ឈត្តករណាម្នាក់ទទួលមរណភាព ដកខ្លួន ឬលាលែងពីតំណែង ឬនៅពេលបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករណាម្នាក់ ដោយ មូលហេតុផ្សេងៗស្របតាមវិធាននេះ។

១៥.២ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសដោយភាគីវិវាទ

ដោយស្របតាមវិធាន ១៥.៣ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសដោយម.ជ.ម.) នៅ ពេលដែលមជ្ឈត្តករណាម្នាក់ត្រូវដាក់ជំនួស នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសនោះ ត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមនីតិវិធីដូចគ្នាដូចមានចែងនៅក្នុង វិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) ដែលត្រូវអនុវត្តសម្រាប់ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួស ដោយត្រូវចាប់ផ្តើមមិនលើសពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ក្រោយពីភាគីវិវាទដែលត្រូវ តែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួស បានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស។ គ្មាន ភាគីវិវាទណាមួយ ត្រូវបានរារាំងមិនឱ្យចូលរួមក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួស ដោយ មូលហេតុថាភាគីវិវាទនោះ ខកខានមិនបានចូលរួមពីដំបូងក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដែល នឹងត្រូវបានដាក់ជំនួសនោះទេ។

១៥.៣ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសដោយម.ជ.ម.

តាមរយៈសំណើរបស់ភាគីវិវាទណាមួយទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ប្រសិនបើ ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង កំណត់ថាដើម្បីធានាភាពឆាប់រហ័សនៃ ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ឬដើម្បីជៀសវាងការពន្យារពេលដែលមិនចាំបាច់ ដោយគិត ពិចារណាអំពីកាលៈទេសៈពិសេសនានានៅក្នុងសំណុំរឿង ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មា- ធិការតែងតាំងជំនួសឱ្យភាគីវិវាទ អាចតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសណាម្នាក់ បន្ទាប់ពីបាន ទុកឱកាសឱ្យភាគីវិវាទ និងមជ្ឈត្តករដទៃទៀតនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ផ្តល់យោបល់ រួចហើយ។

លទ្ធផលនៃការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស

ប្រសិនបើ មជ្ឈត្តករតែមួយរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប ឬប្រធាន
 វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃសមាជិកមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ត្រូវបានដាក់ជំនួស
 សវនាការដែលបានធ្វើហើយត្រូវធ្វើសារជាថ្មី លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀង
 ផ្សេងពីនេះ។ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តកររូបណាផ្សេងទៀតនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមាន
 សមាជិកមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ត្រូវបានដាក់ជំនួស សវនាការដែលបានធ្វើឡើងពីមុនអាចត្រូវ
 បានធ្វើឡើងសារជាថ្មី ផ្អែកតាមឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាជា
 មួយគូភាគីវិវាទរួចហើយ។ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម បានចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបណ្តោះ
 អាសន្ន ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្នែករួចហើយ សវនាការដែលពាក់ព័ន្ធទាំងស្រុងនឹង
 មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទាំងនោះមិនត្រូវធ្វើសារឡើងវិញទេ ហើយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទាំងនោះ ត្រូវបន្ត
 មានសុពលភាពដដែល។

ជំពូកទី ៤ ដំណើរការបង្កើតការ

វិធាន ១៦.- ទឹកនៃឆ្នើមជួញដូរ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ឬដោយសារកាលៈទេសៈ នានានៃសំណុំរឿង ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសម្រេចថាទឹកនៃឆ្នើមជួញដូរផ្សេងទៀតមាន លក្ខណៈសមស្របជាង ទឹកនៃឆ្នើមជួញដូរនៃមជ្ឈត្តកម្មទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងក្រោម វិធាននេះ គឺរាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២៤.៣ (ទឹកនៃឆ្នើមសម្រាប់ប្រជុំ និងសវនាការ) ទឹកនៃឆ្នើមជួញដូរ មិនកំណត់អំពីទឹកនៃឆ្នើម ដែល វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចជួបប្រជុំ និងធ្វើសវនាការនោះទេ។

វិធាន ១៧.- ច្បាប់អនុវត្ត និងសមធម៌

១៧.១ ច្បាប់អនុវត្ត

គូភាគីវិវាទមានសេរីភាពក្នុងការព្រមព្រៀងយកច្បាប់ណាមួយ ដែលវេទិកា មជ្ឈត្តកម្មត្រូវយកមកអនុវត្ត ហើយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវអនុវត្តច្បាប់នោះចំពោះខ្លឹមសារ នៃវិវាទ។ ក្នុងករណីដែលមិនមានការព្រមព្រៀងគ្នា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់យកច្បាប់ ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្របមកអនុវត្ត។

១៧.២ សមធម៌ និងការសម្រុះសម្រួល

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើជួញដូរវិនិច្ឆ័យតាមសមធម៌ ឬតាមការសម្រុះសម្រួល តែ ក្នុងករណី និងក្នុងកម្រិត ដែលគូភាគីវិវាទបានអនុញ្ញាតយ៉ាងច្បាស់លាស់ឱ្យវេទិកា មជ្ឈត្តកម្មធ្វើដូច្នោះតែប៉ុណ្ណោះ។

១៧.៣ បញ្ញត្តិក្នុងកិច្ចសន្យា និងទម្លាប់ពាណិជ្ជកម្ម

នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវយកមកពិចារណានូវបញ្ញត្តិនានា ដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា ប្រសិនបើមាន រួមទាំងទម្លាប់ពាណិជ្ជកម្មនានាដែល ពាក់ព័ន្ធ។

វិធាន ១៨.- ភាសា

១៨.១ ភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ

គូភាគីវិវាទ មានសេរីភាពក្នុងការព្រមព្រៀងយកភាសាណាមួយ ឬច្រើនមកប្រើ ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ។ ក្នុងករណីដែលគ្មានការព្រមព្រៀងគ្នា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាច សម្រេច យកភាសាណាមួយជាភាសាសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយគិតពិចារណា លើកាលៈទេសៈនានាដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រួមបញ្ចូលទាំងភាសានៃកិច្ចសន្យាផងដែរ។

១៨.២ ការបកប្រែ

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចបង្គាប់ឱ្យភាគីវិវាទណាមួយធ្វើការបកប្រែ ការទាក់ទងជា លាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ណាមួយ ទៅជាភាសាណាមួយ និងក្នុងទម្រង់ ណាមួយដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប។

១៨.៣ ភាសានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬសេចក្តីបង្គាប់

ប្រសិនបើភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ ទោះតាមរយៈការជ្រើសរើសរបស់គូភាគី វិវាទ ឬតាមការកំណត់របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ស្របតាមវិធាន ១៨ (ភាសា) គឺជាភាសា ផ្សេងក្រៅពីភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេសក៏ដោយ ក៏ភាសានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬសេចក្តីបង្គាប់ ដែលចេញដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវតែជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេស បន្ទាប់ពីបាន ពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទរួចហើយ។

វិធាន ១៩.- ទង្វើករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

១៩.១ ការកំណត់អំពីយុត្តាធិការរបស់ម.ជ.ម.មុនពេលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើត

មុនពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើត ប្រសិនបើភាគីវិវាទបដិសេធ ចំពោះអត្ថិភាព ឬសុពលភាពនៃកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម ឬចំពោះយុត្តាធិការរបស់ម.ជ.ម. ក្នុង ការចាត់ចែងធ្វើមជ្ឈត្តការលើសំណុំរឿង ម.ជ.ម តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវ កំណត់ថាតើការបដិសេធ ដែលបានដាក់មក ម.ជ.ម. នោះ ត្រឹមត្រូវដែរឬទេ។ ប្រសិន បើ គណៈកម្មាធិការតែងតាំងកំណត់ថា ម.ជ.ម. មិនមានយុត្តាធិការក្នុងការចាត់ចែងធ្វើ មជ្ឈត្តការទេនោះ គណៈកម្មាធិការតែងតាំងអាចសម្រេចបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

បាន។ រាល់សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការតែងតាំង មិនចេះពាល់ដល់អំណាចរបស់
វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ក្នុងការចេញសេចក្តីសម្រេចអំពីយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនឡើយ។

១៩.២ *ការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានអំណាចក្នុងការសម្រេចយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន រួមទាំងការ
ជំទាស់នានា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអត្ថិភាព សុពលភាព ឬវិសាលភាពអនុវត្តនៃកិច្ចសន្យា
មជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសម្រេចថាខ្លួនមានយុត្តាធិការ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០
(សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការសម្រេចនោះ
ភាគីវិវាទ អាចស្នើឱ្យតុលាការមានសមត្ថកិច្ចធ្វើការសម្រេច ដែលការសម្រេចរបស់
តុលាការអំពីបញ្ហានេះ គឺជាការសម្រេចដែលបិទផ្លូវតវ៉ា។ នៅពេលសំណើសុំការសម្រេច
របស់តុលាការ ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៅមិនទាន់ត្រូវបានសម្រេចនៅ
ឡើយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបន្តដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបាន។

១៩.៣ *កិច្ចសន្យា និងខ្លឹមស្តីពីមជ្ឈត្តកម្ម*

សម្រាប់គោលបំណងនៃវិធាន ១៩ (ទទ្ទឹករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកា
មជ្ឈត្តកម្ម) ប្រសិនបើខ្លឹមស្តីពីមជ្ឈត្តកម្មជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចសន្យា ខ្លឹមស្តីពីមជ្ឈត្តកម្ម
នោះ ត្រូវចាត់ទុកជាការព្រមព្រៀងដោយឡែក ដែលមិនទាក់ទងនឹង លក្ខខណ្ឌ និងខ
ខ្លឹមស្តីផ្សេងទៀតនៃកិច្ចសន្យាឡើយ។ ការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មដែលចាត់ទុក
កិច្ចសន្យាថាមោឃៈ និងអសារឥតការ មិននាំឱ្យខ្លឹមស្តីពីមជ្ឈត្តកម្មនោះចាត់សុពល
ភាពឡើយ។

១៩.៤ *ទទ្ទឹករណ៍បញ្ជាក់ថាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មពុំមានយុត្តាធិការ*

ទទ្ទឹករណ៍ដែលបញ្ជាក់ថា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មពុំមានយុត្តាធិការ ត្រូវលើកឡើងមុន
ពេលដាក់សេចក្តីថ្លែងដោះសារ សម្រាប់បញ្ហាយុត្តាធិការទាក់ទងនឹងការទាមទារ ឬមុន
ពេលដាក់សេចក្តីថ្លែងដោះសារចំពោះបណ្តឹងតប សម្រាប់បញ្ហាយុត្តាធិការទាក់ទងនឹង
បណ្តឹងតប។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចទទួលយកទទ្ទឹករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកា

មជ្ឈត្តកម្ម ដែលត្រូវបានលើកឡើងក្រោយពេលកំណត់ខាងលើបាន ប្រសិនបើវេទិកា
មជ្ឈត្តកម្មយល់ថា ការយឺតយ៉ាវក្នុងការដាក់ទង្វើករណីនោះមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ។

មិនត្រូវហាមឃាត់ភាគីវិវាទណាមួយ មិនឱ្យលើកឡើងពីទង្វើករណីខាងលើ
ដោយហេតុថាភាគីវិវាទនោះបានតែងតាំង ឬចូលរួមក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករឡើយ។

១៩.៥ ទង្វើករណីបញ្ជាក់ថាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើហួសក្របខណ្ឌសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន

ទង្វើករណីបញ្ជាក់ថា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើហួសក្របខណ្ឌសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុង
ពេលដំណើរការមជ្ឈត្តការ ត្រូវលើកឡើងភ្លាមៗ បន្ទាប់ពីកើតឡើងនូវបញ្ហា ដែលត្រូវបាន
ចោទថា ហួសក្របខណ្ឌសមត្ថកិច្ចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចទទួល
យកទង្វើករណីនោះក្រោយពេលកំណត់ខាងលើបាន ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា
ការយឺតយ៉ាវក្នុងការដាក់ទង្វើករណីនោះមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ។

១៩.៦ ការសម្រេចលើទង្វើករណីជាបញ្ហាបឋម ឬជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រេចលើអង្គសេចក្តី

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចសម្រេចលើទង្វើករណីពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន
ដោយចាត់ទុក ជាបញ្ហាបឋម ឬជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រេចលើអង្គសេចក្តីរបស់ខ្លួន។

វិធាន ២០.- មញ្ញត្តិទូទៅអំពីដំណើរការមជ្ឈត្តការ

២០.១ ដំណើរការមជ្ឈត្តការ សេចក្តីបង្គាប់ និងសេចក្តីណែនាំ

បន្ទាប់ពីពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ ដោយផ្អែកលើភាពសុំញ៉ាំ និងតម្លៃនៃវិវាទ
វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវដំណើរការមជ្ឈត្តការក្នុងលក្ខណៈ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តការយល់ថា
សមស្រប ដើម្បីធានាភាពយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស ប្រសិទ្ធភាព ចំណាយអស់តិច និងផ្តល់
ដំណោះស្រាយចុងក្រោយនៃវិវាទ។ នៅក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវ
ដំណើរការក្នុងលក្ខណៈ ដែលគូភាគីវិវាទត្រូវបានទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ស្មើគ្នា និង
ភាគីវិវាទនីមួយៗត្រូវបានផ្តល់ឱកាសសមរម្យដើម្បីបង្ហាញរឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួន។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចេញសេចក្តីបង្គាប់ ឬសេចក្តីណែនាំ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម យល់ថាសមស្រប ដោយសេចក្តីបង្គាប់ និងសេចក្តីណែនាំនោះមិនត្រូវផ្ទុយនឹងវិធាននេះ ឬច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងមជ្ឈត្តការឡើយ។ ស្របតាមវិធាន ៤.១ (ការទាក់ទងជាលាយ លក្ខណ៍អក្សរ) រាល់សេចក្តីបង្គាប់ និងសេចក្តីណែនាំទាំងអស់ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍ អក្សរ។

លើកលែងតែវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់ផ្សេងពីនេះ គូភាគីវិវាទយល់ព្រមក្នុង ការគោរពតាមសេចក្តីបង្គាប់ ឬសេចក្តីណែនាំដោយមិនបង្ខំ។

២០.២ ការប្រជុំត្រៀម និងការប្រជុំបន្ថែមនានា

ភ្លាមៗតាមដែលធ្វើទៅបាន វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចរៀបចំការប្រជុំត្រៀមជាមួយគូ ភាគីវិវាទ ដោយផ្ទាល់ ឬដោយមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀត ដើម្បីរៀបចំ និងកំណត់កាល វិភាគនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការបន្ទាប់ ឬ/និង ដើម្បីពិភាក្សាអំពីនីតិវិធី ដែលមានភាពសម ស្រប និងចំណាយអស់តិចបំផុតសម្រាប់សំណុំរឿង។

បន្ថែមលើការប្រជុំត្រៀម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចរៀបចំឱ្យមានការប្រជុំបន្ថែម ឧទាហរណ៍ ដូចជាដើម្បីពិនិត្យទីតាំង វត្ត ឬឯកសារនានា ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៥.២ (ការសាកសួរ សេចក្តីបង្គាប់ និងការពិនិត្យភស្តុតាង) ឬពិនិត្យលើភាពរីកចំរើននៃដំណើរ ការមជ្ឈត្តការ។ បញ្ញត្តិនៃវិធាន ២៤ (សវនាការ និងការប្រជុំ) ត្រូវអនុវត្តចំពោះការប្រជុំ បន្ថែមនានា។

២០.៣ ការស្វែងរកដំណោះស្រាយដោយស្រុះស្រួលគ្នា

មុនពេល ឬក្នុងអំឡុងពេលប្រជុំត្រៀម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវពិភាក្សាជាមួយគូភាគី វិវាទ ដើម្បីស្វែងរកលទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយវិវាទដោយស្រុះស្រួលគ្នា និងត្រូវផ្ទុយ គូភាគីវិវាទក្នុងលក្ខណៈណាមួយដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប។

២០.៤ ការបំបែកដំណើរការមជ្ឈត្តការដាច់ៗពីគ្នា

បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម តាមរយៈឆន្ទានុសិទ្ធិ របស់ខ្លួន អាចបំបែកដំណើរការមជ្ឈត្តការដាច់ៗពីគ្នា និងកំណត់ឱ្យគូភាគីវិវាទផ្ដោតការ

បង្ហាញនានារបស់ពួកគេលើបញ្ហានានា ដែលសេចក្តីសម្រេចសម្រេចលើបញ្ហាទាំងនោះ អាចបំបែកសំណុំរឿងទាំងមូល ឬជាផ្នែក។

២០.៥ ការចូលរួមពីភតិយជន

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មានអំណាចក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យភតិយជនចូលរួមជាភាគីវិវាទ ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទ រួមទាំងភតិយជន បានព្រមព្រៀងចំពោះ ការចូលរួមនោះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ ក្នុងករណីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចេញជា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរតែមួយ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយឡែក សម្រាប់ដោះស្រាយរាល់វិវាទ របស់គូភាគីវិវាទ។

វិធាន ២១.- ការរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការ

២១.១ លក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការរួមបញ្ចូល

តាមសំណើរបស់ភាគីវិវាទណាមួយ និងដោយមានការយល់ព្រមពីគូភាគីវិវាទ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការ ២ (ពីរ) ឬច្រើន ដែលត្រូវបានដូចផ្តើមឡើង ក្រោមវិធាននេះឱ្យទៅជាមជ្ឈត្តការតែមួយបាន។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចកែប្រែដោយ ដំឡើង ឬបន្ថយកម្រៃសេវារដ្ឋបាល និងកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ផ្អែកតាមកាលៈ ទេសៈ ដំណាក់កាល និងផលប៉ះពាល់នៃការរួមបញ្ចូលនោះលើសេវាកម្មនានា របស់ ម.ជ.ម. និងរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

២១.២ កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធ

ដើម្បីសម្រេចលើការរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចពិចារណា កាលៈទេសៈផ្សេងៗជាច្រើន ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានយល់ថាពាក់ព័ន្ធ រួមបញ្ចូលទាំង កាលៈទេសៈដូចខាងក្រោម៖

- ក- តើការទាមទារទាំងអស់ នៅក្នុងមជ្ឈត្តការនានាត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោមកិច្ចសន្យា មជ្ឈត្តកម្មតែមួយដែរឬទេ
- ខ- ប្រសិនបើ ការទាមទារត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោមកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មផ្សេងគ្នា ហើយ មជ្ឈត្តការធ្វើឡើងរវាងភាគីវិវាទដូចគ្នា តើវិវាទនានានៅក្នុងមជ្ឈត្តការទាំងនោះ

កើតឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិដូចគ្នាតែមួយ និងកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម ទាំងនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាមិនផ្ទុយគ្នាដែរឬទេ និង

គ- តើមជ្ឈត្តករត្រូវបានតែងតាំងសម្រាប់មជ្ឈត្តការលើសពីមួយដែរឬទេ និងប្រសិន បានតែងតាំង តើមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងនោះជាមជ្ឈត្តករតែមួយ ឬផ្សេង គ្នា។

២១.៣ ការរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការនានាទៅក្នុងមជ្ឈត្តការដំបូងដែលបានទទួល និងចាប់ផ្តើម

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ នៅពេលរួមបញ្ចូលគ្នានូវ មជ្ឈត្តការនានា មជ្ឈត្តការទាំងនោះត្រូវរួមបញ្ចូលទៅក្នុងមជ្ឈត្តការមួយ ដែលអគ្គលេខា- ធិការដ្ឋាន បានទទួលដំបូងគេបង្អស់នូវសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តការនោះ ប្រសិនបើ មិនទាន់មានមជ្ឈត្តការណាមួយត្រូវបានចាប់ផ្តើមដំណើរការនៅឡើយទេនោះ ឬទៅក្នុង មជ្ឈត្តការមួយ ដែលបានដំណើរការមុនគេ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តការនៃសំណុំរឿងត្រូវបាន ចាប់ផ្តើមហើយនោះ។

វិធាន ២២.- ការដាក់សេចក្តីថ្លែងដោយគូភាគីវិវាទ

២២.១ ការដាក់សេចក្តីថ្លែង

លើកលែងតែវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់ផ្សេងពីនេះ ក្រោយពីបានពិភាក្សា ជាមួយគូភាគីវិវាទ ការដាក់សេចក្តីថ្លែងត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមវិធាន ២២ (ការដាក់សេចក្តី ថ្លែងដោយគូភាគីវិវាទ)។

២២.២ សេចក្តីថ្លែងទាមទារ

លើកលែងតែសេចក្តីថ្លែងទាមទារត្រូវបានដាក់រួចហើយស្របតាមវិធាន ៧.៣ (ការភ្ជាប់សេចក្តីថ្លែងទាមទារ) ភាគីប្តឹងទាមទារ ក្នុងកំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ ប្រតិទិនបន្ទាប់ពីបានទទួលការជូនដំណឹង ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.៧ (ការជូន ដំណឹងអំពីការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ត្រូវដាក់សេចក្តីថ្លែងទាមទារ ដែលមានបញ្ជាក់ សេចក្តីលម្អិតដូចខាងក្រោម៖

- ក- អង្គហេតុដែលគាំទ្រការទាមទារនោះ
- ខ- មូលដ្ឋានច្បាប់ ឬទង្វើករណីតាមផ្លូវច្បាប់ដែលគាំទ្រការទាមទារនោះ និង

គ- សំណងការខូចខាត ឬការសង្គ្រោះដែលទាមទារ ព្រមជាមួយចំនួនទឹកប្រាក់ នៃការទាមទារដែលអាចកំណត់បានទាំងអស់។

២២.៣ សេចក្តីថ្លែងដោះសារ និងបណ្តឹងតប

លើកលែងតែសេចក្តីថ្លែងដោះសារត្រូវបានប្រគល់រួចហើយស្របតាមវិធាន ៨.៣ (ការភ្ជាប់សេចក្តីថ្លែងដោះសារ និងទទ្ទឹករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ភាគីឆ្លើយតប ក្នុងកំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តី ថ្លែងទាមទារ ត្រូវដាក់សេចក្តីថ្លែងដោះសារ ដែលមានបញ្ជាក់សេចក្តីលំអិតដូចខាង ក្រោម៖

- ក- អង្គហេតុ និងអំណះអំណាងតាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងសេចក្តីថ្លែងទាមទារ ដែលភាគីឆ្លើយ តបទទួលស្គាល់
- ខ- អង្គហេតុ និងអំណះអំណាងតាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងសេចក្តីថ្លែងទាមទារ ដែលភាគីឆ្លើយ តបបដិសេធ និងមូលហេតុនៃការបដិសេធនោះ និង
- គ- អង្គហេតុ និងអំណះអំណាងតាមផ្លូវច្បាប់ផ្សេងទៀត ដែលភាគីឆ្លើយតបផ្អែកជា មូលដ្ឋាន។

សេចក្តីថ្លែងដោះសារអាចមានបញ្ចូលផងដែរនូវបណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាម ការកាត់កង ល្អិតណាបណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កងនោះស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការ របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងត្រូវបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនានានៃវិធាន ២២.២ (សេចក្តី ថ្លែងទាមទារ)។

២២.៤ សេចក្តីថ្លែងដោះសារចំពោះបណ្តឹងតប

ប្រសិនបើបណ្តឹងតបត្រូវបានធ្វើឡើង ភាគីប្តឹងទាមទារ ក្នុងកំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីថ្លែងដោះសារ ត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីថ្លែង ដោះសារចំពោះបណ្តឹងតបនោះ ដោយសេចក្តីថ្លែងដោះសារនោះត្រូវបំពេញតាម លក្ខខណ្ឌតម្រូវនានានៃវិធាន ២២.៣ (សេចក្តីថ្លែងដោះសារ និងបណ្តឹងតប)។

២២.៥ ការដាក់សេចក្តីថ្លែងបន្ថែម

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវសម្រេចថា តើ សេចក្តីថ្លែងបន្ថែមណាមួយ ប្រសិនបើមាន ដែលត្រូវតម្រូវពីភាគីវិវាទ ឬដែលអាចបង្ហាញដោយភាគីវិវាទ។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវ កំណត់រយៈពេលសម្រាប់ការដាក់សេចក្តីថ្លែងបន្ថែមទាំងនោះ។

២២.៦ ឯកសារយោង

ការដាក់សេចក្តីថ្លែង ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២២ (ការដាក់សេចក្តីថ្លែងដោយភាគី វិវាទ) ត្រូវអមដោយសំណៅចម្លងនៃឯកសារយោងទាំងអស់ ដែលភាគីវិវាទណាមួយមិន ទាន់បានដាក់ពីមុន។

២២.៧ ការបំពានភាគព្យកិច្ច និងការមិនគោរពតាមវិធាន

ប្រសិនបើ ភាគីមួយទាមទារខកខានក្នុងការដាក់សេចក្តីថ្លែងទាមទារ ដោយមិន បានបង្ហាញពីមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់ នៅក្នុងអំឡុងពេលកំណត់ និងប្រសិនបើសមស្រប វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវចេញសេចក្តីបង្គាប់ឱ្យបញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ បន្ទាប់ពីសម្រេច លើបញ្ហាផ្សេងទៀតដែលនៅសេសសល់ និងដែលត្រូវដោះស្រាយ។

នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ដោយមិនបានបង្ហាញពីមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់ ប្រសិនបើ ភាគីវិវាទណាមួយ ខកខាន ឬបដិសេធក្នុងការដាក់សេចក្តីថ្លែងនានាដែលតម្រូវ ក្នុងការ ចូលរួមក្នុងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬក្នុងការគោរពតាមវិធាននេះ ឬសេចក្តីបង្គាប់ សេចក្តីណែនាំ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មតាមការសមស្របអាចដំណើរ ការមជ្ឈត្តកម្ម និងចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្អែកតាមសេចក្តីថ្លែង និងភស្តុតាង ដែលបានដាក់មកវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ២៣.- ការដកពាក្យបណ្តឹង ការកែប្រែ និងការដោះសារ

២៣.១ ការដកពាក្យបណ្តឹង

បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីជូនដំណឹងទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីមួយទាមទារមានសិទ្ធិក្នុង ការដកពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួន លើកលែងតែមានការជំទាស់ពីភាគីឆ្លើយតប និងវេទិកា មជ្ឈត្តកម្ម ទទួលស្គាល់ផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់ភាគីឆ្លើយតប ក្នុងការទទួលបាន

សេចក្តីសម្រេចស្ថាពរលើវិវាទ។ ក្នុងករណីដែលមានការដកពាក្យបណ្តឹង វេទិកា មជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវចេញសេចក្តីបង្គាប់បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

២៣.២ ការកែប្រែពាក្យបណ្តឹង និងការកែប្រែការដោះសារ

ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ភាគីវិវាទណាមួយអាចកែប្រែ ឬបន្ថែមការទាមទារ ការ ដោះសារ បណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កង លើកលែងតែវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ ថា ការកែប្រែ ឬការបន្ថែមនោះមិនសមស្រប ដោយសារការកែប្រែ ឬការបន្ថែមនោះនឹង ពន្យារដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងបង្កឱ្យមានសេចក្តីលំអៀងដល់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬ កាលៈទេសៈផ្សេងទៀត។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ភាគីវិវាទមួយមិនអាចកែប្រែ ឬ បន្ថែមលើពាក្យបណ្តឹង ឬការដោះសារបានឡើយ ប្រសិនបើការកែប្រែ ឬការបន្ថែមលើ ពាក្យបណ្តឹង ឬការដោះសារនោះស្ថិតនៅក្រៅយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ២៤.- សវនាការ និងការប្រជុំ

២៤.១ សវនាការ

លើកលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងអំពីរបៀបនៃការធ្វើសវនាការ ដូចជាការ ព្រមព្រៀងធ្វើសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ ឬដោយផ្អែកលើឯកសារ និងលិខិតស្នាមផ្សេងៗ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវសម្រេចថាតើ ត្រូវធ្វើសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ ឬត្រូវដំណើរការ មជ្ឈត្តការ ដោយផ្អែកលើឯកសារ និងលិខិតស្នាមផ្សេងៗតែប៉ុណ្ណោះ។

ប្រសិនបើមានការស្នើសុំដោយភាគីវិវាទណាមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើ សវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ នៅដំណាក់កាលសមរម្យណាមួយនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

២៤.២ សវនាការបន្ថែម

លើកលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ នៅក្នុងដំណាក់កាលណា មួយនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងនៅមុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាច សម្រេចឱ្យមានសវនាការបន្ថែមប្រសិនបើកាលៈទេសៈនៃមជ្ឈត្តការតម្រូវ។

២៤.៣ ទឹកនៃឯកប្រជុំ និងសវនាការ

ទោះបីជាទឹកនៃឯកប្រជុំធ្វើមជ្ឈត្តការត្រូវបានកំណត់ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១៦ (ទឹកនៃឯកប្រជុំធ្វើមជ្ឈត្តការ) ក៏ដោយ ក៏វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចរៀបចំការប្រជុំ និងសវនាការ តាមមធ្យោបាយណាមួយផ្សេងទៀត និងនៅទីកន្លែងណាមួយផ្សេងទៀត ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប។

២៤.៤ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីសវនាការ

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទ ពេលវេលា ទីកន្លែង និងរបៀបនៃការធ្វើសវនាការ និងត្រូវផ្តល់ដំណឹងជាមុនទៅគូភាគីវិវាទអំពីបញ្ហាទាំងនេះ យ៉ាងហោចណាស់ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន មុនកាលបរិច្ឆេទធ្វើសវនាការ។

ប្រសិនបើភាគីវិវាទនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការខកខានក្នុងការបង្ហាញខ្លួន នៅក្នុងសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ ដោយមិនបានបង្ហាញមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់នៃការខកខាននេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបន្តធ្វើមជ្ឈត្តកម្ម និងអាចចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែង និងភស្តុតាងដែលបានដាក់មកវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

២៤.៥ បញ្ជីបឋមនៃចំណុចវិវាទ និងសំណួរមុនពេលមានសវនាការ

យ៉ាងហោចណាស់ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន មុនពេលធ្វើសវនាការ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចផ្តល់ដល់គូភាគីវិវាទនូវបញ្ជីបឋមនៃចំណុចវិវាទ ឬសំណួរ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មានបំណងឱ្យភាគីវិវាទទាំងអស់ពិចារណាជាពិសេស។

២៤.៦ វត្តមានក្នុងពេលសវនាការ ការបកប្រែ និងការកត់ត្រា

គូភាគីវិវាទត្រូវមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់។ គ្រប់សវនាការទាំងអស់ ត្រូវធ្វើឡើងជាលក្ខណៈឯកជន លើកលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ។ ស្របតាមវិធាន ១៨.២ (ការបកប្រែ) វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបង្គាប់ឱ្យបកប្រែការទាក់ទងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរណាមួយ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ឬត្រូវបានដាក់ក្នុងពេលសវនាការ។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចសម្រេចថា តើសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់នឹងត្រូវកត់ត្រា និង ថា តើការកត់ត្រានោះនឹងត្រូវធ្វើដោយរបៀបណា។

វិធាន ២៥.- បញ្ញត្តិទូទៅអំពីភស្តុតាង

២៥.១ បន្ទុកបង្ហាញភស្តុតាង

ភាគីវិវាទនីមួយៗត្រូវមានបន្ទុកបង្ហាញអង្គហតុ វិធានដែលត្រូវអនុវត្ត និងទម្លាប់ ពាណិជ្ជកម្មនានា ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការទាមទារ ឬបណ្តឹងតប ឬការដោះសាររបស់ ភាគីវិវាទ។

២៥.២ ការសាកសួរ សេចក្តីបង្គាប់ និងការពិនិត្យភស្តុតាង

នៅពេលណាមួយនៃអំឡុងពេលនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាច រៀបចំឱ្យ មានការសាកសួរ ឬបង្គាប់ភាគីវិវាទណាមួយផ្តល់ការបង្ហាញផ្សេងៗដែលវេទិកា មជ្ឈត្តកម្ម យល់ថាចាំបាច់ ឬសមស្រប ដូចជា៖

- ក- ផ្តល់ឯកសារ វត្ថុតាង ឬភស្តុតាងផ្សេងទៀត
- ខ- ផ្តល់តារាងរៀបតាមអក្សរ ឬសេចក្តីសង្ខេបរបស់ឯកសារ ឬភស្តុតាងផ្សេងទៀត ដែលភាគីវិវាទនោះ បានបង្ហាញ ឬមានបំណងបង្ហាញ
- គ- ផ្តល់ទឹកនៃឯកសារ វត្ថុ ឬឯកសារនានា ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន សម្រាប់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬអ្នកជំនាញ ដែលត្រូវបានតែងតាំង ដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និង
- ឃ- រៀបចំការយកគំរូដែលត្រូវយកពីទឹកនៃឯកសារ វត្ថុ ឬឯកសារ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការ គ្រប់គ្រងរបស់ភាគីវិវាទ ឬរៀបចំឱ្យមានការអង្កេតលើ ឬការពិសោធលើ ដែល គំរូនោះនឹងត្រូវយកទៅពិនិត្យ ឬសម្រាប់ការពិសោធនាមួយទាំងនោះ។

ភាគីវិវាទ មានសិទ្ធិក្នុងការត្រួតពិនិត្យភស្តុតាងដែលបង្ហាញដោយភាគីវិវាទម្ខាង ទៀត។

២៥.៣ ភាពអាចទទួលយកបាននៃភស្តុតាង

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់អំពីភាពអាចទទួលយកបាន ទំនាក់ទំនង សារៈសំខាន់ និង ទម្ងន់នៃភស្តុតាងទាំងអស់។ ភស្តុតាងមិនចាំបាច់ត្រូវតែអាចទទួលយកបានតាម ផ្លូវច្បាប់នោះទេ។

វិធាន ២៦.- សាក្សី

២៦.១ សេចក្តីជូនដំណឹងជាមុនដោយភាគីវិវាទ

នៅមុនពេលដំណើរការសវនាការ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតម្រូវឱ្យភាគីវិវាទនីមួយៗ ផ្តល់ សេចក្តីជូនដំណឹងជាមុនអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សី ដោយរួមបញ្ចូលទាំងសាក្សី ជំនាញផងដែរ នៅក្នុងវិធាន ២៦ (សាក្សី) នេះ ដែលភាគីវិវាទនីមួយៗមានបំណងកោះ ហៅ ក៏ដូចជាអំពីកម្មវត្ថុ និង ទំនាក់ទំនងនៃសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី រួមទាំងភាសាដែលសាក្សី នោះនឹងប្រើក្នុងការធ្វើសក្ខីកម្ម។

២៦.២ ការអនុញ្ញាត ការកម្រិត ឬការបដិសេធការបង្ហាញរបស់សាក្សី

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុង ការអនុញ្ញាត ការកម្រិត ឬការបដិសេធ ការ បង្ហាញរបស់សាក្សី។

២៦.៣ សក្ខីកម្មជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចកំណត់ឱ្យសាក្សីធ្វើសក្ខីកម្មជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬក្នុង ទម្រង់ផ្សេងទៀតសម្រាប់ធ្វើកំណត់ត្រា។ ស្របតាមវិធាន ២៦.២ (ការអនុញ្ញាត ការកម្រិត ឬការបដិសេធការបង្ហាញរបស់សាក្សី) ភាគីវិវាទអាចស្នើឱ្យសាក្សីចូលរួមក្នុងការសាកសួរ ផ្ទាល់មាត់។ ប្រសិនបើសាក្សីខកខានក្នុងការចូលរួមការសាកសួរផ្ទាល់មាត់ វេទិកា មជ្ឈត្តកម្មអាចដាក់ទម្ងន់នៃពិចារណារបស់ខ្លួនលើសក្ខីកម្មជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែល វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា សមស្រប ឬទាត់ចោល ឬលុបចោលសក្ខីកម្មនោះទាំងស្រុង។

២៦.៤ ការសាកសួរសាក្សី

សាក្សីណាម្នាក់ ដែលផ្តល់សក្ខីកម្មដោយផ្ទាល់មាត់ អាចត្រូវបានសាកសួរដោយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងដោយភាគីវិវាទនីមួយៗក្នុងទម្រង់ណាមួយដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម បានកំណត់។

២៦.៥ ការស្រួច ឬការអះអាង

សាក្សីណាម្នាក់ អាចត្រូវបានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មតម្រូវឱ្យ ធ្វើសក្ខីកម្មក្រោមសម្បថ ឬ ការអះអាង។

២៦.៦ ការចាកចេញរបស់សាក្សី

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចតម្រូវឱ្យសាក្សីណាម្នាក់ចាកចេញពីសវនាការ ក្នុងអំឡុង ពេលសាកសួរសាក្សីដទៃទៀត។

វិធាន ២៧.- អ្នកជំនាញដែលតែងតាំងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

២៧.១ ការតែងតាំងអ្នកជំនាញ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ក្រោយពីការពិភាក្សាជាមួយ គូភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតែងតាំងអ្នកជំនាញឯករាជ្យមួយរូប ឬច្រើនរូប ឱ្យធ្វើ របាយការណ៍ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អំពីចំណុចវិវាទជាក់លាក់ ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវផ្តល់ដល់គូភាគីវិវាទនូវ ការកំណត់របស់ខ្លួនអំពីចំណុចវិវាទជាក់លាក់ ដែលតម្រូវឱ្យអ្នកជំនាញឯករាជ្យធ្វើរបាយ- ការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនោះ។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតម្រូវភាគីវិវាទ ផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធដល់អ្នកជំនាញ ឬ បង្ហាញ ឬអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកជំនាញពិនិត្យទីតាំង ទំនិញ ទ្រព្យ ឬឯកសារផ្សេងៗ។

២៧.២ របាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងយោបល់របស់គូភាគីវិវាទ

អ្នកជំនាញដែលត្រូវបានតែងតាំង ត្រូវដាក់របាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ របស់ខ្លួនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។ ក្រោយពីបានទទួលរបាយការណ៍នោះហើយ វេទិកា

មជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍មួយច្បាប់ទៅគូភាគីវិវាទ និងស្នើឱ្យគូភាគីវិវាទផ្តល់
យោបល់របស់ពួកគេជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលើរបាយការណ៍នោះ។

២៧.៣ ការចូលរួមរបស់អ្នកជំនាញក្នុងសវនាការ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម
យល់ថាចាំបាច់ អ្នកជំនាញត្រូវចូលរួមក្នុងសវនាការ បន្ទាប់ពីបានដាក់របាយការណ៍ជា
លាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ខ្លួនរួចហើយ។ ក្នុងពេលធ្វើសវនាការ គូភាគីវិវាទត្រូវមាន
ឱកាសក្នុងការសាកសួរអ្នកជំនាញនោះ។

វិធាន ២៨.- វិធានការបណ្តោះអាសន្ន

២៨.១ វិធានការបណ្តោះអាសន្ន

តាមសំណើរបស់ភាគីវិវាទណាមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចាត់វិធានការបណ្តោះ
អាសន្ន តាមរយៈការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលមានមូលហេតុ ឬសេចក្តីបង្គាប់ នៅពេល
ណាមួយ មុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ។

២៨.២ គោលបំណងនៃវិធានការបណ្តោះអាសន្ន

វិធានការបណ្តោះអាសន្ន មានលក្ខណៈជាវិធានការដែលចាំបាច់ និងបន្ទាន់ ដែល
មិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីសម្រេចស្ថាពររបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ចំពោះអង្គសេចក្តីនៃ
សំណុំរឿងឡើយ។ ជាឧទាហរណ៍ វិធានការបណ្តោះអាសន្នរួមមានជាអាទិ៍ នូវសេចក្តី
បង្គាប់នានា៖

- ក- ដើម្បីថែរក្សា និងស្តារស្ថានភាពឡើងវិញ ក្នុងពេលដែលវិវាទមិនទាន់ត្រូវបាន
ដោះស្រាយ
- ខ- ដើម្បីចំណាត់ការសកម្មភាព ក្នុងគោលបំណងរារាំង ឬទប់ស្កាត់ការធ្វើសកម្មភាព
ដែលអាចបង្កឱ្យមាន (i) ការខូចខាតបច្ចុប្បន្ន ឬបន្ទាន់ ឬ (ii) សេចក្តីលម្អៀង
ចំពោះដំណើរការមជ្ឈត្តការ
- គ- ដើម្បីផ្តល់មធ្យោបាយក្នុងការថែរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលអាចទាក់ទងនឹងការ
បំពេញតាមមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ទាប់ ឬ
- ឃ- ដើម្បីរក្សាទុកភស្តុតាង ដែលអាចពាក់ព័ន្ធ និងដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការ
ដោះស្រាយវិវាទ។

២៨.៣ សំណើតាមរយៈសេចក្តីថ្លែងដោយឡែក

សំណើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្នត្រូវបញ្ជូនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម តាមរយៈសេចក្តីថ្លែងដោយឡែក។ សេចក្តីថ្លែងត្រូវមានការពណ៌នាច្បាស់លាស់ អំពីវិធានបណ្តោះអាសន្ន ដែលស្នើសុំ និងមូលហេតុនៃសំណើ ក៏ដូចជាភាពចាំបាច់ និងភាពបន្ទាន់ដែលត្រូវបានអះអាង។ ប្រសិនបើអាច ភស្តុតាងដែលជាមូលដ្ឋាននៃការស្នើសុំត្រូវបញ្ជូនរួមគ្នាជាមួយសេចក្តីថ្លែង ប្រសិនបើសេចក្តីថ្លែងនោះ មិនទាន់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៅឡើយ ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

២៨.៤ នីតិវិធីបន្ថែម

បន្ទាប់ពីបានទទួលសំណើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្នហើយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មដោយមិនពន្យារពេលត្រូវជូនដំណឹងទៅភាគីភាគីវិវាទ អំពីរបៀបដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសវនាការ នឹងចាត់ដំណើរការ ជាពិសេសថាតើមានសវនាការ ឬក៏តម្រូវឱ្យមានសេចក្តីថ្លែងបន្ថែម។

២៨.៥ ការផ្តល់ការធានា

លើកលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតម្រូវថាការចេញវិធានបណ្តោះអាសន្នត្រូវមានការធានាសមស្របណាមួយ ដែលផ្តល់ដោយភាគីវិវាទដែលបានស្នើ ដើម្បីធានាសោហ៊ុយចំណាយ ឬការខូចខាតនានាដែលទទួលរងដោយភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ដោយសារវិធានការបណ្តោះអាសន្ន ដែលចេញដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ភាគីវិវាទដែលស្នើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្ន អាចត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសោហ៊ុយ ចំណាយ និងការខូចខាតនានា ដែលកើតចេញពីវិធានការបណ្តោះអាសន្ននោះទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ប្រសិនបើនាពេលក្រោយមក វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ឃើញថានៅក្នុងកាលៈទេសៈជាទូទៅ វិធានការបណ្តោះអាសន្នមិនត្រូវបានផ្តល់ឱ្យទេនោះ។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចសម្រេចឱ្យសងសោហ៊ុយចំណាយ និងការខូចខាតទាំងនោះ នៅក្នុងពេលណាមួយនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

២៨.៦

ការសម្រេចដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវផ្តល់វិធានការបណ្តោះអាសន្នតាមការស្នើសុំ តែក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា វិធានការបណ្តោះអាសន្ននោះត្រូវការជាចាំបាច់ និងបន្ទាន់។ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មកំណត់ថា បញ្ហានោះមិនចាំបាច់ និងបន្ទាន់ ដែលត្រូវសម្រេចដោយវិធានការបណ្តោះអាសន្នទេនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបដិសេធសំណើនោះដោយផ្នែក ឬទាំងស្រុង ហើយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចកំណត់ថា បញ្ហានោះត្រូវសម្រេចនៅក្នុងមជ្ឈត្តកម្មលើអង្គសេចក្តី។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចចាត់ទុកសំណើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្នថាមានភាពចាំបាច់ និងបន្ទាន់ ប្រសិនបើភាគីវិវាទដែលស្នើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្ន អាចបង្ហាញថា៖

- ក- ការខូចខាតដែលមិនអាចត្រូវបានជួសជុលដោយសំណងក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ទំនងជានឹងកើតមានឡើង ប្រសិនបើវិធានការបណ្តោះអាសន្នមិនត្រូវបានចាត់ឡើង និងការខូចខាតនោះ មានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរជាងការខូចខាតរបស់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ដែលអាចទទួលរងដោយសារវិធានការបណ្តោះអាសន្ន ប្រសិនបើវិធានការបណ្តោះអាសន្ននោះត្រូវបានផ្តល់ឱ្យ និង
- ខ- មានលទ្ធភាពសមហេតុសមផល ដែលភាគីស្នើសុំ នឹងឈ្នះលើអង្គសេចក្តីនៃការទាមទារ។ ការកំណត់អំពីលទ្ធភាពនេះ មិនប៉ះពាល់ដល់ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចណាមួយនាពេលបន្ទាប់ឡើយ។

២៨.៧

ការកែប្រែ ការផ្អាក ឬការបញ្ឈប់វិធានការបណ្តោះអាសន្ន

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចកែប្រែ ផ្អាក ឬបញ្ឈប់វិធានការបណ្តោះអាសន្ន ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានចាត់ នៅពេលមានការស្នើសុំពីភាគីវិវាទណាមួយ។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចស្នើសុំឱ្យភាគីណាមួយ បង្ហាញជាបន្ទាន់នូវការផ្លាស់ប្តូរសំខាន់ណាមួយនៃកាលៈទេសៈដែលជាមូលដ្ឋាននៃ ការស្នើសុំ ឬការផ្តល់វិធានការបណ្តោះអាសន្ននោះ។

សំណើទៅតុលាការសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្ន

សំណើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្ន ដែលធ្វើឡើងមុន ឬក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយភាគីវិវាទណាមួយទៅតុលាការមិនមានវិសមិតភាពជាមួយការព្រមព្រៀងក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការ ឬមិនត្រូវចាត់ទុកជាការបោះបង់ការព្រមព្រៀងនោះ នោះទេ និងមិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់អំណាចពាក់ព័ន្ធរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឡើយ។

ភ្លាមតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ភាគីវិវាទដែលបានដាក់សំណើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្នទៅតុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីសំណើនោះ និងអំពីការសម្រេចរបស់តុលាការអំពីបញ្ហានោះ។

វិធាន ២៩.- ការបញ្ចប់ និងការបើកដំណើរការមជ្ឈត្តការជាថ្មី

បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវប្រកាសបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ នៅពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា គូភាគីវិវាទមិនមានភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ និងសំខាន់បន្ថែម ដែលត្រូវបង្ហាញ ឬត្រូវបញ្ជូនមកវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មទៀតទេ។ បន្ទាប់ពីនោះ មិនត្រូវដាក់ ឬបង្ហាញភស្តុតាងបន្ថែមឡើយ។

តាមការផ្តួចផ្តើមផ្ទាល់ខ្លួន ឬតាមសំណើរបស់ភាគីវិវាទ ក្នុងកាលៈទេសៈពិសេស វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបើកដំណើរការមជ្ឈត្តការជាថ្មី នៅក្នុងពេលវេលាណាមួយ មុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ។

វិធាន ៣០.- ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត

ប្រសិនបើមុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ គូភាគីវិវាទព្រមព្រៀងដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចេញសេចក្តីបង្គាប់បញ្ជប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ឬ ប្រសិនបើមានសំណើរបស់ភាគីវិវាទទាំងពីរ និងតាមវិសាលភាពនៃសំណើនោះ និងតាមការទទួលយល់ព្រមរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកត់ត្រាដំណោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្តនោះ ក្នុងទម្រង់ជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមការព្រមព្រៀង។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមិនមានកាតព្វកិច្ច ក្នុងការផ្តល់មូលហេតុចំពោះមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបែបនេះនោះទេ។

ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត ត្រូវរួមបញ្ចូលផងដែរនូវការដោះស្រាយពាក់ព័ន្ធនឹងការបង់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ៣១.- មូលហេតុផ្សេងទៀតសម្រាប់បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

ក្រៅពីមូលហេតុនានាដែលកំណត់ក្នុងវិធាននេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចេញសេចក្តីបង្គាប់បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការផងដែរ ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទព្រមព្រៀងក្នុងការបញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការនោះ ឬដោយមូលហេតុណាមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាការបន្តដំណើរការមជ្ឈត្តការ គឺមិនចាំបាច់ ឬមិនអាចទៅរួច។

ជំពូកទី ៥ ការសម្រេច និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

វិធាន ៣២.- ការសម្រេច

៣២.១ ការសម្រេចដោយសម្លេងភាគច្រើនដោយប្រៀប

ក្នុងករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬសេចក្តីសម្រេច ផ្សេងៗ ត្រូវធ្វើឡើងដោយមតិភាគច្រើនដោយប្រៀបនៃមជ្ឈត្តករជាសមាជិកនៃវេទិកា មជ្ឈត្តកម្មទាំងអស់។

៣២.២ សេចក្តីសម្រេចលើបញ្ហានីតិវិធី

ដោយមានការយល់ព្រមជាមុនពីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាច សម្រេចលើបញ្ហានីតិវិធីតែម្នាក់ឯងបាន។

វិធាន ៣៣.- មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យចុងក្រោយ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបណ្តោះអាសន្ន និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្នែក

បន្ថែមលើការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ ដែលដោះស្រាយចំណុចវិវាទទាំងអស់ ដែលនៅសេសសល់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានសិទ្ធិក្នុងការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបណ្តោះអាសន្ន ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្នែក លើចំណុចវិវាទផ្សេង ក្នុងពេលវេលាផ្សេងៗគ្នា។

វិធាន ៣៤.- ទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

៣៤.១ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងមានសំអាងហេតុ

មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រម ព្រៀងផ្សេងពីនោះ និងស្របតាមវិធាន ៣០ (ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត) មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវមានសំអាងហេតុដែលជាមូលដ្ឋាននៃការសម្រេច។

៣៤.២ ទឹកនៃរូង និងកាលបរិច្ឆេទ
មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវមានចុះកាលបរិច្ឆេទ និងទឹកនៃរូងដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបាន
ចេញ។

៣៤.៣ ហត្ថលេខា
មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយមជ្ឈត្តករទាំងអស់។ ចំពោះវេទិកា
មជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ហត្ថលេខារបស់សមាជិកភាគច្រើននៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវ
ចាត់ទុកថាគ្រប់គ្រាន់ ល្អិតណាមានការបញ្ជាក់ពីមូលហេតុ ដែលមជ្ឈត្តករដទៃទៀតមិន
បានចុះហត្ថលេខា។

៣៤.៤ ការសហការក្នុងការរៀបចំធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ
ប្រសិនបើបន្ទាប់ពីបានទទួលឱកាសគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការសហការហើយ មជ្ឈត្តករ
ណាម្នាក់ខកខានមិនបានសហការក្នុងការរៀបចំធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ មជ្ឈត្តករផ្សេងៗទៀត
ត្រូវរៀបចំធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដោយគ្មានវត្តមានមជ្ឈត្តកររូបនោះ។

៣៤.៥ ការឯកភាពលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ
វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មិនត្រូវចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យណាមួយឡើយ ប្រសិនបើទម្រង់របស់
មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះមិនទាន់ត្រូវបានពិនិត្យពិច័យ និងឯកភាពដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។

វិធាន ៣៥.- ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

៣៥.១ ការបញ្ជូនសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់
ក- នៅមុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្ត-
វិនិច្ឆ័យទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ដើម្បីឱ្យអគ្គលេខាធិការដ្ឋានពិនិត្យពិច័យ លើ
ទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។ លើកលែងតែអគ្គលេខាធិការដ្ឋានពន្យារវេលាកំណត់
ស្របតាមសំណើរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ
វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុង
អំឡុងពេល ៤៥ (សែសិបប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលវេទិកា
មជ្ឈត្តកម្មបានប្រកាសបិទដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម។

ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន ចាប់ពីបានទទួលសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្ត-
វិនិច្ឆ័យ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាចស្នើកែប្រែលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និង
ដោយមិនប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពក្នុងការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចស្នើឱ្យ
វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយកចិត្តទុកដាក់លើចំណុចសារធាតុនានានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

ខ- វិធាន ៣៥.១ (ក) មិនអនុវត្តចំពោះមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដែលចេញពាក់ព័ន្ធនឹងវិធានការ
បណ្តោះអាសន្ន ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៨ (វិធានការបណ្តោះអាសន្ន) ឬមជ្ឈត្ត-
វិនិច្ឆ័យតាមការព្រមព្រៀង ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៣០ (ការដោះស្រាយវិវាទ
ដោយស្ម័គ្រចិត្ត) ឡើយ។

**៣៥.២ ការបញ្ជូន សេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ
ឬសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម សម្រាប់ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់**

មុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ ឬ
មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៣៨ (ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបក
ស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីព្រាង
មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋានសម្រាប់ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់។

ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន នៃការទទួលបានសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្ត-
វិនិច្ឆ័យ សម្រាប់ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ ឬសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ
បន្ថែម អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចស្នើកែប្រែលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងដោយមិនប៉ះ
ពាល់ដល់សេរីភាពក្នុងការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចស្នើឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយក
ចិត្តទុកដាក់លើចំណុចសារធាតុនានានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

វិធាន ៣៦.- ការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

នៅពេលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្របតាមវិធាន ៣៥ (ទម្រង់
នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ) រួចហើយ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបោះត្រា ម.ជ.ម. លើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ
ដោយមិនបង្អង់ និងបញ្ជូនមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះទៅភាគីវិវាទទាំងអស់ ប្រសិនបើការបង់
ប្រាក់ជាមុនដែលតម្រូវត្រូវបានបង់ទៅម.ជ.ម. ស្របតាមវិធាន ៤៨ (ប្រាក់បង់ជាមុន) ឬ

ប្រសិនបើកែប្រែសេវាទាំងអស់លើមជ្ឈត្តការ ត្រូវបានបង់គ្រប់ចំនួនទៅម.ជ.ម. សម្រាប់ ករណីមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ។

វិធាន ៣៧.- អានុភាព និងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ស្របតាមវិធាន ៣៨ (ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនឹងក្លាយជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ និងមានអានុភាព អនុវត្តចំពោះគូភាគីវិវាទ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះត្រូវបានចេញ និង បោះត្រា។

គូភាគីវិវាទត្រូវអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយមិនបង្កង់។ គូភាគីវិវាទទទួលស្គាល់ថា ខ្លួន មិនមានសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់ផ្សេង ក្រៅពីស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ដែលមានអានុភាព ចាប់បង្ខំ ហើយដោយមិនអាចដកហូតវិញបាន គូភាគីវិវាទបោះបង់សិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់ របស់ខ្លួន ដរាបណាសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់នោះ អាចបោះបង់បានដោយមានសុពល ភាព។

វិធាន ៣៨.- ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្ត- វិនិច្ឆ័យបន្ថែម

៣៨.១ សំណើសុំការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម

លើកលែងតែមានការពន្យារអំឡុងពេលបន្ថែមផ្សេងពីនេះ តាមការព្រមព្រៀង រវាងគូភាគីវិវាទ មុនពេលបិទដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងដោយមានសេចក្តីជូនដំណឹងទៅ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ក៏ដូចជាទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគី វិវាទណាមួយ អាចស្នើសុំវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឱ្យកែតម្រូវកំហុសក្នុងការគណនា កំហុសផ្នែក ការងារ លេខាធិការ ឬកំហុសក្នុងការបោះពុម្ព ឬកំហុសផ្សេងៗ ដែលមានលក្ខណៈ ស្រដៀងនោះ ដែលមានក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន នៃការទទួលបានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

លើកលែងតែមានការពន្យារអំឡុងពេលបន្ថែមផ្សេងពីនេះ តាមការព្រមព្រៀង រវាងគូភាគីវិវាទ មុនពេលបិទដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងដោយមានសេចក្តីជូនដំណឹងទៅ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ក៏ដូចជាទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគី វិវាទណាមួយ អាចស្នើសុំវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឱ្យបកស្រាយ ឬបំភ្លឺលម្អិត លើចំណុចជាក់លាក់

ណាមួយ ឬផ្នែកណាមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

លើកលែងតែមានការពន្យារអំឡុងពេលបន្ថែមផ្សេងពីនេះ តាមការព្រមព្រៀង រវាងភាគីភាគីវិវាទ មុនពេលបិទដំណើរការមជ្ឈត្តការ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ ប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលបានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ភាគីវិវាទតាមរយៈការជូនដំណឹងទៅ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត អាចស្នើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឱ្យចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម លើចំណុច ដែលត្រូវបានបញ្ជាក់ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ប៉ុន្តែមិនបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងមជ្ឈត្ត- វិនិច្ឆ័យដែលបានទទួល។

ភាគីវិវាទម្ខាងទៀតអាចផ្តល់មតិរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើនេះ ក្នុងអំឡុងពេល សមរម្យណាមួយដែលកំណត់ដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

៣៨.២ សេចក្តីសម្រេចលើ ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម

ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសំណើណាមួយសមរម្យ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវ កែតម្រូវ ធ្វើការបំភ្លឺលម្អិត ឬផ្តល់ការបកស្រាយជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬចេញមជ្ឈត្ត- វិនិច្ឆ័យបន្ថែម ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសំណើ នោះ។ ស្របតាមវិធាន ៥.២ (ការកែប្រែពេលវេលាកំណត់) វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចពន្យារ អំឡុងពេល ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកែតម្រូវ ធ្វើការបំភ្លឺលម្អិត ឬផ្តល់ការបកស្រាយជា លាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែមបាន តាមការចាំបាច់បាន និងដោយ ជូន ដំណឹងទៅភាគីវិវាទ។

បញ្ញត្តិចាប់ពីវិធាន ៣៥ (ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ) ដល់វិធាន ៣៧ (អានុភាព និងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ) ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នា ចំពោះការផ្លាស់ប្តូរដែល ចាំបាច់ ឬសមស្របដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការកែតម្រូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម។

៣៨.៣ ការដូចផ្ដើមរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងការកែតម្រូវ

ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចដូចផ្ដើមក្នុងការកែតម្រូវកំហុស ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៣៨.១ (សំណើសុំការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) បាន។

៣៨.៤ ផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ឬការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ គឺជាផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

វិធាន ៣៩.- ការរក្សាឯកសាររបស់សំណុំរឿងដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន

នៅពេលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា មិនមានសកម្មភាពតម្រូវផ្សេងទៀត ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបំពេញទេនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធានាថាអគ្គលេខាធិការដ្ឋានមានឯកសារពេញលេញទាំងស្រុងរបស់សំណុំរឿង។

វិធាន ៤០.- អំណាចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

ក្រៅពីអំណាចដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាននេះ និងអំណាចដែលមិនមានបដិប្បញ្ញត្តិនៃវិធានដែលមានអនុភាពចាប់បង្ខំរបស់ច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងមជ្ឈត្តកម្មទេនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានអំណាចក្នុងការ៖

- ក- បង្គាប់ឱ្យមានការកែប្រែកិច្ចសន្យាណាមួយ ក្នុងកម្រិតដែលតម្រូវឱ្យមានការកែតម្រូវកំហុស ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា ជាការធ្វើឡើងដោយភាគីទាំងអស់នៃកិច្ចសន្យានោះ។ សេចក្ដីបង្គាប់នេះ ត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមលក្ខខណ្ឌនៃច្បាប់គ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យាដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការកែប្រែកិច្ចសន្យា
- ខ- បង្គាប់ឱ្យមានការរក្សា ស្តុក លក់ ឬការប្រើប្រាស់ទ្រព្យ ឬវត្ថុណាមួយ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ឬជាផ្នែកណាមួយនៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ
- គ- តាមការស្នើសុំរបស់ភាគីវិវាទ ចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យឱ្យបង់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មដែលមិនទាន់បានបង់
- ឃ- បង្គាប់ភាគីវិវាទឱ្យធានាថា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលនឹងចេញក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ មិនត្រូវក្លាយជាគ្មានប្រសិទ្ធភាព ដោយសារការបំបាត់ទ្រព្យដោយភាគីវិវាទណាមួយឡើយ

- ង- បង្គាប់ភាគីវិវាទឱ្យផ្តល់ប្រាក់កក់សម្រាប់ សោហ៊ុយចំណាយលើសេវាផ្នែកច្បាប់ ឬចំណាយផ្សេងទៀតក្នុងទម្រង់ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប
- ច- បង្គាប់ភាគីវិវាទឱ្យផ្តល់ប្រាក់កក់សម្រាប់ មួយផ្នែកនៃទឹកប្រាក់ណាមួយនៃវិវាទ ឬទឹកប្រាក់ទាំងអស់នៃវិវាទ
- ឆ- កំណត់ទណ្ឌកម្ម ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប ចំពោះភាគីវិវាទ ដែលខកខាន ឬបដិសេធមិនគោរពវិធាននេះ សេចក្តីបង្គាប់ ឬសេចក្តីណែនាំ របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្នែក ឬខកខាន ឬបដិសេធចូលរួម ការប្រជុំ ឬសវនាការ
- ជ- តាមការសមស្រប សម្រេចលើចំណុចវិវាទដែលមិនត្រូវបានបង្ហាញ ឬដែល ត្រូវបានលើកឡើងដោយតុលាការ ក្នុងឯកសារនានា ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២២ (ការដាក់សេចក្តីថ្លែងដោយគូភាគីវិវាទ) ប្រសិនបើចំណុចវិវាទនោះត្រូវបាន បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់លាស់ដល់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងភាគីវិវាទម្ខាងទៀតត្រូវបាន ផ្តល់ឱកាសគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការឆ្លើយតប
- ឈ- សម្រេចអំពីច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងដំណើរការមជ្ឈត្តការ និង
- ញ- សម្រេចលើការទាមទារ ឬបុព្វសិទ្ធិតាមផ្លូវច្បាប់ ឬបុព្វសិទ្ធិផ្សេងទៀត។

ជំពូកទី ៦ កម្រៃសេវា

វិធាន ៤១.- កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម

៤១.១ កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម និងតារាងកម្រៃសេវារបស់ម.ជ.ម.

កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម រួមមាន៖

- ក- កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី
- ខ- កម្រៃសេវារដ្ឋបាល
- គ- កម្រៃសេវាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ
- ឃ- កម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និង
- ង- កម្រៃសេវាផ្សេងៗ របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម.

ដូចមានកំណត់ចាប់ពីវិធាន ៤១ (កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម) ដល់វិធាន ៤៦ (ការចំណាយផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម.)។

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវកំណត់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម ដោយអនុលោមតាមជំពូកនេះ និងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម ដែលត្រូវបានអនុម័តដោយ ម.ជ.ម. ស្របតាមបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ ម.ជ.ម។ ការកំណត់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋានជាការកំណត់ស្ថាពរ។ ក្នុងករណីដែលមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបានដោះស្រាយដោយស្ម័គ្រចិត្ត ឬត្រូវបានបញ្ចប់ដោយមិនមានការធ្វើសវនាការ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវកំណត់កម្រៃសេវាជាស្ថាពរសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្មនៃករណីនោះ។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវកំណត់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មនៃករណីនេះ ដោយពិចារណារាល់កាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿង រាប់បញ្ចូលទាំងដំណាក់កាលនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដែលមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានដោះស្រាយដោយស្ម័គ្រចិត្ត ឬត្រូវបានបញ្ចប់។ ក្នុងករណីដែលកម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មដែលកំណត់ មានតំលៃទាបជាងប្រាក់បង់ជាមុន ម.ជ.ម ត្រូវបង្វិលសងទៅគូភាគីវិវាទវិញ នូវទឹកប្រាក់ទៅតាមសមាមាត្រ ដែលគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នា ឬតាមសមាមាត្រដូចគ្នានឹងសមាមាត្រដែលប្រាក់បង់ជាមុនត្រូវបានបង់ ប្រសិនបើមិនមានការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទទេនោះ។

៤១.២ ការកែប្រែ និងការអនុវត្តតារាងកម្រៃសេវារបស់ម.ជ.ម.

ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិរបស់ម.ជ.ម. អាចធ្វើកែប្រែតារាងកម្រៃសេវារបស់ខ្លួន នៅពេលណាមួយដែលក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិយល់ថាសមស្រប។ តារាងកម្រៃសេវារបស់ម.ជ.ម. ដែលត្រូវអនុវត្ត គឺតារាងកម្រៃសេវាដែលមានសុពលភាពជាធរមាននៅកាលបរិច្ឆេទដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន បានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្មស្របតាមវិធាន ៧.១ (សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម)។

៤១.៣ ការបែងចែកកម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវកម្រៃសេវាសរុបសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម នៅក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់ខ្លួន។ លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវកំណត់ឱ្យជាក់លាក់អំពីការបែងចែកកម្រៃសេវាសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្មរវាងគូភាគីវិវាទ នៅក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

អនុលោមតាមបញ្ញត្តិខាងលើ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់ ដែលភាគីវិវាទម្ខាងត្រូវបង់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត។ សម្រាប់ការកំណត់នេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវយកមកពិចារណានូវចំនួនទឹកប្រាក់បង់ជាមុន ដែលគូភាគីវិវាទបានបង់ទៅ ម.ជ.ម. ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៤៨ (ប្រាក់បង់ជាមុន)។

៤១.៤ ការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នា និងដោយឡែកពីគ្នា

គូភាគីវិវាទ ត្រូវទទួលខុសត្រូវរួមគ្នា និងដោយឡែកពីគ្នាក្នុងការបង់កម្រៃសេវាសរុបសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្មទៅ ម.ជ.ម.។

វិធាន ៤២.- កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី

៤២.១ អត្រាធានាការ (អត្រាថេរ)

កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី ត្រូវបានកំណត់ជាអត្រាធានាការ (អត្រាថេរ) ដូចមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម.។

៤២.២ ការបង់កម្រៃសេវាឱ្យទាន់ពេលវេលា

ភាគីប្តឹងទាមទារ ត្រូវបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី នៅពេលដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។ ភាគីប្តឹងទាមទារនៃបណ្តឹងតប ត្រូវបង់កម្រៃសេវាបន្ថែមសម្រាប់ការចុះបញ្ជីនៅពេលដាក់បណ្តឹងតប។

ការខកខាន ក្នុងការបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ត្រូវចាត់ទុកជាការខកខានក្នុងការដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៧.៤ (ភាពមិនពេញលេញនៃសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម) ឬអាចប្រឈមនឹងហានិភ័យដែលបណ្តឹងតបរបស់ភាគីវិវាទ មិនត្រូវបានលើកយកមកពិចារណាក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

៤២.៣ ការមិនសងប្រាក់វិញ

កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី គឺជាកម្រៃដែលមិនត្រូវសងវិញនោះទេ។

វិធាន ៤៣.- កម្រៃសេវារដ្ឋបាល

៤៣.១ ការកំណត់កម្រៃសេវារដ្ឋបាល

កម្រៃសេវារដ្ឋបាល ត្រូវកំណត់ដោយផ្អែកលើតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដូចមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ។

៤៣.២ ការគណនាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ គឺជាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃរាល់ការទាមទារ និងបណ្តឹងតបទាំងអស់។ ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានដាក់ការដោះសារតាមការកាត់កង អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបញ្ចូលទឹកប្រាក់នោះក្នុងការគណនាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ប្រសិនបើការដោះសារតាមការកាត់កងនោះ បណ្តាលឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានបន្ទុកការងារច្រើនបន្ថែមទៀត។

៤៣.៣ ការកែប្រែការទាមទារ និងការដោះសារ

ទោះបីជាតម្លៃនៃការទាមទារ បណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កង ប្រសិនបើពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ស្របតាមវិធាន ២៣.២ (ការកែប្រែពាក្យបណ្តឹង និងការកែប្រែការដោះសារ) ក៏ដោយ ក៏កម្រៃសេវារដ្ឋបាល មិនត្រូវបានកាត់បន្ថយឡើយ។ ប្រសិនបើចំនួន ទឹកប្រាក់នៃ ការទាមទារ បណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កង ប្រសិនបើពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានដំឡើង ស្របតាមវិធាន ២៣.២ នោះ កម្រៃសេវារដ្ឋបាលនឹងត្រូវដំឡើង ស្របតាមតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ផងដែរ។

៤៣.៤ តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទដែលមិនអាចកំណត់បាន

ប្រសិនបើតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដែលជាតម្លៃនៃការទាមទារ ឬបណ្តឹងតប មិនអាចកំណត់បាន នៅពេលដែលប្រាក់បង់ជាមុនត្រូវដល់កំណត់បង់ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវប៉ាន់ស្មានកម្រៃសេវារបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈនៃវិវាទ និងកាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿងនីមួយៗ។ ការប៉ាន់ស្មានបណ្តោះអាសន្ននេះ អាចត្រូវបានកែប្រែស្របតាមព័ត៌មាន ដែលទទួលបាននាពេលក្រោយៗមក។

៤៣.៥ ការកែប្រែកម្រៃសេវារដ្ឋបាល

សម្រាប់ករណីលើកលែងណាមួយ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានយល់ឃើញថា សមហេតុផលក្នុងការបន្ថយ ឬដំឡើងកម្រៃសេវារដ្ឋបាល ដែលមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាចកែប្រែកម្រៃសេវារដ្ឋបាលរបស់សំណុំរឿងនីមួយៗបាន។ កាលៈទេសៈលើកលែង អាចរួមមានជាអាទិ៍បរិមាណការងារតិចតួចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដោយសារតែការបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការមុនកាលកំណត់ ឬបរិមាណការងារបន្ថែមដែល ម.ជ.ម. ត្រូវបំពេញ។ ការដំឡើងកម្រៃសេវារដ្ឋបាលនេះ មិនត្រូវលើសពី ៣០% (សាមសិបភាគរយ) នៃកម្រៃសេវារដ្ឋបាល ដែលមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ឡើយ។

វិធាន ៤៤.- កម្រៃសេវាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ

ក្នុងករណីដែលការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយ ម.ជ.ម. ត្រូវបានតម្រូវ ឬស្នើឡើង ភាគីវិវាទដែលស្នើឡើងនោះត្រូវបង់ កម្រៃសេវាតែងតាំងមជ្ឈត្តករទៅម.ជ.ម. ដូចមាន កំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. សម្រាប់ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ដែលធ្វើឡើង ដោយគណៈកម្មាធិការតែងតាំង។

វិធាន ៤៥.- កម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

៤៥.១ ការកំណត់កម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

កម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវកំណត់ដោយផ្អែកលើតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដូចមាន កំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម.។ មុនពេលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានរៀបចំ បង្កើត គូភាគីវិវាទអាចព្រមព្រៀងផ្សេងលើវិធីសាស្ត្រក្នុងការកំណត់កម្រៃសេវាវេទិកា មជ្ឈត្តកម្មបាន។

៤៥.២ ការគណនាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ គឺជាតម្លៃកម្មវត្ថុ នៃរាល់ការទាមទារ និងបណ្តឹងតប។ ប្រសិន បើភាគីវិវាទ មានដាក់ការដោះសារតាមការកាត់កង អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបញ្ចូលទឹក ប្រាក់នោះ ក្នុងការគណនាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ប្រសិនបើការដោះសារតាមការកាត់កង នោះ បណ្តាលឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានបន្ទុកការងារច្រើនបន្ថែមទៀត។

៤៥.៣ ការកែប្រែការទាមទារ និងការដោះសារ

ទោះបីជាតម្លៃនៃ ការទាមទារ បណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កង ប្រសិន បើពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ស្របតាមវិធាន ២៣.២ (ការកែប្រែ ពាក្យបណ្តឹង និងការ កែប្រែការដោះសារ) ក៏ដោយ ក៏កម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មិនត្រូវបានកាត់បន្ថយ ឡើយ។ ប្រសិនបើ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃ ការទាមទារ បណ្តឹងតប ឬការដោះសារតាមការ កាត់កង ប្រសិនបើពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានដំឡើង សុរតាមវិធាន ២៣.២ នោះ កម្រៃសេវា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម នឹងត្រូវដំឡើង ស្របតាមតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ផងដែរ។

៤៥.៤ តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទដែលមិនអាចកំណត់បាន

ប្រសិនបើតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដែលជាតម្លៃនៃការទាមទារ ឬបណ្តឹងតប មិនអាចកំណត់បាន នៅពេលដែលប្រាក់បង់ជាមុនត្រូវដល់កំណត់បង់ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវប៉ាន់ស្មានកម្រៃសេវាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈនៃវិវាទ និងកាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿងនីមួយៗ។ ការប៉ាន់ស្មានបណ្តោះអាសន្ននេះ អាចត្រូវបានកែប្រែស្របតាមព័ត៌មាន ដែលទទួលបាននាពេលក្រោយៗមក។

៤៥.៥ គ្មានកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែកជាមួយភាគីវិវាទលើកម្រៃសេវានិង ការចំណាយ

មជ្ឈត្តករ មានសិទ្ធិទទួលបានត្រឹមតែកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងការសងត្រលប់មកវិញនូវការចំណាយនានា ដែលបែងចែក និងកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋានតែប៉ុណ្ណោះ។ មជ្ឈត្តករ មិនអាចចុះកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយ ឬទទួលកម្រៃដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលពីភាគីវិវាទណាមួយ ឬអ្នកតំណាងរបស់ភាគីវិវាទ សម្រាប់កម្រៃសេវា ឬការចំណាយរបស់ខ្លួនឡើយ។

៤៥.៦ ការបែងចែកផ្ទៃក្នុងចំពោះកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

មជ្ឈត្តករ មានសេរីភាពក្នុងការព្រមព្រៀងលើការបែងចែកកម្រៃសេវារបស់ខ្លួន។ ប្រសិនបើគ្មានការព្រមព្រៀងអំពីបញ្ហានេះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវអនុវត្តវិធានខាងក្រោម៖

- ក- ក្នុងករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃសមាជិកមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប៖ ៥០% (សែសិបភាគរយ) នៃកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសរុប ត្រូវបែងចែកទៅប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និង៦០% (ហុកសិបភាគរយ) ដែលនៅសល់ ត្រូវបែងចែកស្មើគ្នារវាងមជ្ឈត្តករផ្សេងទៀត។
- ខ- ក្នុងករណីដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃសមាជិកមជ្ឈត្តករច្រើនរូប៖ ៥% (ប្រាំភាគរយ) នៃកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសរុប ត្រូវបែងចែកទៅប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និង៩៥% (កៅសិបប្រាំភាគរយ) ដែលនៅសល់ ត្រូវបែងចែកស្មើគ្នារវាងមជ្ឈត្តករទាំងអស់ រួមទាំងប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មផងដែរ។

៤៥.៧ កម្រៃសេវាក្នុងករណីមានការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស

ដោយផ្អែកលើការងារដាក់ស្តែងរបស់មជ្ឈត្តករបានបំពេញ និងកាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវកំណត់ កម្រៃដែលត្រូវបង់ទៅមជ្ឈត្តករ ដែលបានបញ្ចប់តួនាទីរបស់ខ្លួនមុនពេលដំណើរការសវនាការត្រូវបានបញ្ចប់ ទោះការបញ្ចប់នោះដោយសារមូលហេតុអ្វីក៏ដោយ និងទៅមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានដាក់ជំនួស។

កម្រៃសេវាសរុបរបស់មជ្ឈត្តករដែលឈប់ពីតួនាទី និងមជ្ឈត្តករដែលជំនួស មិនអាចលើសពី ១២០% (មួយរយម៉ែតាគរយ) នៃកម្រៃសេវា ដែលមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងដំបូងអាចនឹងទទួលបាន ប្រសិនបើមជ្ឈត្តកររូបនោះ បានកាន់សំណុំរឿងរហូតដល់ទីបញ្ចប់ឡើយ។

៤៥.៨ ការកែប្រែកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

សម្រាប់ករណីលើកលែងណាមួយ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានយល់ឃើញថា សមហេតុផលក្នុងការបន្ថយ ឬដំឡើងកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ម.ជ.ម. អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចកែប្រែកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃសំណុំរឿងនីមួយៗបាន។ ករណីលើកលែង រួមមានជាអាទិ៍បរិមាណការងារតិចតួច ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបំពេញ ដោយសារតែការបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការមុនកាលកំណត់ឬបរិមាណការងារច្រើនបន្ថែម ដែល ម.ជ.ម. ត្រូវបំពេញពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើជាបន្តបន្ទាប់នានាសម្រាប់ វិធានការបណ្តោះអាសន្ន ការដំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ឬទង្វើករណីចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។ ការដំឡើងកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនេះ មិនត្រូវលើសពី ៣០% (សាមសិបភាគរយ) នៃកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ឡើយ។

វិធាន ៤៦.- ការចំណាយផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម.

ការចំណាយផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម. រួមមាន៖

- ក- ចំណាយជាក់ស្តែងផ្សេងៗ ដែលមជ្ឈត្តកម្មប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ រួមមានការចំណាយសមហេតុផលសម្រាប់ ការធ្វើដំណើរ សណ្ឋាគារ អាហារ និងការចំណាយចាំបាច់ផ្សេងទៀត
- ខ- ចំណាយសម្រាប់អ្នកជំនាញ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬជំនួយដទៃទៀត ដែលជាតម្រូវការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និង
- គ- ចំណាយសម្រាប់ថ្លៃសំភារៈបរិក្ខារនានា ឬសេវាកម្មបន្ថែម ដែលផ្តល់ដោយម.ជ.ម.។

ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិរបស់ ម.ជ.ម. អាចចេញសេចក្តីណែនាំ អំពីការចំណាយ ដូចបានបញ្ជាក់ខាងដើម។

វិធាន ៤៧.- សេចក្តីយល់ព្រមលើសេវាផ្នែកច្បាប់ និងការចំណាយផ្សេងៗរបស់ភាគីវិវាទ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានសមត្ថកិច្ចបង្គាប់ក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់ខ្លួន ឱ្យភាគីវិវាទម្ខាងម្ខាងការចំណាយសម្រាប់សេវាផ្លូវច្បាប់ និង ការចំណាយផ្សេងៗ មួយផ្នែក ឬទាំងស្រុងរបស់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ។

វិធាន ៤៨.- ប្រាក់បង់ជាមុន

៤៨.១ ប្រាក់បង់ជាមុនសម្រាប់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម

គូភាគីវិវាទ ត្រូវបង់ទៅ ម.ជ.ម. នូវប្រាក់បង់ជាមុន សម្រាប់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម ក្នុងតម្លៃប៉ាន់ស្មានណាមួយ លើកលែងតែកម្រៃសេវាចុះបញ្ជី ដែលត្រូវបង់ទាំងស្រុងស្របតាមវិធាន ៤២.២ (ការបង់កម្រៃសេវាឱ្យទាន់ពេលវេលា)។

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន មានសមត្ថកិច្ចកំណត់តម្លៃនៃប្រាក់បង់ជាមុន។ លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ភាគីប្តឹងទាមទារ និងភាគីឆ្លើយតប ត្រូវបង់ប្រាក់បង់ជាមុនម្នាក់ពាក់កណ្តាល។ ការបង់ ត្រូវធ្វើក្នុងទម្រង់ជា មូលប្បទានបត្រ ឬការផ្ទេរចូល

គណនីធនាគារ ដែលកំណត់ដោយ ម.ជ.ម. ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីទទួលបានការជូនដំណឹងពីអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។

៤៨.២ ការបង់បន្ថែមនូវប្រាក់បង់ជាមុន

នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ រួមមានជាអាទិ៍ ក្នុងករណីដែលមានការកើនឡើងនៃ តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ សំណើនានាដែលស្នើឱ្យមានវិធានការបណ្តោះអាសន្ន ការដំទាស់ ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ឬទទ្ទឹករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អគ្គលេខាធិការ- ដ្ឋានអាចស្នើឱ្យតុលាការវិវាទ បង់បន្ថែមនូវប្រាក់បង់ជាមុន។ ការបង់បន្ថែមនេះត្រូវធ្វើឡើង ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីទទួលបានការជូនដំណឹងពីអគ្គលេខា- ធិការដ្ឋាន។

៤៨.៣ ការផ្អាក ឬការបញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

ក្នុងករណីដែលប្រាក់បង់ជាមុន មិនត្រូវបានបង់ទាំងស្រុងតាមកាលកំណត់ដែល ត្រូវបង់ទេនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងដល់តុលាការវិវាទ ដើម្បីឱ្យភាគីវិវាទណា មួយបង់នូវទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបង់។ ប្រសិនបើប្រាក់នៅតែមិនត្រូវបានបង់ក្នុងរយៈពេល ដែលបានកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្រោយពីបានពិភាក្សា ជាមួយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មផ្អាកការងារ និងកំណត់អំឡុងពេលមួយ ដែលការទាមទារ ឬបណ្តឹងតប ដែលពាក់ព័ន្ធនោះ ត្រូវចាត់ទុកថាបានដកនៅពេលផុត កំណត់អំឡុងពេលនោះ។ ការកំណត់អំពីការដក ការទាមទារ ឬបណ្តឹងតបនេះ មិនត្រូវប៉ះ ពាល់ដល់ការដាក់ ការទាមទារ ឬបណ្តឹងតបនេះជាថ្មីដោយភាគីវិវាទណាមួយ នៅក្នុង ដំណើរការមជ្ឈត្តការផ្សេងទៀតឡើយ។

ភាគីវិវាទនីមួយៗអាចបង់សរុបនូវប្រាក់បង់ជាមុន សម្រាប់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម ពាក់ព័ន្ធនឹងការទាមទារ ឬបណ្តឹងតប ប្រសិនបើភាគីវិវាទណាមួយខកខានមិនបានបង់ ចំណែកដែលខ្លួនត្រូវបង់។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាចផ្អាកការងារខ្លួន មួយផ្នែក ឬទាំងស្រុង ឬក៏បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការតែម្តង ប្រសិនបើប្រាក់បង់ជាមុន ដែលតម្រូវក្រោមវិធាននេះ មួយចំណែក ឬទាំងស្រុងមិនត្រូវបានបង់ទេនោះ។

៤៨.៤ ការបង់បណ្តោះអាសន្ន

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាចបង្គាប់ថាការបង់បណ្តោះអាសន្នអាចធ្វើពីពេលមួយទៅពេលមួយ ដោយដកចេញពីក្នុងកញ្ចប់ប្រាក់បង់ជាមុន សម្រាប់កម្រៃសេវាប៉ាន់ស្មានសម្រាប់ ម.ជ.ម. ឬមជ្ឈត្តករ ឬចំណាយនានាដែល ម.ជ.ម. ឬមជ្ឈត្តករ បានចំណាយរួចហើយ។

៤៨.៥ ទិន្នន័យប្រាក់ចំណាយសង្ខេបរបស់ប្រាក់បង់ជាមុន ការសងទៅវិញនូវទឹកប្រាក់ដែលមិនបានចំណាយ និងការប្រាក់

បន្ទាប់ពីចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមការព្រមព្រៀង ឬសេចក្តីបង្គាប់បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវផ្តល់ទៅគូភាគីវិវាទ នូវទិន្នន័យប្រាក់ចំណាយសង្ខេបរបស់ប្រាក់បង់ជាមុន ដែលបានទទួល និងប្រើប្រាស់។ ម.ជ.ម. ត្រូវសងទៅគូភាគីវិវាទវិញនូវទឹកប្រាក់ ដែលមិនបានចំណាយតាមសមាមាត្រដែលគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀង ឬតាមសមាមាត្រដូចគ្នានឹងសមាមាត្រ ដែលប្រាក់បង់ជាមុនត្រូវបានបង់ ប្រសិនបើមិនមានការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទទេនោះ។ ការប្រាក់នៃប្រាក់បង់ជាមុន ឬប្រាក់កក់ធានា ត្រូវរក្សាទុកជាចំណូលរបស់ ម.ជ.ម.។

៤៨.៦ ការមិនទទួលខុសត្រូវចំពោះការចំណាយ ដែលហួសពីប្រាក់បង់ជាមុន ឬប្រាក់កក់ដើម្បីធានា

ម.ជ.ម. រួមបញ្ចូលទាំង សមាជិក អភិបាល ទីប្រឹក្សា លេខា និងបុគ្គលិករបស់ ម.ជ.ម. មិនទទួលខុសត្រូវបង់នូវការចំណាយណាមួយ ដែលហួសពីប្រាក់បង់ជាមុន ឬប្រាក់កក់ដើម្បីធានាឡើយ។

ជំពូកទី ៧ បទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗ

វិធាន ៤៩.- ការសម្ងាត់

៤៩.១ ភាពឯកជននៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ

លើកលែងតែភាគីវិវាទមានការព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ រាល់ការប្រជុំ និងសវនាការនានា ត្រូវធ្វើឡើងជាលក្ខណៈឯកជន និងកំណត់ត្រាផ្សេងៗ ប្រតិចារិក ឬឯកសារនានាត្រូវតែរក្សាជាការសម្ងាត់។

៤៩.២ ការរក្សាការសម្ងាត់នៃការជំនុំពិភាក្សារបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

ការជំនុំពិភាក្សារបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវតែរក្សាជាការសម្ងាត់។

៤៩.៣ ការសម្ងាត់ និងការមិនបង្ហាញអង្គហេតុ

ប្រសិនបើមិនមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីភាគីវិវាទទេ បុគ្គលគ្រប់រូប ដែលបានចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល ក្នុងមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ចរក្សាការសម្ងាត់ និងមិនបង្ហាញអង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធ ឬដែលខ្លួនបានដឹងតាមរយៈមជ្ឈត្តកម្មនៃសំណុំរឿងឡើយ លើកលែងតែក្នុងករណី៖

- ក- ការបង្ហាញនោះធ្វើឡើងសម្រាប់ការដាក់ពាក្យ ទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចនៃរដ្ឋណាមួយដើម្បី សុំការអនុវត្ត ឬប្តឹងជំទាស់នឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ
- ខ- ស្របតាមដីកាបង្គាប់ ឬដីកាកោះរបស់តុលាការនៃយុត្តាធិការ ដែលមានសមត្ថកិច្ច
- គ- ក្នុងគោលបំណង គោរពតាម ឬអនុវត្ត សិទ្ធិ ឬការទាមទារស្របច្បាប់
- ឃ- ស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់របស់រដ្ឋណាមួយ ដែលមានអានុភាពចាប់បង្ខំចំពោះភាគីវិវាទ ដែលត្រូវបង្ហាញ ឬ
- ង- ស្របតាមសេចក្តីបង្គាប់របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម តាមការដាក់ពាក្យរបស់ភាគីវិវាទម្ខាង ដោយមានការជូនដំណឹងត្រឹមត្រូវ ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត។

មិនមានការដាក់បណ្តឹងពីបទបរិហារកេរ្តិ៍

គូភាគីវិវាទ និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ព្រមព្រៀងថាខ្លួនមិន ផ្អែកលើ ឬប្រើប្រាស់ សេចក្តីថ្លែង ក៏ដូចជាយោបល់នានា ទោះបីជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬផ្ទាល់មាត់ ដែលត្រូវ បានធ្វើឡើងក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដើម្បីធ្វើ ឬចាប់ផ្តើម ឬរក្សា បណ្តឹងពីបទបរិហារកេរ្តិ៍ បទបរិហារកេរ្តិ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ បទបរិហារកេរ្តិ៍តាមសំដី ឬបណ្តឹងតវ៉ាក្នុងរូបភាព ផ្សេងទៀត ដែលមានលក្ខណៈបែបនេះ។

វិធាន ៥០.- ការផ្សព្វផ្សាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ម.ជ.ម. អាចផ្សព្វផ្សាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់ខ្លួន ទាំងស្រុង ឬជាទម្រង់ អត្ថបទដក ស្រង់ ឬជាសេចក្តីសង្ខេប នៅលើគេហទំព័ររបស់ខ្លួន ឬតាមមធ្យោបាយដទៃទៀត ក្នុង លក្ខខណ្ឌខាងក្រោម៖

- ក- រាល់ការយោងដែលមានឈ្មោះភាគីវិវាទ និងសេចក្តីលម្អិតដទៃទៀត ដែល បណ្តាលឱ្យសាធារណៈជនអាចស្គាល់ពីអត្តញ្ញាណរបស់គូភាគីវិវាទ ត្រូវបានលុប ចោល តាមសំណូមពរ ឬការកំណត់ជាក់លាក់របស់ភាគីវិវាទ និង
- ខ- ប្រសិនបើ មិនមានភាគីវិវាទណាមួយបានជំទាស់ទៅនឹងការផ្សព្វផ្សាយមជ្ឈត្ត- វិនិច្ឆ័យ ក្នុងអំឡុងពេល ៩០ (កៅសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

វិធាន ៥១.- ការបោះបង់សិទ្ធិ

ភាគីវិវាទណាមួយ ដែលដឹងថាបញ្ញត្តិ ដែលមិនមានអានុភាពចាប់បង្ខំតាមផ្លូវច្បាប់ ឬការតម្រូវណាមួយក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តការ រួមទាំងវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ មិនត្រូវបាន គោរព ប៉ុន្តែនៅបន្តមជ្ឈត្តកម្ម ដោយមិនបានជំទាស់ ក្នុងពេលវេលាដែល បញ្ញត្តិ ឬកិច្ច ព្រមព្រៀងនោះបានកំណត់ នឹងត្រូវសន្មតថាបានបោះបង់សិទ្ធិប្តឹងជំទាស់របស់ខ្លួន។

ស្របតាមវិធាន ៣៨ (ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) ការព្រមព្រៀងក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តកម្មក្រោមវិធាននេះ មានន័យថា គូភាគីវិវាទ យល់ព្រមអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យភ្លាមៗ ដោយមិនបង្កង់។ ដោយមិនដកហូតវិញ គូភាគីវិវាទ បោះបង់ផងដែរនូវសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់របស់ខ្លួន សម្រាប់សិទ្ធិក្នុងការប្តឹង

ជំទាស់ណា ដែលអាចបោះបង់បានដោយមានសុពលភាព។ គូភាគីវិវាទ ព្រមព្រៀង បន្ថែមទៀតថា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ គឺស្ថាពរ និងចងកាតព្វកិច្ចចំពោះគូភាគីវិវាទ។

វិធាន ៥២.- ជម្រើសរចាតុលាការ និងម.ជ.ម.

នៅពេលដែលទឹកនៃឆ្នើមជ្ឈត្តការ ស្ថិតក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងគូភាគី វិវាទ បានអនុលោមតាមមាត្រា ២១ ទាក់ទងនឹងការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តការ ឬមាត្រា ២២ ទាក់ទងនឹងការបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តការ នៃច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងជម្រើសដោះស្រាយវិវាទចំពោះមុខតុលាការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬតុលាការកំពូល ឬនៅចំពោះមុខ ម.ជ.ម. គូភាគីវិវាទ តាមរយៈវិធាននេះ យល់ព្រមយ៉ាងជាក់លាក់ ក្នុងការដាក់វិវាទជាសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយផ្តាច់មុខរបស់ ម.ជ.ម.។ សេចក្តីសម្រេចរបស់ ម.ជ.ម. ក្រោមវិធាននេះ ត្រូវចាត់ទុកថាជាសេចក្តីសម្រេច របស់ ម.ជ.ម. ក្រោមមាត្រាច្បាប់ដែលរៀបរាប់ខាងដើម ដែលជាសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរ និងបិទផ្លូវតវ៉ា។

វិធាន ៥៣.- ករណីដែលមិនមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងវិធាន

សម្រាប់ករណីណាមួយ ដែលមិនមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងវិធាននេះ ម.ជ.ម. វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងគូភាគីវិវាទ ត្រូវក្នុងស្មារតីនៃវិធាននេះ និងត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងឱ្យអស់ ពីលទ្ធភាព ធានានូវដំណោះស្រាយវិវាទ ប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស និងចំណាយ អស់តិច។

វិធាន ៥៤.- ការមិនទទួលខុសត្រូវ

សមាជិក អភិបាល ទីប្រឹក្សា លេខា និងបុគ្គលិករបស់ ម.ជ.ម. និងសមាជិករបស់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម៖

- ក- មិនទទួលខុសត្រូវចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ឡើយ សម្រាប់សកម្មភាព ការខកខាន មិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ច ឬការធ្វេសប្រហែស ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើមជ្ឈត្តកម្ម ស្របតាមវិធាននេះឡើយ និង

ខ- មិនមានភាគពួកកិច្ច ក្នុងការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ពាក់ព័ន្ធនឹងមជ្ឈត្តកម្ម ដែល
ដំណើរការស្របតាមវិធាននេះ និងមិនមានភាគីវិវាទណាមួយ អាចស្នើឱ្យបុគ្គល
ណាម្នាក់ខាងលើ ធ្វើជាសាក្សីក្នុងនីតិវិធីផ្លូវច្បាប់ណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងមជ្ឈត្តកម្ម
ដែលធ្វើឡើងស្របតាមវិធាននេះនោះទេ។

វិធាន ៥៥.- វិសោធនកម្មទៅលើវិធាន

វិធាននេះ អាចត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មជារៀងរាល់ដោយ ម.ជ.ម.។ លើកលែងតែ
មានចែងផ្សេងពីនេះ កិច្ចព្រមព្រៀងក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ២.១
(ការអនុវត្តវិធាន) មានន័យថាជាការព្រមព្រៀងក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការស្របតាមវិធានទាំង
ឡាយរបស់ ម.ជ.ម. ដែលមានសុពលភាពជាធរមាននៅកាលបរិច្ឆេទ ដែលអគ្គលេខា-
ធិការដ្ឋាន បានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ៥៦.- សេចក្តីណែនាំសម្រាប់អនុវត្ត

ក្នុងករណីចាំបាច់ ឬដែលមានប្រយោជន៍ ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិរបស់ ម.ជ.ម. អាច
ចេញសេចក្តីណែនាំសម្រាប់អនុវត្ត ដើម្បីបំពេញបន្ថែម ធ្វើនិយ័តកម្ម និងអនុវត្ត វិធាននេះ
ក្នុងគោលបំណងសម្រួលកិច្ចការរដ្ឋបាលនៃមជ្ឈត្តកម្ម ដែលគ្រប់គ្រងដោយវិធាននេះ។

ជំពូកទី ៨ អវសានប្បញ្ញត្តិ

វិធាន ៥៧.- អវសានប្បញ្ញត្តិ

៥៧.១ វិធាននេះ ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតរបស់ម.ជ.ម. នាថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤។ បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណា ដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងវិធាននេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

៥៧.២ វិធាននេះ មានប្រសិទ្ធភាពអនុវត្តចាប់ពីថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤ តទៅ។

**រាជធានីភ្នំពេញ
ហត្ថលេខា និងត្រា**

**ប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្លែកពាណិជ្ជកម្ម
មជ្ឈត្តការ រស់ មុនិន្ទៈ**

**ARBITRATION RULES
OF
THE NATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION CENTRE
OF
CAMBODIA**

Phnom Penh, 11 July 2014

CONTENTS

CHAPTER 1	GENERAL RULES	8
Rule 1.-	Definitions	8
Rule 2.-	Scope of application	8
2.1	<i>Application of the Rules</i>	8
2.2	<i>Date of effect</i>	8
2.3	<i>Conflict with the law governing the arbitration</i>	8
2.4	<i>Derogation from Rules</i>	8
Rule 3.-	Representation	8
Rule 4.-	Communications, simultaneous copies	9
4.1	<i>In writing</i>	9
4.2	<i>Means of communications</i>	9
4.3	<i>Delivery and receipt</i>	9
4.4	<i>Simultaneous copies</i>	9
4.5	<i>No ex parte communication</i>	10
Rule 5.-	Time limits	10
5.1	<i>Calculation of period of time</i>	10
5.2	<i>Modification of time limits</i>	10
Rule 6.-	Fair, expeditious and efficient proceedings, no delays	11
CHAPTER 2	COMMENCEMENT OF ARBITRATION	12
Rule 7.-	Commencement of Arbitration	12
7.1	<i>Notice of Arbitration</i>	12
7.2	<i>Inclusion of appointment of arbitrator</i>	12
7.3	<i>Accompanying Statement of Claim</i>	13
7.4	<i>Incompleteness of Notice of Arbitration</i>	13
7.5	<i>Failure to submit complete Notice of Arbitration</i>	13
7.6	<i>Notification of receipt of Notice of Arbitration</i>	13
7.7	<i>Commencement of Arbitration Proceeding</i>	13
Rule 8.-	Response by Respondent	13
8.1	<i>Notice of Response</i>	13
8.2	<i>Inclusion of appointment of arbitrator</i>	14
8.3	<i>Accompanying Statement of Defense, jurisdiction plea</i>	14
8.4	<i>Incompleteness of Notice of Response</i>	14
8.5	<i>Failure to submit complete Notice of Response</i>	14
8.6	<i>Notification of receipt of Notice of Response</i>	15

CHAPTER 3	CONSTITUTION OF THE TRIBUNAL	16
Rule 9.-	Number of arbitrators	16
Rule 10.-	Appointment of arbitrators	16
10.1	<i>Deviating party agreement</i>	16
10.2	<i>Appointment of three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal</i>	16
10.3	<i>Appointment of one-member Tribunal</i>	16
10.4	<i>Multi-party appointment of arbitrators</i>	17
10.5	<i>Failure to appoint arbitrators, appointment by NCAC</i>	17
10.6	<i>No appeal</i>	17
10.7	<i>Notification of constitution of Tribunal</i>	17
Rule 11.-	Persons that may be appointed as arbitrators	18
Rule 12.-	Independence and impartiality of arbitrators, disclosure	18
12.1	<i>Independence and impartiality</i>	18
12.2	<i>Disclosure</i>	19
12.3	<i>NCAC Code of Conduct</i>	19
Rule 13.-	Challenge of arbitrators	19
13.1	<i>Relevant circumstances</i>	19
13.2	<i>Notice of challenge, time limit</i>	19
13.3	<i>Comments on challenge</i>	19
13.4	<i>Withdrawal by the challenged arbitrator and decision by the Tribunal</i>	19
13.5	<i>Decision on challenge by NCAC</i>	20
13.6	<i>No Appeal and Notification</i>	20
Rule 14.-	Failure or impossibility to act	20
14.1	<i>Termination of arbitrator’s mandate, request by a party</i>	20
14.2	<i>Comments on request</i>	20
14.3	<i>Decision on request by NCAC Appointment Committee</i>	21
14.4	<i>No Appeal and Notification</i>	21
Rule 15.-	Replacement of arbitrators	21
15.1	<i>Reasons for replacement</i>	21
15.2	<i>Appointment of substitute arbitrator by a party</i>	21
15.3	<i>Appointment of substitute arbitrator by NCAC</i>	21
15.4	<i>Consequences of replacement of arbitrators</i>	21
CHAPTER 4	ARBITRATION PROCEEDINGS	23
Rule 16.-	Seat of arbitration	23
Rule 17.-	Applicable law, <i>amiable compositeur</i>	23
17.1	<i>Applicable law</i>	23
17.2	<i>Amiable compositeur, ex aequo et bono</i>	23

17.3	<i>Contract provisions, trade usages</i>	23
Rule 18.-	Language	23
18.1	<i>Language of the arbitration proceedings</i>	23
18.2	<i>Translation</i>	23
18.3	<i>Language of arbitral award or order</i>	23
Rule 19.-	Pleas as to the jurisdiction of the Tribunal	24
19.1	<i>Determination of NCAC jurisdiction prior to constitution of Tribunal</i>	24
19.2	<i>Tribunal ruling on its own jurisdiction</i>	24
19.3	<i>Contract and arbitration clause</i>	24
19.4	<i>Plea that Tribunal has no jurisdiction</i>	24
19.5	<i>Plea that Tribunal is exceeding its jurisdiction</i>	24
19.6	<i>Ruling on plea as preliminary question or in award on merits</i>	24
Rule 20.-	Conduct of the arbitration proceedings, general	25
20.1	<i>Conduct of arbitration proceedings, orders and directions</i>	25
20.2	<i>Preliminary meeting and additional Meetings</i>	25
20.3	<i>Exploring amicable resolution</i>	25
20.4	<i>Bifurcation of arbitration proceedings</i>	25
20.5	<i>Third party joinder</i>	25
Rule 21.-	Consolidation of arbitrations	25
21.1	<i>Conditions for consolidation</i>	25
21.2	<i>Relevant circumstances</i>	26
21.3	<i>Consolidation into the first arbitration received or commenced</i>	26
Rule 22.-	Submissions by the parties	26
22.1	<i>Submissions</i>	26
22.2	<i>Statement of Claim</i>	26
22.3	<i>Statement of Defense, Counterclaim</i>	26
22.4	<i>Statement of Defense to Counterclaim</i>	27
22.5	<i>Further submissions</i>	27
22.6	<i>Supporting documents</i>	27
22.7	<i>Default, non-compliance with the Rules</i>	27
Rule 23.-	Revocation of claim, amendment to claim and defense	27
23.1	<i>Revocation of claim</i>	27
23.2	<i>Amendment to claim and defense</i>	28
Rule 24.-	Hearings, meetings	28
24.1	<i>Hearing</i>	28
24.2	<i>Additional hearings</i>	28
24.3	<i>Place of meetings and hearings</i>	28

24.4	<i>Notice of hearings</i>	28
24.5	<i>Prior list of issues or questions</i>	28
24.6	<i>Presence at hearings, translation, recording</i>	28
Rule 25.-	Evidence, general	29
25.1	<i>Burden of proof</i>	29
25.2	<i>Inquiries, orders and examination of evidence</i>	29
25.3	<i>Admissibility of evidence</i>	29
Rule 26.-	Witnesses	29
26.1	<i>Advance notice by the parties</i>	29
26.2	<i>Allowing, limiting or refusing appearance of witnesses</i>	29
26.3	<i>Testimony in written form</i>	29
26.4	<i>Questioning of witnesses</i>	30
26.5	<i>Oath or affirmation</i>	30
26.6	<i>Witness to retire</i>	30
Rule 27.-	Experts appointed by the Tribunal	30
27.1	<i>Appointment of expert</i>	30
27.2	<i>Written report, comments by parties</i>	30
27.3	<i>Participation of expert in hearing</i>	30
Rule 28.-	Interim measures	30
28.1	<i>Interim measures</i>	30
28.2	<i>Purposes of interim measures</i>	30
28.3	<i>Request by separate statement</i>	31
28.4	<i>Further procedure</i>	31
28.5	<i>Furnishing of security</i>	31
28.6	<i>Decision by Tribunal</i>	31
28.7	<i>Modification, suspension or termination of interim measures</i>	32
28.8	<i>Request for interim measures to court</i>	32
Rule 29.-	Closure or re-opening of arbitration proceedings	32
Rule 30.-	Settlement	32
Rule 31.-	Other grounds for termination of arbitration proceedings	32
CHAPTER 5	DECISION-MAKING AND AWARDS	33
Rule 32.-	Decision-making	33
32.1	<i>Majority decision</i>	33
32.2	<i>Decision on procedural issues</i>	33
Rule 33.-	Final, interim or partial awards	33
Rule 34.-	Form of the award	33
34.1	<i>In writing, reasoned</i>	33

34.2	<i>Place and date</i>	33
34.3	<i>Signing</i>	33
34.4	<i>Cooperation in making an award</i>	33
34.5	<i>Approval on award format</i>	33
Rule 35.-	Scrutiny	33
35.1	<i>Submission of draft award for scrutiny</i>	33
35.2	<i>Submission of draft correction, amplification, interpretation or additional award, for scrutiny</i>	34
Rule 36.-	Issuance of an award	34
Rule 37.-	Effect of the award, implementation	34
Rule 38.-	Correction, amplification and interpretation of an award, additional award	34
38.1	<i>Request for correction, amplification, interpretation, or additional award</i>	34
38.2	<i>Decision on correction, amplification, interpretation, additional award</i>	35
38.3	<i>Correction at initiative of Tribunal</i>	35
38.4	<i>Part of the award</i>	35
Rule 39.-	Case file of General Secretariat	35
Rule 40.-	Power of the Tribunal	35
CHAPTER 6 COSTS 37		
Rule 41.-	Costs of arbitration	37
41.1	<i>Costs of arbitration, NCAC Fee Schedule</i>	37
41.2	<i>Amendment and Application of NCAC Fee Schedule</i>	37
41.3	<i>Apportionment of costs of arbitration</i>	37
41.4	<i>Joint and several liability</i>	37
Rule 42.-	Registration fee	38
42.1	<i>Flat rate</i>	38
42.2	<i>Timely payment</i>	38
42.3	<i>Non-refundable</i>	38
Rule 43.-	Administration fee	38
43.1	<i>Determination of Administration Fee</i>	38
43.2	<i>Calculation of sum in dispute</i>	38
43.3	<i>Amendments to claims and defenses</i>	38
43.4	<i>When the sum in dispute is not quantifiable</i>	38
43.5	<i>Adjustment of Administration Fee</i>	38
Rule 44.-	Arbitrator appointment fee	39
Rule 45.-	Tribunal fee	39
45.1.	<i>Determination of Tribunal Fee</i>	39
45.2.	<i>Calculation of sum in dispute</i>	39

45.3.	<i>Amendments to claims and defenses</i>	39
45.4.	<i>Sum in dispute is not quantifiable</i>	39
45.5.	<i>No separate agreements with any of the parties on fee and expenses</i>	39
45.6.	<i>Internal distribution of Tribunal fee</i>	40
45.7.	<i>Fees in case of replacement of arbitrator</i>	40
45.8.	<i>Adjustment of Tribunal Fee</i>	40
Rule 46.-	Expenses incurred by Tribunal and NCAC	40
Rule 47.-	Party's legal and other costs	41
Rule 48.-	Advances	41
48.1	<i>Advance payment for costs of arbitration</i>	41
48.2	<i>Supplementary advance</i>	41
48.3	<i>Suspension or termination of arbitration proceedings</i>	41
48.4	<i>Interim payments</i>	41
48.5	<i>Accounting of advance, return of unspent balance, interest</i>	42
48.6	<i>No liability for sums not covered by advances or security deposits</i>	42
CHAPTER 7	OTHER RULES	43
Rule 49.-	Confidentiality	43
49.1	<i>Arbitration proceedings closed to public</i>	43
49.2	<i>Tribunal deliberations confidential</i>	43
49.3	<i>Secrecy, no disclosure of facts</i>	43
49.4	<i>No action for defamation</i>	43
Rule 50.-	Publication of awards	43
Rule 51.-	Waiver of rights	44
Rule 52.-	Choice between court and NCAC	44
Rule 53.-	Unforeseen matters	44
Rule 54.-	Exclusion of liability	44
Rule 55.-	Amendments to the Rules	44
Rule 56.-	Practice guidelines	45
CHAPTER 8	FINAL PROVISIONS	46
Rule 57.-	Final Provisions	46

CHAPTER 1 GENERAL RULES

Rule 1.- Definitions

As used in these Arbitration Rules:

Appointment Committee means a committee of NCAC which is empowered to appoint arbitrator(s) and to perform any other functions according to these Rules.

General Secretariat means the General Secretariat of NCAC.

NCAC means the National Commercial Arbitration Centre of Cambodia.

Rules means the Arbitration Rules of the National Commercial Arbitration Centre.

Tribunal means the arbitral tribunal constituted under these Rules, either composed of 1 (one) or more arbitrators appointed by the parties or by the NCAC Appointment Committee.

Rule 2.- Scope of application

2.1 Application of the Rules

These Rules shall apply if the parties have agreed to refer their disputes to arbitration by NCAC or to arbitration under the Rules of NCAC (or words of agreement to the same effect).

2.2 Date of effect

These Rules shall come into effect on the date set forth under Rule 57 (*Final Provision*) and shall apply to any arbitration for which the Notice of Arbitration is received by the General Secretariat on or after that date.

2.3 Conflict with the law governing the arbitration

If any of these Rules are in conflict with any mandatory provision of the Law on Commercial Arbitration of Cambodia (when the seat of the arbitration is in Cambodia) or of another law governing the arbitration (when the seat is outside Cambodia), that provision shall prevail.

2.4 Derogation from Rules

If they so agree, the parties may derogate from provisions of these Rules where permitted hereunder.

Rule 3.- Representation

A party may be represented by any person of her/his choice in the arbitration proceedings under these Rules, subject to such proof of authority as the General Secretariat or Tribunal may require.

Rule 4.- Communications, simultaneous copies

4.1 *In writing*

For the purposes of these Rules, any communication (including any notice, notification, statement, request, proposal, document submission, order or direction) shall be in writing except for oral communications during hearing(s) and meeting(s) convened by the Tribunal.

4.2 *Means of communications*

Such written communication may be made by hand, registered post, courier, fax, email or any other means of communication that provides a record of its delivery.

4.3 *Delivery and receipt*

A communication is deemed to have been received if it is delivered to the addressee or her/his representative:

- a- Personally or at her/his designated address;
- b- In the absence of (a-), at her/his habitual residence or current place of business or mailing address;
- c- If by electronic means, at the email address or fax number of the addressee or her/his representative; or
- d- If none of addresses specified in (a-) to (c-) can be found after making reasonable inquiry, then at her/his last known residence or last known place of business or mailing address.

The communication is deemed to have been received on the day it is so delivered. For this purpose, the date shall be determined according to the local time at the place of receipt.

4.4 *Simultaneous copies*

When a party sends a communication (including, but not limited to, the Notice of Arbitration, Notice of Response, submissions, statements, requests, and objections) to:

- a- the General Secretariat, she/he shall simultaneously send a copy to the other party and, if constituted, to the Tribunal.
- b- the Tribunal, she/he shall simultaneously send a copy to the other party and to the General Secretariat.

A party shall, if so requested by the General Secretariat or the Tribunal, show that she/he has complied with the first paragraph of this Rule 4.4 (*Simultaneous copies*).

In case of a multiple-member Tribunal, any communication to the Tribunal must be sent to each of the arbitrators.

When the General Secretariat sends a communication to 1 (one) party, it shall simultaneously send a copy to the other party and, if constituted, to the Tribunal. When the Tribunal sends a communication to 1 (one) party, it shall simultaneously send a copy to the other party and to the General Secretariat.

4.5 *No ex parte communication*

No party or anyone acting on its behalf shall have any *ex parte* communication relating to the case with any arbitrator or with any candidate for appointment as party-appointed arbitrator, except:

- a- to advise the arbitrator or candidate of the general nature of the controversy and of the anticipated arbitration proceedings;
- b- to discuss the arbitrator or candidate's qualifications, availability or independence in relation to the parties; or
- c- to discuss the suitability of the arbitrator or candidate for selection as a presiding arbitrator where the parties or party-appointed arbitrators are to participate in that selection.

No party or anyone acting on its behalf shall have any *ex parte* communication relating to the case with any candidate for presiding arbitrator.

Rule 5.- Time limits

5.1 *Calculation of period of time*

For the purpose of calculating a period of time under these Rules, such period shall begin to run on the day following the day on which a communication is received in accordance with Rule 4 (*Communications, simultaneous copies*) or following the day on which the act or event which initiates such period of time occurs, and shall include the entire last day of the period so computed. For the purpose of these Rules, the term 'day' or 'date' refers to a period between 07:00 a.m. to 07:00 p.m. Any point of time after 07:00 p.m. shall be deemed as falling on the next day or next date.

If the last day of such period is a non-business day at the place of receipt, the period is extended until the first business day which follows. For the avoidance of doubt, Saturdays, Sundays and public holidays are considered non-business days in Cambodia.

5.2 *Modification of time limits*

- a- The General Secretariat may, if the circumstances so justify and by notifying the parties, modify:
  - a.1- the time limits specified in Chapter 2 (*Commencement of Arbitration*), Chapter 3 (*Constitution of the Tribunal*), Chapter 6 (*Costs*) and Chapter 7 (*Other Rules*); and
  - a.2- any time limits that the General Secretariat has power or is empowered to set.
- b- The Tribunal may, if the circumstances so justify and by notifying the parties, modify:
  - b.1- the time limits specified in Chapter 4 (*Arbitration Proceedings*);
  - b.2- the time limit specified in Rule 38.2 (*Decision on correction, amplification, interpretation, additional award*); and
  - b.3- any time limits that it has set.

Rule 6.- Fair, expeditious and efficient proceedings, no delays

The Tribunal and the parties shall make all reasonable efforts to conduct the arbitration in a fair, expeditious and efficient/cost-effective manner and shall not cause any unnecessary delays.

CHAPTER 2 COMMENCEMENT OF ARBITRATION

Rule 7.- Commencement of Arbitration

7.1   *Notice of Arbitration*

A party wishing to refer a dispute to arbitration (the “**Claimant**”) shall submit to the General Secretariat a Notice of Arbitration which shall contain:

- a- a statement that she/he refers the dispute to arbitration;
- b- the names, addresses, telephone number(s), facsimile number(s) and electronic mail address(es), if known, of the parties to the arbitration and their representatives, if any;
- c- the nationalities or as applicable the corporate identities, if known, of the parties;
- d- a reference to the arbitration clause or the separate arbitration agreement that is invoked and a copy of it;
- e- a reference to the contract or other relationship out of or in connection with which the dispute arises and, when possible, a copy of it;
- f- a brief statement describing the nature and circumstances of the dispute, the relief or remedy sought and, when possible, an initial quantification of the claim that the Claimant intends to submit;
- g- the agreed number of arbitrators or, in the absence of such agreement, a proposed number of arbitrators, which shall be either 1 (one) or 3 (three); and
- h- further statements or proposals, if any, with respect to the conduct of arbitration, including as to the applicable laws, the language of the arbitration proceedings and the agreed or desired qualifications and nationalities of the arbitrators.

Regardless of the language used in the arbitration proceedings pursuant to Rule 18.1 (*Language of the arbitration proceedings*), the Notice of Arbitration shall be made in the language of arbitration with translation into Khmer or English.

The Notice of Arbitration shall be accompanied by payment, by cheque or transfer to the designated bank account of NCAC, of the case registration fee.

7.2   *Inclusion of appointment of arbitrator*

The Notice of Arbitration may also include:

- a- in case of a three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal, the appointment of an arbitrator in accordance with Rule 10 (*Appointment of arbitrators*) and Rule 11 (*Persons that may be appointed as arbitrators*);
- b- in case of a one-member Tribunal, the joint appointment (if already agreed by the parties) or otherwise the Claimant’s proposal of an arbitrator in accordance

with Rule 10 (*Appointment of arbitrators*) and Rule 11 (*Persons that may be appointed as arbitrators*); or

c- a statement that the Claimant leaves the appointment of an arbitrator to NCAC.

7.3 *Accompanying Statement of Claim*

The Notice of Arbitration may be accompanied by the Statement of Claim referred to in Rule 22.2 (*Statement of Claim*) and supporting documents.

7.4 *Incompleteness of Notice of Arbitration*

If a Notice of Arbitration is not complete, the General Secretariat may request the Claimant to remedy the defect within an appropriate period of time to be specified by the General Secretariat. For the avoidance of doubt, the Notice of Arbitration is deemed to be complete when all the requirements of Rule 7.1 (*Notice of Arbitration*) above are fulfilled, including payment of the registration fee.

If the Claimant complies with the above request within the applicable or specified period of time, the Notice of Arbitration shall be deemed to have been submitted on the date when the initial version was received by the General Secretariat.

7.5 *Failure to submit complete Notice of Arbitration*

If the Claimant fails to timely submit the complete Notice of Arbitration, the General Secretariat shall close the file without prejudice to the right of the Claimant to submit the same claim at a later date in another Notice of Arbitration.

7.6 *Notification of receipt of Notice of Arbitration*

The General Secretariat shall notify the parties when it has received the complete Notice of Arbitration.

7.7 *Commencement of Arbitration Proceeding*

Unless otherwise agreed by the parties, the arbitration proceedings in respect of a particular dispute commence on the date on which the General Secretariat's notification of the complete Notice of Arbitration for that dispute to be referred to arbitration is received by a respondent (the "**Respondent**").

Rule 8.- Response by Respondent

8.1 *Notice of Response*

Within 15 (fifteen) calendar days of receipt of the notification referred to in Rule 7.6 (*Notification of receipt of Notice of Arbitration*), the Respondent shall submit to the General Secretariat a Notice of Response which shall contain:

- a- the names, addresses, telephone number(s), facsimile number(s) and email address(es) of the Respondent and her/his representative, if any, if different from those noted in the Notice of Arbitration;
- b- the nationalities or as applicable the corporate identities of the parties, if known and if different from those noted in the Notice of Arbitration;
- c- a brief confirmation or denial of all or part of the claims;

- d- a brief statement of the nature and circumstances of any counterclaim or set-off defense that the Respondent intends to submit and, when possible, an initial quantification of such counterclaim or set-off defense;
- e- the agreed number of arbitrators or, in the absence of such agreement, a proposed number of arbitrators, which shall be either 1 (one) or 3 (three); and
- f- further statements or proposals, if any, with respect to the conduct of arbitration, including as to the applicable laws, the language of the arbitration proceedings and the required qualifications and nationalities of the arbitrators, or in response to statements or proposals contained in the Notice of Arbitration.

Regardless of the language used in the arbitration proceedings pursuant to Rule 18.1 (*Language of the arbitration proceedings*), the Notice of Response shall be made in the language of arbitration with translation in Khmer or English.

8.2 *Inclusion of appointment of arbitrator*

The Notice of Response may also include:

- a- in case of a three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal, the appointment of an arbitrator in accordance with Rule 10 (*Appointment of arbitrators*) and Rule 11 (*Persons that may be appointed as arbitrators*);
- b- in case of a one-member Tribunal, the joint appointment (if already agreed to by the parties) or otherwise a response to the Claimant's proposal of an arbitrator in accordance with Rule 10 (*Appointment of arbitrators*) and Rule 11 (*Persons that may be appointed as arbitrators*); or
- c- a statement that the Respondent leaves the appointment of an arbitrator to the NCAC Appointment Committee.

8.3 *Accompanying Statement of Defense, jurisdiction plea*

If the Notice of Arbitration was accompanied by the Statement of Claim, the Notice of Response may be accompanied by the Statement of Defense (which may also contain any counterclaim or set-off defense) referred to in Rule 22.3 (*Statement of Defense, counterclaim*) and supporting documents. The Notice of Response may also be accompanied by a plea as referred to in Rule 19 (*Plea as to the jurisdiction of the Tribunal*).

8.4 *Incompleteness of Notice of Response*

If the Notice of Response is incomplete, the General Secretariat may request the Respondent to remedy the defect within an appropriate period of time to be specified by the General Secretariat. For the avoidance of doubt, the Notice of Response is deemed to be complete when all the requirements of Rule 8.1 (*Notice of Response*) are fulfilled, including payment of the registration fee.

8.5 *Failure to submit complete Notice of Response*

The constitution of the Tribunal in accordance with Chapter 3 (*Constitution of the Tribunal*) shall not be impeded by a failure of the Respondent to timely submit the

complete Notice of Response. Such a failure, however, shall not preclude the Respondent from denying any claim or from advancing a counterclaim or set-off defense in the arbitration proceedings.

8.6 *Notification of receipt of Notice of Response*

The General Secretariat shall notify the parties when it has received the complete Notice of Response or, in the absence thereof, of the expiry date of the applicable period of time for the submission of such Notice of Response.

In case the Respondent makes any counterclaim (including set-off defense) in her/his Notice of Response, the Respondent must also pay the case registration fee for such counterclaim, otherwise her/his counterclaim will not be considered in the arbitration proceedings.

CHAPTER 3   CONSTITUTION OF THE TRIBUNAL

Rule 9.- Number of arbitrators

In all cases, the Tribunal shall be composed of an odd number of arbitrator(s). The Tribunal shall consist of 3 (three) arbitrators unless the parties have agreed otherwise.

Rule 10.- Appointment of arbitrators

10.1   *Deviating party agreement*

The parties may agree on a procedure for appointment of the Tribunal which is different from the procedure provided for under Rules 10.2 (*Appointment of three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal*) to 10.6 (*No appeal*). However, if the Tribunal has not been appointed within the period of time agreed by the parties or, if the parties have not agreed on a period of time, within 30 (thirty) calendar days after receipt of the notification of Notice of Response referred to in Rule 8.6 (*Notification of receipt of Notice of Response*), the appointment shall be made pursuant to Rules 10.2 (*Appointment of three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal*) to 10.6 (*No appeal*).

10.2   *Appointment of three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal*

In case of a three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal, each of the parties shall, if they have not done so in the Notice of Arbitration or in the Notice of Response, within 15 (fifteen) calendar days after receipt of the notification of Notice of Response referred to in Rule 8.6 (*Notification of receipt of Notice of Response*), or within 15 (fifteen) calendar days after the expiry date of the applicable period mentioned in Rule 10.1 (*Deviating party agreement*), equally appoint 1 (one) arbitrator or more arbitrators. The arbitrators so appointed shall, within 15 (fifteen) calendar days after the last of them has been appointed, jointly appoint another arbitrator who shall act as the presiding arbitrator of the Tribunal.

If either party fails to appoint the required arbitrator(s) or the party-appointed arbitrators fail to appoint a presiding arbitrator within the applicable period specified herein, NCAC, through its Appointment Committee, shall appoint such arbitrator(s) or/and shall designate 1 (one) of the appointed arbitrators to act as the presiding arbitrator.

10.3   *Appointment of one-member Tribunal*

In case of a one-member Tribunal, the parties shall, if they have not done so in the Notice of Arbitration or Notice of Response, within 15 (fifteen) calendar days after receipt of the notification on complete Notice of Response referred to in Rule 8.6 (*Notification of receipt of Notice of Response*), or within 15 (fifteen) calendar days after the expiry date of the applicable period mentioned in Rule 10.1 (*Deviating party agreement*), jointly appoint the sole arbitrator. If both parties fail to make a joint appointment of a sole arbitrator within the applicable period specified herein, NCAC, through its Appointment Committee, shall appoint a sole arbitrator to constitute a Tribunal.

10.4 *Multi-party appointment of arbitrators*

If there are more than 2 (two) parties in the arbitration, and a three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal is to be appointed, the multiple Claimants shall jointly appoint 1 (one) or more arbitrator(s) and the multiple Respondents shall jointly appoint 1 (one) or more arbitrator(s). If either side fails to make such joint appointment within the applicable period mentioned in Rule 10.2 (*Appointment of three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal*), NCAC, through its Appointment Committee, shall appoint, on behalf of the failing party, 1 (one) or more arbitrator(s) in accordance with Rule 10.5 (*Failure to appoint arbitrators, appointment by NCAC*). The arbitrators so appointed shall, within 15 (fifteen) calendar days after the last of them has been appointed, jointly appoint another arbitrator who shall act as the presiding arbitrator of the Tribunal.

If the arbitrators so appointed fail to appoint a presiding arbitrator within the applicable period specified herein, NCAC, through its Appointment Committee, shall appoint another arbitrator to act as the presiding arbitrator.

If there are more than 2 (two) parties in the arbitration, and a one-member Tribunal is to be appointed, all parties are to agree on an arbitrator. If such joint appointment has not been made within the applicable period mentioned in Rule 10.3 (*Appointment of one-member Tribunal*), NCAC, through its Appointment Committee, shall appoint the arbitrator in accordance with Rule 10.5 (*Failure to appoint arbitrators, appointment by NCAC*).

10.5 *Failure to appoint arbitrators, appointment by NCAC*

Failing the notification to the General Secretariat of an appointment within the period mentioned in Rule 10.2 (*Appointment of three-member Tribunal or other multiple-member Tribunal*) or Rule 10.3 (*Appointment of one-member Tribunal*), or in the event that a party wishes to leave the appointment to NCAC, NCAC, through its Appointment Committee, shall appoint such arbitrator with due regard to any qualifications, including nationality, required of or proposed for the arbitrator by the parties and to the particulars of the dispute. In such case, the Appointment Committee shall not appoint any member of the NCAC Executive Board or of the Appointment Committee.

10.6 *No appeal*

Subject to Rule 11 (*Persons that may be appointed as arbitrators*), NCAC, through its Appointment Committee, shall make any required or requested appointment of arbitrator(s) as soon as practicable. Subject to Rule 13 (*Challenge of arbitrators*), an appointment or decision of the Appointment Committee under these Rules shall be final and not subject to any appeal.

10.7 *Notification of constitution of Tribunal*

All appointments shall be made by notification to the General Secretariat. As soon as all arbitrators have been appointed, the General Secretariat shall notify the parties that the Tribunal has been constituted and inform the parties of the names and contact details of the appointed arbitrator(s). It shall then send the file to the Tribunal.

Rule 11.- Persons that may be appointed as arbitrators

- 11.1 Parties, or arbitrators appointed by the parties, may appoint as arbitrator the following:
- a- any arbitrator who is registered with NCAC; or
  - b- any person who has served or is registered as a commercial arbitrator of any local or international commercial arbitration institution.
- 11.2 The following further requirements apply:
- a- any person appointed as an arbitrator shall submit a signed statement
    - a.1- that she/he is willing and available to act as arbitrator; and
    - a.2- that she/he is and shall remain impartial and independent and that she/he has made and shall make the disclosures as referred to in Rule 12.2 (*Disclosure*).
  - b- any person appointed as an arbitrator referred to under Rule 11.1 (b-) shall add to the statements under Rule 11.2 (a-):
    - b.1- evidence of award issued by her/him within 24 (twenty-four) months prior to the appointment, or certification of current arbitrator membership; and
    - b.2- a confirmation that she/he agrees to and shall abide by the NCAC Code of Conduct and other applicable rules of NCAC, including these Rules.
- 11.3 In any case, within 7 (seven) calendar days after receiving notice of arbitrator appointment from the party(ies), the General Secretariat may, upon the decision of the Appointment Committee, notify the concerned party(ies) in writing of a lack of any required qualification as specified above. The concerned party(ies) shall consider and decide about the arbitrator appointment within 7 (seven) calendar days from receipt of such notification.
- 11.4 If the concerned party(ies) refuse or fail to appoint a new and qualified arbitrator within the 7 (seven) calendar days, the Appointment Committee shall have the power to appoint arbitrator(s) for the concerned role(s), as in the case the party(ies) fail to appoint arbitrator(s), within 15 (fifteen) calendar days from receipt of the notice of rejection.

Rule 12.- Independence and impartiality of arbitrators, disclosure

- 12.1 *Independence and impartiality*
- Arbitrators acting under these Rules shall be independent and impartial and shall not act as advocate for, or adviser to, any party from the time of appointment as arbitrator until the end of the entire arbitration proceedings for the case, which is when final award is issued and including the period allowed or set under these Rules for requesting or issuing any correction, amplification, interpretation or additional award.

12.2 *Disclosure*

A prospective arbitrator shall disclose, without delay, to those who approach her/him in connection with her/his possible appointment, any circumstances likely to give rise to justifiable doubts as to her/his independence or impartiality.

An arbitrator, once appointed, shall disclose without delay such circumstances to the parties, the General Secretariat and any other members of the Tribunal.

If, at any stage during the arbitration, new circumstances emerge that may give rise to such doubts, an arbitrator shall immediately disclose those circumstances to the parties, the General Secretariat and to any other members of the Tribunal.

12.3 *NCAC Code of Conduct*

Any arbitrator acting under these Rules shall abide by the NCAC Code of Conduct for Arbitrators.

Rule 13.- Challenge of arbitrators

13.1 *Relevant circumstances*

An arbitrator may be challenged if there is any circumstance that gives rise to justifiable doubts as to her/his independence or impartiality. An arbitrator may also be challenged if she/he does not possess the qualifications agreed to by the parties.

A party may challenge an arbitrator appointed by him/her, or in whose appointment she/he participated, only for reasons of which she/he becomes aware after the appointment has been made.

13.2 *Notice of challenge, time limit*

A party who intends to challenge an arbitrator shall submit a notice of her/his challenge to the Tribunal, the other party or parties, and the General Secretariat within 15 (fifteen) calendar days after receipt of the notification referred to in Rule 10.7 (*Notification of constitution of Tribunal*) or within 15 (fifteen) calendar days after she/he became aware of the circumstances mentioned in Rule 13.1 (*Relevant circumstances*).

The notice shall state the reasons for the challenge.

13.3 *Comments on challenge*

The challenged arbitrator, the other party and any other members of the Tribunal, if any, may submit comments on the challenge to the Tribunal, the other party or parties, and the General Secretariat within fifteen 15 (fifteen) days following its receipt of the notice of challenge.

13.4 *Withdrawal by the challenged arbitrator and decision by the Tribunal*

When an arbitrator has been challenged by 1 (one) party, the other party may agree to the challenge and, if there is such agreement, the arbitrator shall withdraw. The challenged arbitrator may also withdraw in the absence of such agreement. In neither case does withdrawal imply acceptance of the validity of the grounds for the challenge.

The challenged arbitrator shall notify the parties, any other members of the Tribunal and the General Secretariat of her/his response to the challenge within 7 (seven)

calendar days after receipt of the comments on the challenge or from the lapse of the period provided for submission of comments.

In the case of a one-member Tribunal, if the challenged arbitrator gives notice to the challenging party that she/he refuses to withdraw from the Tribunal, the challenging party may appeal to NCAC, through its General Secretariat, within 30 (thirty) calendar days from receipt of the refusal notice.

In the case of a multiple-member Tribunal, if the challenged arbitrator notifies the other members of the Tribunal that she/he refuses to withdraw from the Tribunal, the Tribunal shall decide about the challenge within 7 (seven) calendar day from receipt of the refusal notice. In case the Tribunal decides to reject the challenge, the challenging party may appeal to NCAC, through its General Secretariat, within 30 (thirty) calendar days from the receipt of the Tribunal decision.

13.5 *Decision on challenge by NCAC*

NCAC, through its Appointment Committee, shall decide on appeal concerning the challenge of arbitrator within 15 (fifteen) calendar days after the date of the appeal received by the General Secretariat.

If the Appointment Committee rejects the challenge, the arbitrator shall continue her/his duties as arbitrator. If the Appointment Committee sustains the challenge, the arbitrator's mandate is terminated effectively on the date of the decision and Rule 15 (*Replacement of arbitrators*) shall apply.

13.6 *No Appeal and Notification*

The decision of NCAC, through its Appointment Committee, does not need to be reasoned. It shall be final and not be subject to any appeal. The General Secretariat shall notify the parties and the Tribunal of NCAC decision.

Rule 14.- Failure or impossibility to act

14.1 *Termination of arbitrator's mandate, request by a party*

In the event that an arbitrator becomes *de jure* or *de facto* unable to perform her/his functions, or for other reasons fails to act without undue delay, her/his mandate terminates if she/he withdraws or if the parties agree on the termination. Such withdrawal or agreement does not imply acceptance of the validity of the aforementioned grounds for withdrawal.

Otherwise, if a controversy remains concerning any of these grounds, or if an arbitrator fails to perform her/his mandate in accordance with these Rules, any party may submit to the General Secretariat a request that NCAC, through its Appointment Committee, decides on the termination of the mandate.

14.2 *Comments on request*

The arbitrator, the other party and any other members of the Tribunal may submit comments on the request to the General Secretariat within 15 (fifteen) calendar days of their receipt of the request.

14.3 *Decision on request by NCAC Appointment Committee*
NCAC, through its Appointment Committee, shall decide on the request within 15 (fifteen) calendar days after the expiry date of the period for the submission of the comments.

If the Appointment Committee rejects the request, the arbitrator shall continue her/his duties as arbitrator. If the Appointment Committee approves the request, the arbitrator's mandate is terminated effective the day of the decision and Rule 15 (*Replacement of arbitrators*) shall apply.

14.4 *No Appeal and Notification*

The decision of NCAC, through its Appointment Committee, does not have to be reasoned. It shall be final and not be subject to any appeal. The General Secretariat shall notify the parties and the Tribunal of NCAC decision.

Rule 15.- Replacement of arbitrators

15.1 *Reasons for replacement*

An arbitrator shall be replaced upon that arbitrator's death, upon the arbitrator's withdrawal or resignation, or upon the termination of her/his mandate for any other reason in accordance with these Rules.

15.2 *Appointment of substitute arbitrator by a party*

Subject to Rule 15.3 (*Appointment of substitute arbitrator by NCAC*), whenever an arbitrator has to be replaced during the course of the arbitration proceedings, a substitute arbitrator shall be appointed pursuant to the same procedure provided for in Rule 10 (*Appointment of Arbitrators*) that was followed for the appointment of the arbitrator being replaced, commencing no later than 15 (fifteen) days upon receipt by the concerned party of notice of required replacement. No party shall be prevented from participating in such appointment by reason of her/his earlier failure to participate in the appointment of the arbitrator being replaced.

15.3 *Appointment of substitute arbitrator by NCAC*

If, at the request of a party to the General Secretariat, NCAC, through its Appointment Committee, determines that, in view of the exceptional circumstances of the case, to ensure expeditious arbitration proceedings, or to avoid unnecessary delay, NCAC, through its Appointment Committee, may, after giving an opportunity to the parties and the remaining arbitrators to express their views, make the appointment of the substitute arbitrator instead.

15.4 *Consequences of replacement of arbitrators*

If an arbitrator of a one-member Tribunal or the presiding arbitrator of a multiple-member Tribunal is replaced, any hearings held previously shall be repeated unless otherwise agreed by the parties. If any other arbitrator of a multiple-member Tribunal is replaced, such prior hearings may be repeated at the discretion of the Tribunal after consulting with the parties. If the Tribunal has issued an interim or partial award, any

hearings related solely to that award shall not be repeated, and the award shall remain in effect.

CHAPTER 4   **ARBITRATION PROCEEDINGS**

Rule 16.- Seat of arbitration

The seat of all arbitrations conducted under these Rules shall be Phnom Penh, Cambodia, unless the parties have agreed otherwise or the Tribunal determines, having regard to all the circumstances of the case, that another seat is more appropriate. As provided for in Rule 24.3 (*Place of meetings and hearings*), the place of the seat does not determine at which place the Tribunal may hold meetings and hearings.

Rule 17.- Applicable law, *amiable compositeur*

17.1   *Applicable law*

Parties are free to agree upon the law to be applied by the Tribunal and the Tribunal shall apply such law to the substance of the dispute. In the absence of such agreement, the Tribunal shall apply the law which it determines to be appropriate.

17.2   *Amiable compositeur, ex aequo et bono*

The Tribunal shall decide as *amiable compositeur* or *ex aequo et bono* only if and to the extent that the parties have expressly authorized the Tribunal to do so.

17.3   *Contract provisions, trade usages*

In all cases, the Tribunal shall take account of the provisions of the contract, if any, and the relevant trade usages.

Rule 18.- Language

18.1   *Language of the arbitration proceedings*

The parties are free to agree on the 1 (one) or more language(s) to be used in the arbitration proceedings. In the absence of such agreement, the language shall be determined by the Tribunal, due regard being given to all relevant circumstances, including the language of the contract.

18.2   *Translation*

The Tribunal may order a party to provide a translation of any written or oral communications into such language(s) and in such form as the Tribunal deems appropriate.

18.3   *Language of arbitral award or order*

If the language(s) of arbitration proceedings either chosen by the parties or determined by the Tribunal in accordance with Rule 18 (*Language*) is a language other than Khmer or English, the language of any award or order issued by the Tribunal shall be either in Khmer or English after consultation with the parties.

Rule 19.- Pleas as to the jurisdiction of the Tribunal

19.1 *Determination of NCAC jurisdiction prior to constitution of Tribunal*

If a party objects to the existence or validity of the arbitration agreement or to the competence of NCAC to administer arbitration for the case before the Tribunal is appointed, NCAC, through the Appointment Committee, shall determine if such an objection is properly submitted to NCAC. If the Appointment Committee determines that NCAC has no competence to administer arbitration for the case, the Appointment Committee may decide to terminate the arbitration proceedings. Any decision by the Appointment Committee is without prejudice to the power of the Tribunal to rule on its own jurisdiction.

19.2 *Tribunal ruling on its own jurisdiction*

The Tribunal shall have the power to rule on its own jurisdiction, including on any objections with respect to the existence, validity or scope of the arbitration agreement.

If the Tribunal rules that it has jurisdiction, any party may request, within 30 (thirty) calendar days after having received notice of that ruling, the competent court to decide the matter, after which such a ruling shall not be subject to any appeal. While a request for a court decision on the question of Tribunal's jurisdiction is pending, the Tribunal may continue the arbitration proceedings and make an award.

19.3 *Contract and arbitration clause*

If an arbitration clause forms part of a contract, it shall, for the purposes of this Rule 19 (*Plea as to the jurisdiction of the Tribunal*) be treated as an agreement independent of the other terms of the contract. A decision by the Tribunal that the contract is null and void shall not for that reason alone render invalid the arbitration clause.

19.4 *Plea that Tribunal has no jurisdiction*

A plea that the Tribunal does not have jurisdiction shall be raised before submission of the Statement of Defense for any jurisdictional issue related to the claim(s) or before submission of the Statement of Defense to a Counterclaim for any jurisdictional issue related to the counterclaim. However, the Tribunal may admit a later plea if it considers the delay justified.

A party is not precluded from raising the above plea by the fact that it has appointed, or participated in the appointment of, an arbitrator.

19.5 *Plea that Tribunal is exceeding its jurisdiction*

A plea that during the arbitration proceedings the Tribunal is exceeding its jurisdiction shall be raised as soon as the matter alleged to be beyond its jurisdiction arises. However, the Tribunal may admit a later plea if it considers the delay justified.

19.6 *Ruling on plea as preliminary question or in award on merits*

The Tribunal may rule on a plea concerning its jurisdiction as a preliminary question or in an award on the merits.

Rule 20.- Conduct of the arbitration proceedings, general

20.1 *Conduct of arbitration proceedings, orders and directions*

The Tribunal shall, after consulting with the parties, conduct the arbitration in such a manner as it considers appropriate to ensure the fair, expeditious, cost-effective and final resolution of the dispute, having regard to the complexity and value of the dispute (sum in dispute). In all cases, the Tribunal shall act so that the parties are treated with equality and that each party is given a reasonable opportunity to present her/his case.

The Tribunal may make such orders or give such directions as it deems fit insofar as they are not inconsistent with these Rules or the applicable law governing the arbitration. As provided for in Rule 4.1 (*In writing*), any such orders and directions shall be in writing.

Unless stated otherwise by the Tribunal, the parties undertake to carry out any such orders or directions without delay.

20.2 *Preliminary meeting and additional Meetings*

The Tribunal may as soon as practicable conduct a preliminary meeting with the parties, in person or by other means, for the purpose of organizing and scheduling the subsequent arbitration proceedings or/and to discuss the procedures that will be most appropriate and cost-effective for the case.

In addition to a preliminary meeting, the Tribunal may also convene additional meetings, for example, for the purpose of inspecting any concerned site, objects or documents as referred to in Rule 25.2 (*Inquiries, orders and examination of evidence*) or reviewing the progress of the arbitration. The provisions of Rule 24 (*Hearings, meetings*) shall apply to any such additional meetings.

20.3 *Exploring amicable resolution*

Before or at the preliminary meeting, the Tribunal shall confer with the parties for the purpose of exploring whether the possibility of an amicable resolution of the dispute exists, and shall assist the parties in any manner it deems appropriate.

20.4 *Bifurcation of arbitration proceedings*

The Tribunal may at its discretion, after consultation with the parties, bifurcate arbitration proceedings and direct the parties to focus their presentations on issues the decision of which could dispose of all or part of the case.

20.5 *Third party joinder*

The Tribunal shall have the power to allow a third party to be joined as a party in the arbitration, provided that all parties, including the third party, have consented to such joinder in writing. In such case, the Tribunal may make a single final award or separate awards resolving all disputes between all parties.

Rule 21.- Consolidation of arbitrations

21.1 *Conditions for consolidation*

The General Secretariat may, at the request of a party and with the agreement of all the other parties, consolidate 2 (two) or more arbitrations initiated under these Rules into a

single arbitration. The General Secretariat may adjust (increase or reduce) the administration fee and Tribunal fee based on the circumstance, stage and impact of the consolidation on the services of NCAC and of the Tribunal.

21.2 *Relevant circumstances*

In deciding whether to consolidate, the General Secretariat may take into account any circumstances it considers to be relevant, including:

- a- whether all of the claims in the arbitrations are made under the same arbitration agreement;
- b- whether, if the claims are made under different arbitration agreements, the arbitrations are between the same parties, the disputes in the arbitrations arise in connection with the same legal relationship, and the arbitration agreements are deemed compatible; and
- c- whether arbitrators have already been appointed in more than 1 (one) of the arbitrations and, if so, whether the same or different persons have been appointed.

21.3 *Consolidation into the first arbitration received or commenced*

Unless otherwise agreed by all parties, when arbitrations are consolidated, they shall be consolidated into the arbitration for which the Notice of Arbitration was received first by the General Secretariat if none of the arbitration cases has commenced yet, or for which arbitration proceedings commenced first if the arbitration cases have commenced.

Rule 22.- Submissions by the parties

22.1 *Submissions*

Unless the Tribunal, in consultation with the parties, determines otherwise, the submission of statements shall proceed as set out in this Rule 22 (*Submissions by the parties*).

22.2 *Statement of Claim*

Unless already submitted pursuant to Rule 7.3 (*Accompanying Statement of Claim*) the Claimant shall, within 30 (thirty) calendar days after receipt of the notification referred to in Rule 10.7 (*Notification of constitution of Tribunal*), submit a Statement of Claim setting out in full detail:

- a- the facts supporting the claim;
- b- the legal grounds or arguments supporting the claim; and
- c- the relief or remedy sought together with the amount of all quantifiable claims.

22.3 *Statement of Defense, Counterclaim*

Unless already submitted pursuant to Rule 8.3 (*Accompanying Statement of Defense, jurisdiction plea*) the Respondent shall, within 30 (thirty) calendar days after receipt of the Statement of Claim, submit a Statement of Defense setting out in full detail:

- a- which of the facts and contentions of law in the Statement of Claim she/he admits;
- b- which of the facts and contentions of law in the Statement of Claim she/he denies and on what grounds; and
- c- on what other facts and contentions of law she/he relies.

The Statement of Defense may also contain any counterclaim or set-off defense (provided that it falls within the jurisdiction of the Tribunal), which shall comply with the requirements of Rule 22.2 (*Statement of Claim*).

22.4 *Statement of Defense to Counterclaim*

If a counterclaim is made, the Claimant shall, within a period of 30 (thirty) calendar days after receipt of the Statement of Defense, submit a Statement of Defense to the Counterclaim, which shall comply with the requirements of Rule 22.3 (*Statement of Defense, counterclaim*).

22.5 *Further submissions*

The Tribunal shall decide which further submissions, if any, shall be required from the parties or may be presented by them. The Tribunal shall fix the periods of time for communicating such submissions.

22.6 *Supporting documents*

Submissions referred to in this Rule 22 (*Submissions by the parties*) shall be accompanied by copies of all supporting documents which have not previously been submitted by any party.

22.7 *Default, non-compliance with the Rules*

If the Claimant, without showing sufficient cause, fails to submit her/his Statement of Claim within the applicable period of time, the Tribunal shall issue an order for the termination of the arbitration proceedings, if appropriate after deciding on any remaining matters that may need to be resolved.

In all other cases, if any party, without showing sufficient cause, fails or refuses to submit any required statement, to attend any hearing or meeting, or to otherwise comply with these Rules or the Tribunal's orders, directions or awards, the Tribunal may make such inferences as it deems appropriate, proceed with the arbitration and make an award based on the submissions and evidence before it.

Rule 23.- Revocation of claim, amendment to claim and defense

23.1 *Revocation of claim*

The Claimant shall have the right to revoke her/his claim upon notice to the Tribunal, unless the Respondent objects thereto and the Tribunal recognizes a legitimate interest on her/his part in obtaining a final decision on the dispute. The Tribunal shall issue an order for termination of the arbitration proceedings in case of such revocation of the claim.

23.2 *Amendment to claim and defense*

During the arbitration proceedings, any party may amend or supplement her/his claim, defense, counterclaim or set-off defense, unless the Tribunal considers it inappropriate to allow such amendment or supplement because of undue delay to the arbitration proceedings, prejudice to the other party or any other circumstances. However, a party may not amend or supplement such claim or defense if the amended or supplemented claim or defense would fall outside the jurisdiction of the Tribunal.

Rule 24.- Hearings, meetings

24.1 *Hearing*

Unless the parties have agreed on hearing manner (oral hearing or based on documents and other materials only), the Tribunal shall decide whether to hold oral hearing(s), or conduct the arbitration proceedings on the basis of documents and other materials only.

However, the Tribunal shall hold oral hearing at an appropriate stage of the arbitration proceedings, if so requested by a party.

24.2 *Additional hearings*

Unless the parties have agreed otherwise, the Tribunal may decide at any stage prior to issuing a final award if the circumstances of the arbitration require that additional hearings be held.

24.3 *Place of meetings and hearings*

Regardless of the seat of arbitration referred to in Rule 16 (*Seat of arbitration*), the Tribunal may hold meetings and hearings by any means and at any location it considers appropriate.

24.4 *Notice of hearings*

The Tribunal shall fix the date, time, place and means of any hearing and shall give the parties reasonable advance notice thereof in any event no less than 15 (fifteen) calendar days prior to the hearing date.

If any party to the arbitration proceedings fails to appear at oral hearing without showing sufficient cause for such failure, the Tribunal may proceed with the arbitration and may make an award based on the submissions and evidence before it.

24.5 *Prior list of issues or questions*

At least 15 (fifteen) calendar days prior to a hearing date, the Tribunal may provide the parties with a list of issues or questions to which it wishes them to give special consideration.

24.6 *Presence at hearings, translation, recording*

The parties shall be entitled to be present at any oral hearing. All hearings shall be in private unless the parties have agreed otherwise. As provided for in Rule 18.2 (*Translation*), the Tribunal may order that a translation be provided of any oral or written communication made or submitted during the hearing.

The Tribunal may decide if, and in what form, oral hearing shall be recorded.

Rule 25.- Evidence, general

25.1 *Burden of proof*

Each party shall have the burden of proving the facts, applicable rules and any trade usage relied on to support her/his claim, counter-claim or defense.

25.2 *Inquiries, orders and examination of evidence*

The Tribunal may at any time during the arbitration proceedings conduct such inquiries as it deems necessary or appropriate, or order any party within such period as the Tribunal shall require, among other things:

- a- to produce documents, exhibits or other evidence;
- b- to provide an index or summary of the documents, exhibits or other evidence which that party has presented or intends to present;
- c- to make any site, object or documents under her/his control available for inspection by the Tribunal, the other party, or any expert appointed by the Tribunal; and
- d- to arrange for samples to be taken from, or any observation to be made of or experiment conducted upon, any site, object or documents under her/his control.

A party is entitled to examine any evidence presented by the other party.

25.3 *Admissibility of evidence*

The Tribunal shall determine the admissibility, relevance, materiality and weight of all evidence. Evidence need not be admissible in law.

Rule 26.- Witnesses

26.1 *Advance notice by the parties*

Before any hearing the Tribunal may require each party to give notice of the identities of the witnesses, which in this Rule 26 (*Witnesses*) shall include expert-witnesses, she/he intends to call, the subject matter and relevance of their testimony, and the language in which such witnesses will give their testimony.

26.2 *Allowing, limiting or refusing appearance of witnesses*

The Tribunal has discretion to allow, limit or refuse the appearance of witnesses.

26.3 *Testimony in written form*

The Tribunal may direct the testimony of witnesses to be presented in written form or any other form of recording. Subject to Rule 26.2 (*Allowing, limiting or refusing appearance of witnesses*), any party may request that such a witness attend oral examination. If the witness fails to attend, the Tribunal may place such weight on the written testimony as it thinks fit, disregard it or exclude it all together.

- 26.4 *Questioning of witnesses*
Any witness who gives oral evidence may be questioned by the Tribunal and each of the parties in such manner as the Tribunal shall determine.
- 26.5 *Oath or affirmation*
A witness may be required by the Tribunal to testify under oath or affirmation.
- 26.6 *Witness to retire*
The Tribunal may require any witness to exit the hearing during the testimony of other witnesses.

Rule 27.- Experts appointed by the Tribunal

- 27.1 *Appointment of expert*
Unless the parties have agreed otherwise, the Tribunal may, following consultation with the parties, appoint 1 (one) or more independent experts to report to the Tribunal on specific issues, which are determined by the Tribunal, in writing. The Tribunal shall provide the parties with a copy of such determination.
- The Tribunal may require a party to give such expert any relevant information, or to produce or provide access to any relevant sites, goods, properties or documents for her/his inspection.
- 27.2 *Written report, comments by parties*
Any expert so appointed shall submit a written report to the Tribunal. Upon receipt of such report, the Tribunal shall deliver a copy thereof to the parties and invite them to submit written comments on it.
- 27.3 *Participation of expert in hearing*
If the Tribunal considers it necessary and unless the parties have agreed otherwise, any such expert shall, after delivery of her/his written report, participate in a hearing. At the hearing, the parties shall have the opportunity to question him/her.

Rule 28.- Interim measures

- 28.1 *Interim measures*
At the request of a party, the Tribunal may, by reasoned award or order, grant interim measures at any time prior to the date of the final award.
- 28.2 *Purposes of interim measures*
Interim measures are necessary and urgent measures which in no way shall prejudice the final judgment of the Tribunal with regard to the merits of the case. Interim measures include, for example and without limitation, orders:
- a- to maintain or restore the status quo pending resolution of the dispute;
  - b- to take action that would prevent, or to refrain from taking action that is likely to cause (i) current or imminent harm or (ii) prejudice to the arbitration process itself;

- c- to provide a means of preserving assets out of which a subsequent award may be satisfied; or
- d- to preserve evidence that may be relevant and material to the resolution of the dispute.

28.3 *Request by separate statement*

A request for interim measures shall be submitted to the Tribunal in a separate statement. The statement shall contain a clear description of the requested interim measure and the reasons for the request and the purported necessity and urgency. If possible, the evidence on which the request is based shall be submitted together with the statement insofar as it has not yet been submitted in the arbitration proceedings.

28.4 *Further procedure*

Upon receipt of a request for interim measures, the Tribunal shall without delay inform the parties how it will proceed, in particular whether a hearing shall be held or further statements shall be required.

28.5 *Furnishing of security*

Unless the parties agreed otherwise, the Tribunal may make the granting of a request for interim measures subject to appropriate security being furnished by the requesting party for covering any cost or damage incurred by the other party as the result of an interim measure granted by the Tribunal.

The party requesting an interim measure may be liable for any costs and damages caused by the measure to any party if the Tribunal later determines that, in the circumstances then prevailing, the measure should not have been granted. The Tribunal may award such costs and damages at any point during the arbitration proceedings.

28.6 *Decision by Tribunal*

The Tribunal shall grant a request for interim measures only if it is satisfied that such measures are necessarily and urgently required. If the Tribunal determines that the matter to be decided by an interim measure is not necessary and urgent, it shall reject the request either wholly or partly and may determine that it shall be decided in the arbitration on the merits.

The Tribunal may consider a request for interim measures necessary and urgent if the party requesting the interim measures satisfies that:

- a- harm not adequately reparable by an award of damages is likely to result if the measure is not ordered, and such harm substantially outweighs the harm that is likely to result to the party against whom the measure is directed if the measure is granted; and
- b- there is reasonable possibility that the requesting party will succeed on the merits of the claim. The determination on this possibility shall not affect the discretion of the Tribunal in making any subsequent determination.

28.7 *Modification, suspension or termination of interim measures*

The Tribunal may modify, suspend or terminate an interim measure it has ordered, upon application of any party.

The Tribunal may require any party to promptly disclose any material change in the circumstances on the basis of which the interim measure was requested or granted.

28.8 *Request for interim measures to court*

A request for interim measures made prior or during the arbitration proceedings by a party to a court shall not be deemed incompatible with the agreement to arbitrate or as a waiver of that agreement, and shall not affect the relevant powers of the Tribunal.

The party who submits a request for interim measures to a court must as soon as possible notify the Tribunal thereof and of any decision thereon.

Rule 29.- Closure or re-opening of arbitration proceedings

The Tribunal shall, after consulting with the parties, declare the arbitration proceedings closed when it is satisfied that the parties have no further relevant and material evidence to produce or submission to make. Thereafter, no further submissions may be made, nor evidence may be produced.

However, the Tribunal may, in view of exceptional circumstances, on its own initiative or at the request of a party, reopen the arbitration proceedings at any time before the final award is made.

Rule 30.- Settlement

If, before the final award is made, the parties agree on a settlement of the dispute, the Tribunal shall either issue an order for the termination of the arbitration proceedings or, if and to the extent requested by both parties and accepted by the Tribunal, record the settlement in the form of a consent award. The Tribunal is not obliged to give reasons in such an award.

Any such settlement shall include a settlement regarding the payment of the costs of the arbitration.

Rule 31.- Other grounds for termination of arbitration proceedings

Other than for the reasons mentioned elsewhere in these Rules, the Tribunal shall also issue an order for the termination of the arbitration proceedings if the parties agree to such termination or the Tribunal finds that continuation of the arbitration proceedings becomes unnecessary or impossible for any other reason.

CHAPTER 5   **DECISION-MAKING AND AWARDS**

Rule 32.- Decision-making

32.1   *Majority decision*

In case of a multiple-member Tribunal any award or other decision shall be made by a majority of all the Tribunal members.

32.2   *Decision on procedural issues*

With the prior authorization of the Tribunal, the presiding arbitrator may decide procedural issues alone.

Rule 33.- Final, interim or partial awards

In addition to making a final award, which resolves all the (remaining) issues, the Tribunal shall be entitled to make interim or partial awards on different issues at different times.

Rule 34.- Form of the award

34.1   *In writing, reasoned*

An award shall be in writing. Unless the parties have agreed otherwise and subject to Rule 30 (*Settlement*), it shall state the reasons on which it is based.

34.2   *Place and date*

An award shall contain the date on which and the place (seat) where it was made.

34.3   *Signing*

An award shall be signed by the arbitrator(s). In case of a multiple-member Tribunal, the signature of the majority of all members of the Tribunal shall suffice provided that the reason for absence of signature of any arbitrator is stated.

34.4   *Cooperation in making an award*

If any arbitrator fails to cooperate in the making of the award, after having been given a reasonable opportunity to do so, the remaining arbitrators shall proceed in her/his absence.

34.5   *Approval on award format*

No award shall be issued by the Tribunal until such an award has been scrutinized and approved by the General Secretariat as to its form.

Rule 35.- Scrutiny

35.1   *Submission of draft award for scrutiny*

a-   Before issuing any award, the Tribunal shall submit the award in draft form to the General Secretariat for scrutiny. Unless the General Secretariat extends the timeline upon application of the Tribunal or the parties agreed otherwise, the Tribunal shall, within 45 (forty-five) calendar days from the date on which the Tribunal declares the arbitration proceedings closed, submit the draft award to the General Secretariat.

The General Secretariat may, within 30 (thirty) calendar days of receipt of the draft award, suggest modifications as to the form of the award, and without affecting the Tribunal's liberty of decision, draw its attention to points of substance.

- b- The Rule 35.1 (a-) shall not be applicable to an award issued in relation to interim measures as provided in Rule 28 (*Interim measures*) or consent award as provided in Rule 30 (*Settlement*).

35.2 *Submission of draft correction, amplification, interpretation or additional award, for scrutiny*

Before issuing any correction, amplification, interpretation or additional award, referred to in Rule 38 (*Correction, amplification and interpretation of an award, additional award*), the Tribunal shall submit such award in draft form to the General Secretariat for scrutiny.

The General Secretariat may, within 15 (fifteen) calendar days of receipt of the draft correction, amplification, interpretation or additional award, suggest modifications as to the form of the award, and without affecting the Tribunal's liberty of decision, draw its attention to points of substance.

Rule 36.- Issuance of an award

Once the Tribunal has issued the award in accordance with Rule 34 (*Form of the award*), the General Secretariat shall without delay affix NCAC seal to the award and deliver the award to the parties, provided always that any requisite advance has been paid to NCAC pursuant to Rule 48 (*Advances*) or, in the case of a final award, the total costs of the arbitration have been fully paid to NCAC.

Rule 37.- Effect of the award, implementation

Subject to Rule 38 (*Correction and interpretation of an award, additional award*), an award shall be final and binding on the parties from the date it is issued and sealed.

The parties undertake to carry out awards without delay. The parties acknowledge that they do not have any right of appeal other than pursuant to mandatory provisions of law and they irrevocably waive their rights to any appeal insofar as such waiver may be validly made.

Rule 38.- Correction, amplification and interpretation of an award, additional award

38.1 *Request for correction, amplification, interpretation, or additional award*

Within 30 (thirty) calendar days of the receipt of the award, unless a further period of time has been agreed upon by the parties prior to closing of the arbitration proceedings and with notice to the other party as well as the General Secretariat and the Tribunal, a party may request the Tribunal to correct in the award any errors in computation, any clerical or typographical errors, or any other errors of a similar nature.

Within 30 (thirty) calendar days of the receipt of the award, unless a further period of time has been agreed upon by the parties prior to closing of the arbitration proceedings

and with notice to the other party as well as the General Secretariat and the Tribunal, a party may request the Tribunal to give an interpretation or amplification of a specific point or part of the award.

Unless otherwise agreed by the parties prior to closing of the arbitration proceedings, within no later than 30 (thirty) calendar days after receiving an award as to the claims, the party who has notified another party may request for additional awards presented in the arbitration proceedings but omitted from the award.

The other party may submit comments on such a request within a reasonable period of time set by the Tribunal.

38.2 *Decision on correction, amplification, interpretation, additional award*

If the Tribunal considers any such request to be justified it shall, within 30 (thirty) calendar days after receipt of the request, make the correction or amplification, or give the interpretation in writing, or issue the additional award. As provided for in Rule 5.2 (*Modification of time limits*) if necessary and by notifying the parties, the Tribunal may extend the period of time with which it shall make a correction, amplification, interpretation or additional award.

The provisions of Rule 35 (*Scrutiny*) to Rule 37 (*Effect of the award, implementation*) shall apply in the same manner with the necessary or appropriate changes made in relation to a correction of an award and to any additional award.

38.3 *Correction at initiative of Tribunal*

The Tribunal may also, within 30 (thirty) calendar days after issuance of an award, correct any error referred to in Rule 38.1 (*Request for correction, amplification, interpretation, or additional award*) on its own initiative.

38.4 *Part of the award*

A correction, amplification or interpretation of an award shall form part of the award.

Rule 39.- Case file of General Secretariat

When the Tribunal is satisfied that no further action is required of it, it shall ensure that the General Secretariat has a complete case file.

Rule 40.- Power of the Tribunal

In addition to the powers specified elsewhere in these Rules and not in derogation of the mandatory rules of law applicable to the arbitration, the Tribunal shall have the power to:

- a- order the correction of any contract, but only to the extent required to rectify any mistake which it determines to have been made by all the parties to that contract. This is subject to the condition that the applicable law of the contract allows rectification of such contract;
- b- order the preservation, storage, sale or disposal of any property or item which is or forms part of the subject-matter of the dispute;

- c- on the application of a party, issue an award for unpaid costs of the arbitration;
- d- direct any party to ensure that any award which may be made in the arbitration proceedings is not rendered ineffectual by the dissipation of assets by a party;
- e- order any party to provide security deposits for legal or other costs in any manner the Tribunal thinks fit;
- f- order any party to provide security deposits for all or part of any amount in dispute in the arbitration;
- g- impose sanctions as the Tribunal deems appropriate to any party for failure or refusal to comply with these Rules or with the Tribunal's orders or directions or any partial award or to attend any meeting or hearing;
- h- decide, where appropriate, any issue not expressly or impliedly raised in the submissions filed under Rule 22 (*Submission by the parties*) provided such issue has been clearly brought to the notice of the other party and that other party has been given adequate opportunity to respond;
- i- determine the law applicable to the arbitration proceeding; and
- j- determine any claim or legal or other privilege.

CHAPTER 6 COSTS

Rule 41.- Costs of arbitration

41.1 *Costs of arbitration, NCAC Fee Schedule*

The costs of the arbitration shall consist of:

- a- registration fee;
- b- administration fee;
- c- arbitrator appointment fee;
- d- Tribunal fee; and
- e- any expenses incurred by the Tribunal, and NCAC,

as referred to from Rule 41 (*Costs of arbitration*) to Rule 46 (*Expenses incurred by Tribunal and NCAC*).

The costs of the arbitration shall be determined by the General Secretariat in accordance with this Chapter and the NCAC Fee Schedule adopted by NCAC in accordance with its Internal Rules. The General Secretariat's determination of the costs of arbitration shall be final. If the arbitration is settled or disposed of without a hearing, the costs of arbitration shall be finally determined by the General Secretariat. The General Secretariat shall give regard to all the circumstances of the case, including the stage of arbitration proceedings at which the arbitration is settled or disposed of. In the event that the costs of arbitration determined are less than the advances made, there shall be a refund in such proportions as the parties may agree, or failing an agreement, in the same proportions as the advances were made.

41.2 *Amendment and Application of NCAC Fee Schedule*

The NCAC Executive Board may amend its Fee Schedule from time to time as it deems appropriate. The NCAC Fee Schedule applicable shall be that in force on the day that the complete Notice of Arbitration in accordance with Rule 7.1 (*Notice of arbitration*) is received by the General Secretariat.

41.3 *Apportionment of costs of arbitration*

The Tribunal shall specify in the award, the total amount of the costs of the arbitration. Unless the parties have agreed otherwise, the Tribunal shall determine in the award the apportionment of the costs of the arbitration among the parties.

Following the foregoing, the Tribunal shall determine the amount payable by 1 (one) party to another. In doing so, it shall take into account the respective amounts of advance paid by the parties to NCAC pursuant to Rule 48 (*Advances*).

41.4 *Joint and several liability*

The parties shall be jointly and severally liable for payment of the total costs of the arbitration to NCAC.

Rule 42.- Registration fee

42.1 *Flat rate*

The registration fee is set at a flat rate, as mentioned in the NCAC Fee Schedule.

42.2 *Timely payment*

The Claimant shall pay the case registration fee when submitting the Notice of Arbitration. The Counter-claimant shall pay additional case registration fee when submitting any counter-claim.

Failure to timely pay in full the case registration fee shall be considered a failure to submit the Notice of Arbitration as set out in Rule 7.4 (*Incompleteness of Notice of Arbitration*) or risking that her/his counterclaim is not considered in the arbitration proceedings.

42.3 *Non-refundable*

The registration fee is non-refundable.

Rule 43.- Administration fee

43.1 *Determination of Administration Fee*

The administration fee is determined based on the sum in dispute, as mentioned in the NCAC Fee Schedule.

43.2 *Calculation of sum in dispute*

The sum in dispute shall be the aggregate value of all claims and counterclaims. If a party makes a set-off defense, the General Secretariat shall include the amount thereof in the calculation of the sum in dispute only insofar as the set-off defense requires significant additional work for the Tribunal.

43.3 *Amendments to claims and defenses*

If the amount of the claim, counterclaim or set-off defense (if relevant) is reduced in accordance with Rule 23.2 (*Amendment to claims and defenses*), the administration fee shall not be reduced. If the amount of the claim, counterclaim or set-off defense (if relevant) is increased in accordance with Rule 23.2 (*Amendment to claims and defenses*), the administration fee shall also be increased in accordance with the NCAC Fee Schedule.

43.4 *When the sum in dispute is not quantifiable*

Where the sum in dispute (the amount of the claim or the counterclaim) is not quantifiable at the time the advance payment for costs of arbitration is due, a provisional estimate of the costs of the arbitration shall be made by the General Secretariat. Such estimate may be based on the nature of the controversy and the circumstances of the case. This estimation may be adjusted in light of such information as may subsequently become available.

43.5 *Adjustment of Administration Fee*

The Administration fee for each particular case may be adjusted by the General Secretariat, taking into account any exceptional circumstances that may, in the opinion

of the General Secretariat, justify reducing or increasing the Administration fee prescribed in the NCAC Fee Schedule. Exceptional circumstances may include but are not limited to substantial less work being done by NCAC because of early termination of the arbitration proceedings or substantial additional services being provided by NCAC. However, in no event shall an increase be more than 30% (thirty percent) of the Administration fee prescribed in the NCAC Fee Schedule.

Rule 44.- Arbitrator appointment fee

If arbitrator appointment by NCAC is required or requested, the concerned party(ies) shall pay NCAC an arbitrator appointment fee prescribed in the NCAC Fee Schedule for the appointment service to be provided by its Appointment Committee.

Rule 45.- Tribunal fee

45.1. *Determination of Tribunal Fee*

The Tribunal fee is determined based on the sum in dispute, as mentioned in the NCAC Fee Schedule. Alternative methods of determining the Tribunal fees may be agreed by the parties prior to the constitution of the Tribunal.

45.2. *Calculation of sum in dispute*

The sum in dispute shall be the aggregate value of all claims and counterclaims. If a party makes a set-off defense, the General Secretariat shall include the amount thereof in the calculation of the sum in dispute only insofar as the set-off defense requires significant additional work for the Tribunal.

45.3. *Amendments to claims and defenses*

If the amount of the claim, counterclaim or set-off defense (if relevant) is reduced in accordance with Rule 23.2 (*Amendment to claims and defenses*), the Tribunal Fee shall not be reduced. If the amount of the claim, counterclaim or set-off defense (if relevant) is increased in accordance with Rule 23.2 (*Amendment to claims and defenses*), the Tribunal fee shall also be increased in accordance with the NCAC Fee Schedule.

45.4. *Sum in dispute is not quantifiable*

Where the sum in dispute (the amount of the claim or the counter claim) is not quantifiable at the time the advance payment for costs of arbitration is due, a provisional estimate of the costs of the arbitration shall be made by the General Secretariat. Such estimate may be based on the nature of the controversy and the circumstances of the case. This estimation may be adjusted in light of such information as may subsequently become available.

45.5. *No separate agreements with any of the parties on fee and expenses*

An arbitrator is entitled only to the allocation of the Tribunal fee and reimbursement of such expenses as determined by the General Secretariat. She/he may not directly or indirectly enter into agreements with, or receive any payments from, any of the parties or their representatives with respect to her/his fee or her/his expenses.

45.6. *Internal distribution of Tribunal fee*

The arbitrators are free to agree on a fee allocation among themselves. In the absence of such agreement, the General Secretariat shall apply the following:

- a- In case of a three-member Tribunal, 40% (forty percent) of the total Tribunal Fee shall be allocated to the presiding arbitrator and the remaining 60% (sixty percent) shall be equally allocated among the other arbitrators.
- b- In case of other multiple-member Tribunal, 5% (five percent) of the total Tribunal Fee shall be specifically reserved to the presiding arbitrator and the remaining 95% (ninety five percent) shall be allocated equally among all the arbitrators, including the presiding arbitrator.

45.7. *Fees in case of replacement of arbitrator*

The General Secretariat shall determine the fee of an arbitrator who ceases to act for whatever reasons before termination of the arbitration proceedings and of the arbitrator appointed to replace him, having regard to the work each of them has performed and all other relevant circumstances.

However, in no event shall the total of the fees for the outgoing arbitrator and his replacement arbitrator be more than 120% (one hundred and twenty percent) of the fee that the initially appointed arbitrator would have received if she/he had completed the case.

45.8. *Adjustment of Tribunal Fee*

Tribunal fee for each particular case may be adjusted by the General Secretariat, taking into account any exceptional circumstances that may, in the opinion of the General Secretariat, justify reducing or increasing the Tribunal fee prescribed in the NCAC Fee Schedule. Exceptional circumstances may include, but are not limited to, substantially less work being done by the Tribunal because of early termination of the arbitration proceedings or substantial additional work being done by the Tribunal in relation to contentious requests for interim measures, challenges of an arbitrator or jurisdictional pleas. However, in no event shall an increase be more than 30% (thirty percent) of the Tribunal fee prescribed in the NCAC Fee Schedule.

Rule 46.- Expenses incurred by Tribunal and NCAC

The expenses incurred by the Tribunal and NCAC include:

- a- the actual expenses of the arbitrators incurred to the extent required for the arbitration proceedings, including reasonable expenses for travel, hotels, meals and other necessary expenses;
- b- the costs of experts appointed by the Tribunal or of other assistance required by the Tribunal; and
- c- the costs of facilities made available or additional services provided by NCAC.

The NCAC Executive Board may issue guidelines for the above expenses and the accounting thereof.

Rule 47.- Party’s legal and other costs

Unless otherwise agreed by the parties, the Tribunal shall have the authority to order in its award that all or part of the legal or other costs of a party be paid by another party.

Rule 48.- Advances

48.1 *Advance payment for costs of arbitration*

The parties shall pay NCAC an advance for the estimated costs of the arbitration, except for the registration fee which shall be paid in full in accordance with Rule 42.2 (*Timely payment*).

The General Secretariat shall determine the amount of the advance. Unless the parties have agreed otherwise, the amount is payable in equal shares by the Claimant and the Respondent. Payments shall be made by cheque or transfer to the designated bank account of NCAC within 15 (fifteen) calendar days after notification thereof by the General Secretariat.

48.2 *Supplementary advance*

During the course of the arbitration proceedings, including but not limited to the event of an increase of the sum in dispute, a contentious request for interim measures, challenge of an arbitrator or jurisdictional plea, the General Secretariat may request a supplementary advance from the parties, which shall be payable within 15 (fifteen) calendar days after notification thereof by the General Secretariat.

48.3 *Suspension or termination of arbitration proceedings*

If the required advances are not paid in full at the time payment is due, the General Secretariat shall so inform the parties in order that 1 (one) or another of them may make the required payment. If such payment is not made within the period of time set by the General Secretariat the General Secretariat may, after consultation with the Tribunal, direct the Tribunal to suspend work and set a time limit on the expiry of which the relevant claims or counterclaims shall be considered as withdrawn without prejudice to the party reintroducing the same claims or counterclaims in another arbitration proceeding.

Any party is free to pay the whole of the advances on costs of the arbitration in respect of the claim or the counterclaim should the other party fail to pay its share. The Tribunal or the General Secretariat may suspend its work, in whole or in part, or terminate the arbitration proceedings should the advances requested under these Rules remain either wholly or in part unpaid.

48.4 *Interim payments*

The General Secretariat may direct that interim payments shall be made from time to time out of advance funds to cover estimated fees for, or expenses already incurred by, NCAC or arbitrators.

48.5 *Accounting of advance, return of unspent balance, interest*

After a final award, consent award or order for the termination of the arbitration proceedings has been made, the General Secretariat shall render an accounting to the parties of the advance received and utilized. It shall return any unspent balance to the parties in such proportions as the parties may agree, or failing an agreement, in the same proportions as the advances were made. Any interest earned on the advances or any security deposit shall be retained by NCAC as its revenue.

48.6 *No liability for sums not covered by advances or security deposits*

NCAC including its members, directors, advisers, secretary and personnel shall not be liable for the payment of any sum which is not covered by the advances or security deposits.

Rule 49.- Confidentiality

49.1 *Arbitration proceedings closed to public*

Unless the parties agree otherwise, all meetings and hearings shall be in private, and any recordings, transcripts, or documents used shall remain confidential.

49.2 *Tribunal deliberations confidential*

The deliberations of the Tribunal shall be confidential.

49.3 *Secrecy, no disclosure of facts*

All persons involved, directly or indirectly, in the arbitration are bound by secrecy and shall not, without the prior written consent of all the parties, disclose facts related to, or learned through, the arbitration case, except as follows:

- a- for the purpose of making an application to any competent court of any state to enforce or challenge the award;
- b- pursuant to the order of or a subpoena issued by a court of competent jurisdiction;
- c- for the purpose of pursuing or enforcing a legal right or claim;
- d- in compliance with the provisions of the laws of any state which are binding on the party making the disclosure; or
- e- pursuant to an order by the Tribunal on application by a party with proper notice to the other parties.

49.4 *No action for defamation*

The parties and the Tribunal agree that they shall not rely on or use statements or comments, whether written or oral, made in the course of the arbitration proceedings to institute or commence or maintain any action for defamation, libel, slander or any other such complaint.

Rule 50.- Publication of awards

NCAC may publish on its website or otherwise, either in its entirety or in the form of excerpts or a summary, any award under the following conditions:

- a- all references to the parties' names and, if so requested and specified by a party, other details that are likely to enable the public to identify the parties, are deleted; and
- b- no party has objected to such publication within 90 (ninety) calendar days after issuance of the award.

Rule 51.- Waiver of rights

A party who knows that any non-mandatory provision of the law governing the arbitration, or any requirement under the arbitration agreement including Arbitration Rules, has not been complied with and yet proceeds with the arbitration without promptly stating her/his objection or, if a time limit is provided therein, within such period of time, shall be deemed to have waived her/his right to object.

Subject to Rule 38 (*Correction, amplification and interpretation of an award, additional award*), by agreeing to arbitration under these Rules, the parties undertake to carry out the award immediately and without delay, and they also irrevocably waive their rights to any appeal insofar as such waiver may be validly made and the parties further agree that an award shall be final and binding on parties from the date it is made.

Rule 52.- Choice between court and NCAC

When the seat of the arbitration is in Cambodia and parties have following Article 21 (with regard to challenge of an arbitrator) or Article 22 (with regard to termination of an arbitrator's mandate) of the Law on Commercial Arbitration of the Kingdom of Cambodia a choice to pursue a matter either before the Court (Commercial, Appeal or Supreme) or before NCAC, the parties through these Rules expressly agree to pursue that matter exclusively before NCAC. Any decision on such matter made by NCAC under these Rules shall be considered a decision by NCAC under the aforementioned Articles of the Law, which decision thus shall be final and not be subject to any appeal.

Rule 53.- Unforeseen matters

In all matters not expressly addressed in these Rules, NCAC, the Tribunal and the parties shall act in the spirit of these Rules and shall make every effort to ensure the fair, expeditious and cost-effective resolution of the dispute.

Rule 54.- Exclusion of liability

NCAC including its members, directors, advisors, secretary and personnel and the members of the Tribunal:

- a- shall not be liable to any person for any act, omission or negligence in connection with an arbitration conducted under these Rules; and
- b- shall not be under any obligation to make any statement in connection with an arbitration conducted under these Rules and no party shall seek to make any of the above persons act as a witness in any legal proceedings in connection with an arbitration conducted under these Rules.

Rule 55.- Amendments to the Rules

These Rules may from time to time be amended by NCAC. Unless stated otherwise, an agreement to arbitrate, as referred to in Rule 2.1 (*Application of the Rules*), shall mean an agreement to arbitrate under the Rules of NCAC in force on the day that the Notice of Arbitration is received by the General Secretariat.

Rule 56.- Practice guidelines

The NCAC Executive Board may, when necessary or if deemed helpful, issue Practice Guidelines to supplement, regulate and implement these Rules for the purpose of facilitating the administration of arbitrations governed by these Rules.

CHAPTER 8 FINAL PROVISIONS

Rule 57.- Final Provisions

- 57.1 These Rules are adopted by the General Assembly of the NCAC on 11 July 2014. Any provisions that are contrary to these Rules shall be abrogated.
- 57.2 These Rules shall become effective from 11 July 2014 onwards.

**Phnom Penh,
Signature and Seal**

**Chairman of the National Commercial Arbitration Centre
Ros Monin**